

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
VASA YRKESHÖGSKOLA
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Julia Emilia Ylikärppä

MIKROYRITYSTEN HALLINNOLLINEN TAAKKA

Liiketalous ja matkailu
2009

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU

Liiketalouden koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tekijä	Julia Ylikärppä
Opinnäytetyön nimi	Mikroyritysten hallinnollinen taakka
Vuosi	2009
Kieli	suomi
Sivumäärä	93 + 2 liitettä
Ohjaaja	Mika Ylinen

Työn tavoitteena oli selvittää, mikä aiheuttaa mikroyrityksille eniten hallinnollista taakkaa sekä miten paljon mikroyritykset käyttävät sähköisiä palveluja hyväkseen. Mikroyritysten näkökulmaa asiaan selvitettiin siksi, että hallinnollinen taakka on pienille yrityksille suhteellisesti raskaampaa kuin isoille yrityksille. Suomalaisten mikroyritysten hallinnollista taakkaa ei ole aiemmin tutkittu. Euroopan unionissa hallinnollisen taakan vähentämistavoitteeksi on asetettu 25 prosenttia. Jäsenvaltioiden tulee omalta osaltaan määritellä kansalliset vähentämistavoitteet ja tehdä toimenpiteitä tavoitteen saavuttamiseksi. Tavoitteet on määrää saavuttaa vuoteen 2012 mennessä. Suomi on asettanut kansalliseksi vähentämistavoitteeksi 25 prosenttia vuoden 2012 loppuun mennessä.

Teoriaosuudessa on käytetty aineistona Euroopassa ja Suomessa julkaistuja erilaisia raportteja, lausuntoja ja tutkimuksia. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselytutkimusta. Erilliset kyselyt lähetettiin mikroyrityksille ja tilitoimistoille. Tilitoimistoilta kysyttiin asiaa, koska niillä on työnsä puolesta tietoa mikroyritysten hallinnollisesta taakasta.

Tuloksista ilmeni, että mikroyrityksille eniten hallinnollista taakkaa aiheuttaa verotus. Verottaja on myös julkisista tahoista se, jonka kanssa mikroyritykset asioivat eniten. Sähköisten palvelujen käyttöaste mikroyrityksissä oli melko matala. Tulokset osoittivat, että yrityksiä tulisi informoida enemmän sähköisten palvelujen mahdollisuuksista. Tutkimustulosten luotettavuutta puoltaa se, että ne vastasivat osittain aiempia tehtyjä tutkimuksia.

Asiasanat	hallinnollinen taakka, standardikustannusmalli, mikroyritykset, maksuperusteinen kirjanpito, toimintaohjelmat, sähköinen asiointi
-----------	---

VAASAN AMMATTIKORKEAKOULU
UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES
Liiketalouden koulutusohjelma

ABSTRACT

Author	Julia Ylikärppä
Title	The Administrative Burden of Micro Entities
Year	2009
Language	Finnish
Pages	93 + 2 Appendices
Name of Supervisor	Mika Ylinen

The aim of thesis was to clarify what causes the heaviest administrative burden to micro entities. Another aim was to find out how much micro entities utilize electronic services. The opinions of micro entities were clarified since the administrative burden is relatively heavier on the small enterprises than the bigger ones. The administrative burden hasn't been researched in Finnish micro entities earlier. In the European Union the reduction goal of administrative burden was set up to 25 percent. The member states will have to set their own national reduction goals and accomplish measures to reach the target. The objectives should be reached by the year 2012. Finland has set its national reduction goal as well to 25 percent and it should be reached by the end of the year 2012.

In the theoretical study different kinds of reports were used together with comments and research studies, which have been published both in Europe and in Finland. The used research method in this study was a questionnaire. Separate inquiries were sent to micro entities and accounting firms. The reason for sending an inquiry also to accounting firms was that they have knowledge about the administrative burden of micro entities because of their line of work.

The results showed that taxation causes the biggest administrative burden to micro entities. Tax authorities are the public organisation that micro entities deal with most. The utilization rate of electronic services was quite low. The results showed that enterprises should be better informed about the opportunities of electronic services. The reliability of research results is supported because they correspond partly to the surveys made before.

Keywords	Administrative Burden, Standard Cost Model, Micro Entities, Cash Based Accounting, Action Programmes, Electronic Transaction
----------	--

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	2
ABSTRACT	3
SISÄLLYS	4
KUVALUETTELO	6
1 JOHDANTO	7
1.1 Tutkimuksen tausta ja motiivointi	7
1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja rajaus	8
1.3 Tutkimusmenetelmät	8
1.4 Tutkimuksen sisältö luvuittain	9
2 HALLINNOLLISEN TAAKAN AIKAISEMMAT SELVITYKSET JA TUTKIMUKSET 11	
2.1 Hallinnollisen taakan määritelmä	11
2.2 Hallinnollisen taakan selvitykset ja tutkimukset Euroopassa	15
2.3 Hallinnollisen taakan selvitykset ja tutkimukset Suomessa	20
2.3.1 Maksuperusteinen kirjanpito	20
2.3.2 Taloushallintoliiton raportti hallinnollisen taakan keventämisestä	24
2.3.3 SÄVY-hanke	26
2.3.4 Pilottiselvitys arvonnisäverolainsäädännöstä	27
2.3.5 Elinkeinoelämän keskusliiton yritys­kysely	28
2.3.6 Selvitys yritysten hallinnollisista rasitteista	28
3 HALLINNOLLISEN TAAKAN KEVENTÄMISEN KANSALLINEN TOIMINTAOHJELMA.....	30
3.1 Pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännökset	30
3.1.1 Elinkeinoelämän keskusliitto.....	32
3.1.2 Suomen Yrittäjät ry	33
3.1.3 Suomen Taloushallintoliitto ry	34
3.1.4 Keskuskauppakamari.....	35
3.1.5 HTM-tilintarkastajat ry.....	36
3.1.6 KHT-yhdistys ry.....	38
3.1.7 Kirjanpitolautakunta.....	39
3.1.8 Talousteema	40
3.1.9 Pauli Vahtera	43
3.1.10 Yhteenveto lausunnoista.....	45
3.2 Ehdotus kansalliseksi toimintaohjelmaksi.....	47
3.2.1 Valtiovarainministeriön hallinnonala	48
3.2.2 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala.....	50
3.2.3 Verohallinnon sähköiset ilmoituskanavat.....	52
3.3 Lausunnot toimintaohjelmaehdotuksesta	53
3.3.1 Prioriteettialat	54
3.3.2 Kansallinen vähentämistavoite	55
3.3.3 Hallinnollisen taakan vähentämiskeinot ja säädösvalmistelussa syntyvän taakan arviointi	56
3.3.4 Toimintaohjelman toteutus ja seuranta.....	56
3.4 Valtioneuvoston periaatepäätös.....	57
4 KYSELYTUTKIMUKSEN TOTEUTUS	58
4.1 Kyselylomakkeiden suunnittelu ja testaus.....	58
4.2 Aineiston keruun toteutus.....	60
4.3 Palaute kyselyistä	62
5 TULOSTEN RAPORTOINTI	63
5.1 Vastaajien taustatiedot.....	63

5.1.1	Yritykset.....	63
5.1.2	Tilitoimistot.....	64
5.2	Voimassa olevat lait ja säädökset.....	65
5.3	Sähköinen asiointi.....	68
5.4	Taloudellinen raportointi.....	72
5.5	Tilintarkastus.....	74
5.6	Viranomaisasiointi.....	77
5.7	Tilitoimistojen ehdottamia hallinnollisen taakan keventämiskeinoja.....	80
6	JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO	84
	LÄHDELUETTELO.....	89
	LIITTEET	

KUVALUETTELO

Kuva 1 Sääntelyn aiheuttamat kustannukset yrityksille (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 12).....	12
Kuva 2 SCM-mallin rakenne (Niinikoski ym. 2007, 23).	14
Kuva 3 Yhteenveto viidestä lausuntomieliapiteestä (Elinkeinoelämän keskusliitto 2009a; Suomen Taloushallintoliitto ry 2009; Suomen Yrittäjät ry 2009a; Talousteema 2009a; Vahtera 2009).	46
Kuva 4 Lähteet, joihin kyselyiden kysymykset perustuvat.	59
Kuva 5 Tilitoimistojen asiakkaina olevien mikroyritysten lukumäärä.	65
Kuva 6 Kirjanpitolautakunnan ohjeiden ja lausuntojen hyödyntäminen, yritykset.	67
Kuva 7 Yrityksen erilaisista toiminnoista huolehtivat tahot.	68
Kuva 8 Valvontailmoitusten jättäminen verottajalle.....	70
Kuva 9 Arvonlisäveron, työnantajasuoritusten ja ennakkoveron maksaminen.....	71
Kuva 10 Tilinpäätösasiakirjojen julkistamispakosta aiheutunut kilpailullinen haitta mikroyrityksille yritysten itsensä sekä tilitoimistojen mielestä.	73
Kuva 11 Tilintarkastuksesta aiheutuvia asioita, joita tilitoimistot ja yritykset pitivät jokseenkin tai erittäin hyödyllisenä.....	76
Kuva 12 Yritysten arviot verottajan toiminnasta.	78
Kuva 13 Tilitoimistojen arviot verottajan toiminnasta mikroyritysten näkökulmasta.....	79

1 JOHDANTO

1.1 Tutkimuksen tausta ja motiivointi

Euroopan unioni on vuonna 2007 julkistanut toimintaohjelman yritysten hallinnollisen taakan vähentämisestä. Hallinnollinen taakka tarkoittaa kustannuksia, jotka syntyvät lainsäädännön vaatimusten edellyttämien tietojen keräämisestä. Hallinnollinen taakka syntyy niistä tiedoista, joita yritys ei kokoaisi vapaaehtoisesti ilman lainsäädännön vaatimusta (katso luku 2.1). Toimintaohjelman tavoitteena on vähentää hallinnollista taakkaa 25 prosentilla vuoteen 2012 mennessä ja saada myös jäsenvaltiot sitoutumaan tavoitteisiin kansallisten lähtökohtiensa mukaisesti. Suomessa työ- ja elinkeinoministeriö (TEM) asetti 6.8.2008 sekä ohjaus- että projektiryhmän huolehtimaan kansallisen toimintaohjelman valmistelusta, toteutuksesta ja seurannasta. Kansallisen toimintaohjelman tarkoituksena on keventää yritysten hallinnollista taakkaa yksinkertaistamalla nykyistä lainsäädäntöä ja siihen sisältyviä tiedonantovelvoitteita sekä kehittämällä viranomaisasiointia erityisesti sähköisen asioinnin osalta. Tavoitteena on myös, että valmisteltavasta uudesta lainsäädännöstä ei synny yrityksille uutta hallinnollista taakkaa. Ohjausryhmä julkaisi joulukuussa 2008 väliraportin, jossa oli ehdotus kansalliseksi toimintaohjelmaksi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 5–6 & 10.)

TEM:n väliraportista pyydettiin lausuntoja eri asiantuntijatahoilta. Talousteeman päätoimittaja Lassi Mäkinen kritisoi lausunnossaan ohjausryhmän työtä, koska hänen mielestään selvityksissä keskityttiin liikaa asiantuntijalausuntoihin. Hänen mukaansa selvityksissä olisi tullut kuunnella enemmän pienyrittäjiä ja tilitoimistoissa työskenteleviä taloushallinnon ammattilaisia, koska heillä on eniten asiantuntemusta pienten yritysten hallinnollisesta taakasta. Mäkinen toteaa, että hallinnollinen taakka on raskainta juuri pienille yrityksille. (Talousteema 2009c, 4–5.) Tässä opinnäytetyössä selvitetään suomalaisten mikroyritysten hallinnollista taakkaa, koska hallinnollista taakkaa ei ole toistaiseksi Suomessa tutkittu niiden näkökulmasta.

1.2 Tutkimuksen tavoitteet ja rajaus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on saada selville mikroyritysten ja tilitoimistojen mielipiteitä mikroyrityksiin kohdistuvasta hallinnollisesta taakasta. Tutkimuksessa selvitetään, mikä taloushallintoon liittyvistä osa-alueista aiheuttaa mikroyrityksille eniten hallinnollista taakkaa. Niitä ovat esimerkiksi verotus, kirjanpitolaki, työnantajana toimiminen ja tilintarkastuslaki. Selvityksen kohteena on myös, missä määrin mikroyritykset käyttävät sähköisiä palveluja hyväkseen. Ohjausryhmä on ehdottanut sähköisen asioinnin kehittämisen valitsemista toimenpideohjelman horisontaaliseksi prioriteettialueeksi, koska se on yksi keskeisimmistä keinoista vähentää hallinnollista taakkaa (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 62). Saatuja tutkimustuloksia verrataan teoriaan ja aiempiin tutkimustuloksiin. Lisäksi tarkastellaan, vastaavatko mikroyritysten mielipiteet esimerkiksi Suomen Yrittäjien mielipiteitä, sekä vastaavatko tilitoimistojen mielipiteet esimerkiksi tilitoimistoalaa edustavan Taloushallintoliiton mielipiteitä. Tutkimustuloksia verrataan osittain myös keskenään mikroyritysten ja tilitoimistojen mielipiteiden vastaavuuden osalta.

Tässä opinnäytetyössä halutaan keskittyä asioihin taloushallinnon näkökulmasta, koska se on keskeisimpiä hallinnollisen taakan aiheuttajia (Elinkeinoelämän keskusliitto 2007, 15). Ohjausryhmän julkaiseman väliraportin toimintaohjelmaehdotuksesta käsitellään vain toimia, jotka liittyvät jotenkin taloushallintoon. Siten esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriön sekä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalojen ehdotuksia hallinnollisen taakan vähentämiseksi ei käsitellä lainkaan. Tutkimuksen yrityksille suuntautuva kysely on rajattu mikroyrityksille, koska pelkästään niiden näkökulmaa ei ole aikaisemmin tutkittu. Tilitoimistoilta mikroyritysten asioita kysytään siksi, että niillä on ammattinsa kautta paljon tietoa ja osaamista mikroyritysten asioihin liittyen.

1.3 Tutkimusmenetelmät

Kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa aineiston keruussa on keskeistä, että havaintoaineisto soveltuu määrälliseen ja numeeriseen mittaamiseen. Kvantitatiivisessa tutkimuksessa korostuu muuttujien muodostaminen taulukkomuotoon,

jotta tulokset ovat tilastollisesti käsiteltävissä. Silloin tuloksia voidaan kuvailla esimerkiksi prosenttitaulukoiden avulla. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2007, 136.) Yksi aineiston keräämisen tapa on kysely, jonka aineistoa käsitellään yleensä kvantitatiivisesti. Kyselyn etuja ovat, että sillä saadaan kerättyä laaja tutkimusaineisto tehokkaasti ja aineisto on nopeasti käsiteltävissä tietokoneen avulla. Verkkokyselyn etuna on nopeus ja vaivaton aineiston saanti. (Hirsjärvi ym. 2007, 188–191.)

Tässä opinnäytetyössä käytettiin kvantitatiivista lähestymistapaa, koska aineistoa tuli saada määrällisesti paljon. Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselyä. Kyselyt kohdistettiin tilitoimistoille sekä alle kymmenen henkilöä työllistäville mikroyrityksille. Kyselyt toteutettiin sähköisesti eLomake -ohjelmalla ja ne lähetettiin noin 1 400 yritykselle ja noin 1 600 tilitoimistolle sähköpostitse. Yritykset ovat Vaasan ja Seinäjoen alueelta, koska tutkimuksessa haluttiin keskittyä lähialueen yrityksiin alueellisen näkökulman vuoksi. Tilitoimistot ovat koko Suomen alueelta, koska paikallisten tilitoimistojen lukumäärä ei ole kovin kattava ja pelkästään niiden osalta ei olisi kertynyt tarpeeksi tutkimusaineistoa. Vastausaikaa kyselyyn oli viikko ja sen jälkeen lähetettiin yksi muistutuskierrös. Kyselyn vastausaktiivisuuden yritettiin vaikuttaa saatekirjeellä, jossa luvattiin halukkaille vastaajille yhteenveto tutkimustuloksista.

1.4 Tutkimuksen sisältö luvuittain

Luvussa 1 tutkimuksen lukija johdatellaan työn aiheeseen. Tutkimuksen luvut 2–3 käsittelevät tutkimukseen liittyvää teoriaosuutta. Luvussa 2.1 selvitetään hallinnollisen taakan käsite. Luvussa kerrotaan myös, miten ja miksi hallinnollista taakkaa tulisi vähentää sekä miten taakkaa voidaan mitata SCM-mallilla. Luvussa 2.2 kerrotaan hieman hallinnollisesta taakasta Euroopan tasolla ja selvitetään muutamien esimerkkien avulla toimia, joita muissa Euroopan maissa on tehty hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Luku 2.3 käsittelee hallinnollisen taakan aiempia selvityksiä ja tutkimuksia Suomessa. Luvussa esitellään Lassi Mäkisen ja Taloushallintoliiton julkaisemat mielipiteet hallinnolliseen taakkaan liittyen. Luvussa esitellään myös Suomessa toteutettua SÄVY-hanketta ja siihen liittyviä erilaisia tutkimuksia.

Luku 3 käsittelee Suomen työ- ja elinkeinoministeriön toimia hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Luvussa esitellään lausuntopyyntöön pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksistä tulleita lausuntoja, ohjausryhmän julkaisema kansallinen toimintaohjelmaehdotus sekä lausuntoja myös siitä.

Luvussa 4 kerrotaan, kuinka kyselyt on toteutettu. Siinä käsitellään kyselylomakkeiden tekemistä sekä aineiston keruun toteutusta. Myös kyselyistä vastaajilta saatua palautetta käsitellään tässä luvussa. Luku 5 koostuu tuloksista, joita kyselyistä saatiin. Tulokset raportoidaan vastaavin aihealueittain, jotka olivat kyselyissä. Luvussa 6 esitellään tuloksista tehtävissä olevat johtopäätökset sekä yhteenve-to tutkimuksesta.

Lähdeluettelosta ilmenevät kaikki tutkimuksessa käytetyt lähteet. Lopussa lähdeluettelon jälkeen on liitteinä sekä mikroyrityksille että tilitoimistoille suuntautuneiden kyselyiden kyselykaavakkeet. Ne ovat liitteissä ulkonäöllisesti pelkistetyssä muodossa, koska todellisuudessa ne lähetettiin Internetin kautta oikeannäköisenä kyselypohjana.

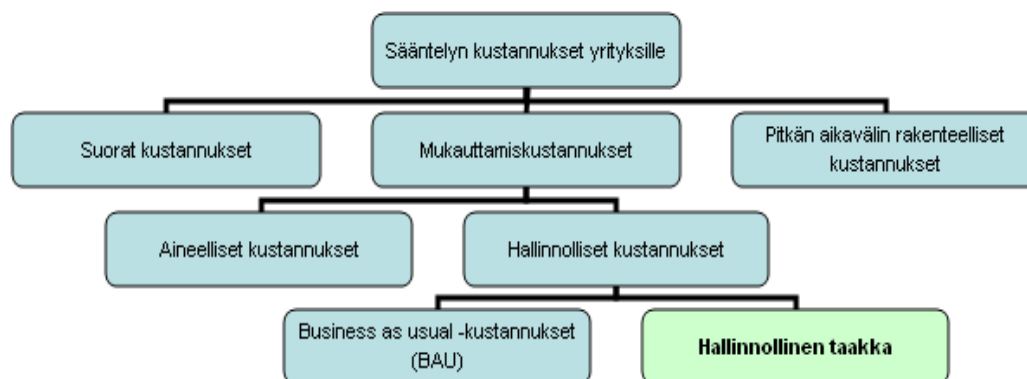
2 HALLINNOLLISEN TAAKAN AIKAISEMMAT SELVITYKSET JA TUTKIMUKSET

Tässä luvussa selvitetään hallinnollisen taakan käsite ja siihen liittyviä asioita. Luvussa esitellään myös aikaisempia tutkimuksia hallinnollisesta taakasta sekä Euroopassa että Suomessa.

2.1 Hallinnollisen taakan määritelmä

Oikeudellisella sääntelyllä toteutetaan ja edistetään yhteiskunnalle tärkeitä päämääriä; esimerkiksi taloudellista hyvinvointia ja sosiaalista oikeudenmukaisuutta. Sääntely aiheuttaa kustannuksia eri tahoille yritykset mukaan lukien. Hallinnollisiksi kustannuksiksi kutsutaan kustannuksia, joita yrityksille syntyy erilaisten lainsäädännön tiedonantovelvoitteiden täyttämistä. Osaa hallinnollisista kustannuksista kutsutaan niin sanotuiksi business as usual -kustannuksiksi. Ne ovat lainsäädännön vaatimusten edellyttämiä tietoja, joita yritys keräisi ja kokoaisi omiin tarkoituksiinsa myös ilman lainsäädännön vaatimuksia. Kun nämä yrityksen omaan toimintaan liittyvät kustannukset erotellaan pois, jäljelle jäävä kustannusten osuus on hallinnollista taakkaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 10.) Hallinnollinen taakka koskee siis pelkästään tietoja, joita yritys ei kokoaisi ilman lainsäädännön vaatimusta (Kangasharju & Rauhanen 2008, 12).

Sääntely aiheuttaa yrityksille suoria kustannuksia, mukauttamiskustannuksia ja pitkän aikavälin rakenteellisia kustannuksia (katso kuva 1). Suorat kustannukset ovat lainsäädännöstä johtuvia suoria ja välittömiä maksuja viranomaisille. Mukauttamiskustannukset aiheutuvat lainsäädännön vaatimuksiin mukautumisesta. Ne voidaan jakaa aineellisiin ja hallinnollisiin kustannuksiin. Aineellisia kustannuksia aiheutuu esimerkiksi ympäristönormien konkreettisesta täyttämistä. Hallinnolliset kustannukset aiheutuvat lainsäädännön tiedonantovelvoitteiden noudattamisesta kuten tämän luvun alussa on kuvattu. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 11.)

Kuva 1 Sääntelyn aiheuttamat kustannukset yrityksille (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 12).

Tyypillisiä hallinnollisia kustannuksia aiheuttavia tiedonantovelvoitteita ovat esimerkiksi erilaiset ilmoitus- ja raportointivelvoitteet sekä tuotemerkinnät. Kustannuksia syntyy kun vaadittavia tietoja kootaan, muokataan, pidetään saatavilla ja ilmoitetaan viranomaisille tai kolmansille tahoille, esimerkiksi kuluttajille ja työntekijöille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 12.)

Hallinnollista taakkaa aiheutuu sekä EU-lainsäädännöstä että kansallisesta lainsäädännöstä. EU-sääntelyn merkityksestä tehdyt arviot vaihtelevat, mutta merkitys vaihtelee joka tapauksessa lainsäädäntöalakohtaisesti. Esimerkiksi Hollanti ja Tanska ovat arvioineet kattavasti koko lainsäädännön yrityksille aiheuttamia hallinnollisia kustannuksia. Ne ovat päätyneet arvioihin, että 40–50 prosenttia yritysten hallinnollisesta taakasta aiheutuu EU-lainsäädännöstä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 10.)

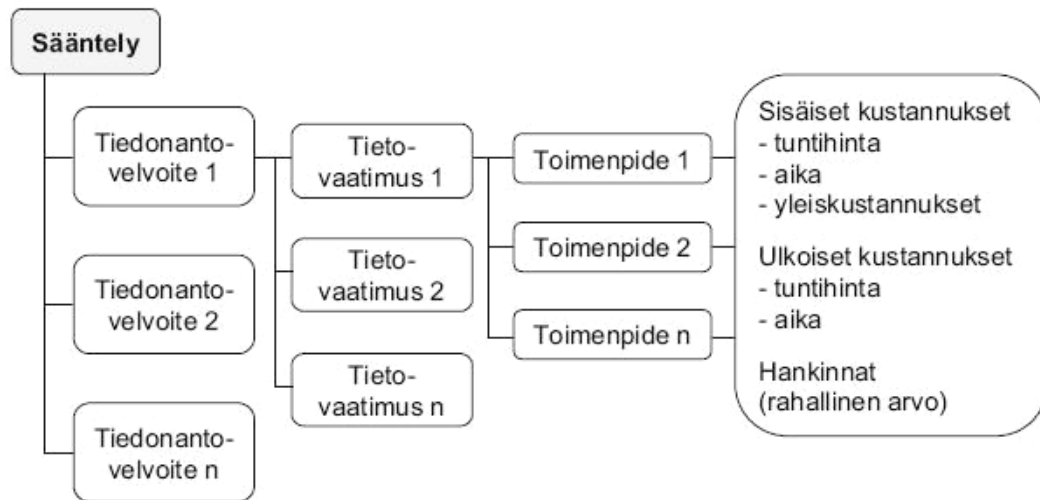
Hallinnollisen taakan vähentäminen on tarpeellista silloin, kun pyydyillä tiedoilla ei ole merkitystä sääntelyn yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Viranomaiset saattavat pyytää tietoja tarpeettoman usein tai niiden toimittaminen voi olla turhan byrokraattista ja monimutkaista. Yritykset ovat myös voineet joutua toimittamaan saman tiedon eri viranomaisille erikseen. Tämä kaikki vie turhaa aikaa yrityksiltä, jotka voisivat käyttää säästyvän ajan yrityksen varsinaiseen liiketoimintaan lisäten tuotantoa ja investointeja. Kustannussäästöjen myötä alhaisempi kustannusrakenne näkyy hyödykkeiden hinnoissa, kuluttajien reaali-palkan nou-

sussa ja työllisyydessä sekä hyödykkeiden kysynnän kasvussa. Hallinnollisen taakan pieneneminen hyödyttää siten myös julkista sektoria, koska verotulot kasvavat ja työttömyys vähenee. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 10–11.)

Hallinnollinen taakka ei ole suhteessa yritystoiminnan laajuuteen, koska se on usein tyypiltään kiinteämääräistä. Hallinnollinen taakka on siis suhteellisesti suurin kaikista pienimmille yrityksille ja sen vähentäminen hyödyttää pieniä yrityksiä enemmän kuin suuria. (Kangasharju & Rauhanen 2008, 14.) Vuonna 2007 pilot-tiselvitystä arvonlisäverolainsäädännön aiheuttamista hallinnollisista kustannuk-sista tehneet kirjoittavat, että Suomessa yritysten hallinnollista taakkaa on vähen-netty esimerkiksi erilaisia lupajärjestelmiä karsimalla ja uudenlaista tietotekniik-kaa hyödyntämällä (Niinikoski, von Hertzen & Kauppinen 2007, 42).

Standardikustannusmalli eli Standard Cost Model, SCM, on suunniteltu mittaa-maan hallinnollisia kustannuksia, joita lainsäädäntö yrityksille aiheuttaa. Tässä opinnäytetyössä sitä kutsutaan SCM-malliksi. Se on kehitetty Hollannissa, ja sitä käytetään nykyään monissa eri maissa kustannusten mittaamiseen. SCM-malli keskittyy ainoastaan toimiin, joita on tehtävä lainsäädännön velvoitteisiin mukau-tumiseksi. Se ei ota kantaa siihen, onko jokin kyseinen sääntely järkevä vai ei. (SCM Network 2005, 8.)

SCM-malli rakentuu muutamien eri elementtien varaan. Niitä ovat tiedonantovelvoitteet, tietovaatimukset ja toimenpiteet (katso kuva 2). Tiedonantovelvoitteet ovat lainsäädäntöön perustuvia velvoitteita, joita yrityksen tulee toimittaa tai pitää saatavilla viranomaiselle tai yksityiselle osapuolelle. Jokaiseen tiedonantovelvoit-teeseen sisältyy yksi tai useampi tietovaatimus, joka tarkoittaa tiedon yksittäistä osakokonaisuutta. Tietovaatimuksen täyttäminen vaatii aina tietyn hallinnollisen toimenpiteen suorittamista. SCM-malli mittaa niitä kustannuksia, jotka syntyvät yksittäisestä toimenpiteestä. Toimenpiteet voivat olla joko yrityksen sisäistä työtä tai ulkoistettuja. (Niinikoski ym. 2007, 22–23.)

Kuva 2 SCM-mallin rakenne (Niinikoski ym. 2007, 23).

Yksittäisen lainsäädännössä olevan tietovaatimuksen tai toimenpiteen hallinnolliset kustannukset lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$(\text{yritysten määrä} \times \text{frekvenssi}) \times \text{tuntihinta} \times \text{aika} \quad (1)$$

Yritysten määrä tarkoittaa niiden yritysten lukumäärää, joita selvittävä tietovaatimus koskee. Frekvenssi kertoo, montako kertaa kyseinen toimenpide toteutetaan vuodessa. Tuntihinta muodostuu joko palkkakustannuksista lisätynä yleishallinnon kuluilla tai ulkoistetun palvelutuottajan tuntihinnasta. Aika tarkoittaa sitä aikaa, joka käytetään yksittäisen toimenpiteen suorittamiseen. (Niinikoski ym. 2007, 23; Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 13.)

SCM-mallissa mittaukset toteutetaan yrityksiä haastattelemalla ja mahdollisesti myös asiantuntijahaastatteluin. Yrityshaastatteluin yritetään löytää mitattaviksi niin sanottuja normaalitehokkaita yrityksiä, jotka toimivat normaalilla tavalla ja suorittavat hallinnolliset tehtävänsä normaalitehokkaasti. Mittaukseen ei siten oteta mukaan yrityksiä, jotka hoitavat hallinnolliset tehtävänsä erityisen tehokkaasti tai tehottomasti. Haastatteluilla määritetään aikaa, jonka yritys käyttää yksittäiseen toimenpiteeseen. (Niinikoski ym. 2007, 24.)

SCM-mallia voidaan käyttää yksittäisen lain, kokonaisen lainsäädäntöalueen tai maan koko lainsäädännön aiheuttamien hallinnollisten kustannusten mittaami-

seen. Sillä voidaan mitata sekä jo olemassa olevan että vasta suunnitteilla olevan uuden lainsäädännön hallinnollisia kustannuksia. SCM-mallissa pyritään myös täsmentämään alkuperä, josta tietovaatimus johtuu. Sille on kolme eri pääluokkaa; pelkästään kansallisesta lainsäädännöstä johtuva, pelkästään EU-normeista tai muista kansainvälisistä velvoitteista johtuva sekä luokka, jossa tietovaatimus perustuu kansainväliselle sääntelylle, mutta sen toteuttaminen voidaan määritellä kansallisella tasolla. Luokittelu hallinnollisen rasitteen lähteen mukaan auttaa vaikutusmahdollisuuksien tunnistamisessa. Pelkästään kansalliseen lainsäädäntöön perustuva rasite on nopeammin kevennettävissä kuin kansainvälisestä lainsäädännöstä johtuva rasite. (Niinikoski ym. 2007, 24–25.)

Euroopan komissio on kehittänyt myös erityisen EU:n standardikustannusmallin helpottaakseen jäsenmaiden kustannusmittausten välistä vertailua. EU SCM -malli on julkistettu vuonna 2006 ja se eroaa tietyiltä osin kansainvälisestä SCM-mallista. EU SCM -mallin tärkein tavoite on arvioida lainsäädännöstä johtuvien tiedonantovelvoitteiden nettokustannuksia. Nettokustannukset tarkoittavat suunnitteilla olevan sääntelyn kustannuksia, joista on vähennetty ne kustannukset, jotka uusi sääntely poistaa joko EU- tai kansallisella tasolla. Tämän menetelmän kautta saadaan siis selville suoraan ne kustannussäästöt, jotka uudesta sääntelystä mahdollisesti saadaan. Toinen ero on, että EU SCM -malli perustuu olemassa oleviin tietolähteisiin ja asiantuntijanäkemyksiin eikä yrityshaastatteluihin kuten SCM-malli. (Niinikoski ym. 2007, 25–29.) Tässä työssä ei käsitellä laajemmin EU SCM -mallia, koska sitä on käytetty Niinikosken ym. (2007, 73) mukaan toistaiseksi vähemmän kuin SCM-mallia.

2.2 Hallinnollisen taakan selvitykset ja tutkimukset Euroopassa

Marraskuussa vuonna 2006 komissio ehdotti, että Euroopan unionissa käynnistettäisiin toimintaohjelma lainsäädäntöön liittyvän tarpeettoman hallinnollisen rasituksen keventämiseksi. Komissio ehdotti rasitteen keventämistavoitteeksi 25 prosenttia, joka on määrä saavuttaa Euroopan unionin ja sen jäsenvaltioiden yhteisin toimin vuoteen 2012 mennessä. (Euroopan komissio 2007, 2.) Komission tammi-kuussa 2007 julkaisemassa toimintaohjelmassa ehdotettiin jäsenvaltioille toimia, joita niiden tulisi tehdä vuoteen 2009 mennessä. Jäsenvaltioiden tulisi selvittää

kansallisella ja aluetasolla eniten tiedonantovelvoitteita aiheuttavat alat. (Euroopan komissio 2007, 7.)

Muutamit Euroopan maat ovat aloittaneet hallinnollisen taakaan tutkimisen ja toimenpiteiden toteuttamisen taakan vähentämiseksi jo ennen komission ehdotusta. Näitä pisimmällä olevia maita ovat esimerkiksi Hollanti, Tanska ja Iso-Britannia (Euroopan komissio 2007, 10). Euroopan unioniin kuulumattomista maista Norja on aktiivisesti tutkinut yritysten hallinnollisen taakan vähentämistä ja sähköisen asioinnin kehittämistä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 26). Tässä luvussa esitellään hallinnollisen taakan tutkimuksia ja toteutettuja toimenpiteitä näiden maiden lisäksi myös Ruotsista.

Hollanti on SCM-mallin kehittäjämaa. Siellä suoritettiin hallinnollisten kustannusten perusmittaukset koko säädösjärjestelmään ensimmäisen kerran vuonna 2002. Silloin hallinnollisen taakan vähentämistavoitteeksi asetettiin 25 prosenttia vuoden 2007 loppuun mennessä. Hallinnolliseksi taakaksi arvioitiin mittausten perusteella vuoden 2002 lopussa 16,4 miljardia euroa, ja vuonna 2007 mittaustulos oli 9,3 miljardia euroa. Vuonna 2008 Hollannissa aloitettiin uudet perustason mittaukset ja se asetti uudeksi vähentämistavoitteeksi 25 prosenttia vuoteen 2011 mennessä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 29–30.)

Hollannissa perustettiin neuvottelukunta nimeltään ACTAL, jonka tarkoituksena oli tehdä aloitteita hallinnon yksinkertaistamiseksi. Hollannissa kaikkien asiaankuuluvien hallinnon jaostojen on kahdesti vuodessa esiteltävä parlamentille oman alueensa suunnitelmat, toimenpiteet ja niihin liittyvät tulokset hallinnon yksinkertaistamiseen liittyen. Hollannissa perustettiin myös Slechte-niminen komitea, jonka tarkoituksena oli keskittyä hallinnolliseen taakkaan. Komitea keskittyi hallinnollisen taakan vähentämisessä kahteen näkökantaan; yrityksissä jo tuotetun informaation uudelleen käyttöön julkisissa viranomaisissa sekä tietotekniikan hyödyntämiseen. Hollannissa kehitettiin Internet-sivua, josta löytyisi samasta paikasta kaavakkeet, jotka jokaisen yrityksen on täytettävä. Sivulta oli tarkoitus löytyä myös informaatiota siitä, mitä tietoja yrityksen pitää toimittaa kullekin viranomaiselle. Vuonna 2000 Hollannin hallitus käynnisti pilottiprojektin, joka tähtäsi tieto-

jen siirtoon elektronisesti yrityksistä suoraan viranomaisille. (Munnich 2004, 17–18.)

Tanskassa kansallinen 25 prosentin vähentämistavoite asetettiin vuonna 2002 ja tavoitteen on tarkoitus toteutua vuoteen 2010 mennessä. Vähentämistavoitteet kohdistuvat niihin ministeriöihin, joiden vastuualueella on elinkeinoelämän kannalta tärkeää sääntelyä. Vuosina 2004–2006 Tanska mittasi koko lainsäädännön aiheuttamat hallinnolliset kustannukset ja mittausten tuloksena hallinnollisen taakan arvioitiin olleen vuonna 2001 noin 4,2 miljardia euroa. Tanskassa päivitetään SCM-mittaustuloksia vuosittain ja vuonna 2008 hallinnollisen taakan todettiin vähentyneen noin 10 prosenttia vuoden 2001 tasosta. Ministeriöiden edistymistä seurataan Internet-sivuilla kehitetyllä taakkabarometrilla, joka näyttää jokaisen ministeriön osalta vihreää taakan vähennyttyä ja punaista sen lisääntyttyä. Sähköinen asiointi on Tanskassa yksi tärkeimmistä hallinnollisen taakan vähentämiskeinoista. Sen osalta Tanska on asettanut tavoitteeksi, että vuoteen 2012 mennessä kaikki yritysten ja valtionhallinnon välinen viestintä voisi tapahtua sähköisesti. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 27–28.)

Tanskassa sääntelyn laadun parantaminen on suurimmaksi osin kohdistunut sen yksinkertaistamiseen sekä hallinnollisen taakan vähentämiseen pk-yrityksille. Tutkimuksissa on haastateltu elinkeinoelämän edustajia ja he ovat korostaneet, että hallinnollista taakkaa tärkeämpää on keskittyä uusia liiketoimintamahdollisuuksia koskevaan sääntelyyn. Tanskassa on kehitetty menetelmä, joka varoittaa ajoissa odottamattoman suurista hallinnollisista kustannuksista. Euroopan komissio on ottanut menetelmän testattavaksi. Tanskassa on myös tehty työtä esimerkiksi sen varmistamiseksi, että uusien elektronisten teknologioiden potentiaalia sääntelyn parantamiseksi hyödynnetään täysipainoisesti. (Munnich 2004, 20.)

Iso-Britanniassa kansallinen 25 prosentin vähentämistavoite asetettiin vuonna 2005. Tavoite vastaa 3,4 miljardia puntaa ja tavoitteen on tarkoitus toteutua vuoteen 2010 mennessä. Hallinnollisen taakan mittaukset toteutettiin vuonna 2005 SCM-mallilla ja mittaukset kestivät puolitoista vuotta. Vuonna 2006 ministeriöt ja virastot julkaisivat ensimmäiset sääntelyn yksinkertaistamissuunnitelmansa ja niitä päivitetään vuosittain. Vuoden 2007 lopussa säästötavoitteesta oli saavutettu

800 miljoonaa puntaa. Vuonna 2008 Iso-Britanniassa tehtiin ehdotus niin sanottujen sääntelybudjettien luomisesta. Niiden tarkoituksena olisi asettaa yläraja kustannuksille, jotka aiheutuvat ministeriöiden luomasta uudesta lainsäädännöstä. Järjestelmällä pystyttäisiin myös ohjaamaan uuden lainsäädännön valmistelua. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 30.)

Iso-Britanniassa hallinnollisen taakan vähentäminen on ollut huomion kohteena 1980-luvulta lähtien. Maassa on perustettu erilaisia ryhmiä, joita ovat esimerkiksi ”Regulatory Impact Unit” ja ”Better Regulation Task Force”. Näistä edellinen toimii hallituksen eri osastojen, virastojen sekä sääntelyyn liittyvien eri kokoonpanojen kanssa. Sen tehtävinä on löytää sääntelyyn sopiva tasapaino hyvän sääntelyn periaatteiden mukaisesti, huomioida riskejä sekä tukea edellä mainittua toista ryhmää. Jälkimmäinen ryhmä ”Better Regulation Task Force” perustettiin vuonna 1997 ja sen tarkoitus on toimia itsenäisenä neuvoja antavana ryhmänä. Sen jäsenet koostuvat liike-elämän osajista, kansalaisista ja kuluttajaryhmistä sekä vapaaehtoisista. Ryhmän tehtävä on neuvoa hallitusta sääntelyn mitoittamisessa siten, että sääntely on tehokasta, uskottavaa ja oikeudenmukaista. Sen tehtävänä on myös varmistaa, että säännökset ovat yksinkertaisia ymmärtää ja panna täytäntöön. Iso-Britanniassa on myös perustettu niin kutsuttuja yhden luukun periaatteella toimivia palveluita eli monta eri palvelua saa silloin yhdestä samasta paikasta. (Munnich 2004, 19.)

Ruotsissa kansalliseksi vähentämistavoitteeksi on vuonna 2006 asetettu myös 25 prosenttia, joka on tarkoitus saavuttaa vuoden 2010 loppuun mennessä. Tavoitteena on myös aikaansaada yritysten jokapäiväisen liiketoiminnan kannalta merkittävä muutos. Ruotsissa toiminnan edistymistä seurataan vuosittain jokaisen ministeriön ja viraston ollessa vastuussa oman alansa vähentämisehdotusten esittämisestä ja toteuttamisesta. Hallinnollista taakkaa on Ruotsissa mitattu SCM-mallilla vuodesta 2004 lähtien 18 eri lainsäädäntöalueelta. Hallinnollisten kustannusten määräksi mitattiin 98 miljardia kruunua, jonka suurimmat aiheuttajat olivat yhtiöoikeus ja kirjanpito. Ruotsin elinkeinoministeriön alainen virasto Nutek on kehittänyt tietopankin, josta löytyy virkamiesten käyttöä varten SCM-mittauksista saatu tutkimustieto. Nutek on kehittänyt myös tietotekniikkaan perustuvan välineen, josta

on hyötyä lainsäädännön vaikutusarviointien laatimisessa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 26–27.)

Munnich (2004, 16) on määritellyt ensisijaisiksi toimenpiteiksi yritysten kannalta seuraavat: ympäristökysymysten ja -lainsäädännön käsittelyyn kuluvan ajan lyhentäminen, kirjanpidon ja tilinpäätöksen säännösten yksinkertaistaminen pk-yrityksille, arvonlisäveron ja muiden vastaavien velkojen maksuajan pidentäminen sekä loma-aikaa ja työsuojelua koskevan lainsäädännön muuttaminen tai yksinkertaistaminen. Suomen ohjausryhmän väliraportin mukaan Ruotsissa ei kuitenkaan ole kokonaisuudessaan onnistuttu vähentämään hallinnollisia kustannuksia, vaan niitä on monilla sektoreilla tullut yrityksille lisää (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 27).

Norjassa ei ole asetettu määrällistä hallinnollisen taakan vähentämistavoitetta, mutta maa on ollut aktiivinen taakan vähentämisessä. Laajat perustason SCM-mittaukset saatiin Norjassa valmiiksi vuonna 2007 ja erilaisiin toimenpiteisiin ryhdyttiin. Mittausten perusteella hallinnollinen taakka on Norjassa euroiksi muutettuna noin 7 miljardia euroa. Mittaukset kuitenkin sisältävät myös business as usual -kustannukset (katso luku 2.1). (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 28.)

Norjassa painopisteenä on sähköisten palvelujen kehittäminen. Julkishallinto ylläpitää Internet-verkkopalvelua nimeltä Altinn, jonka kautta yritys pystyy asioimaan keskitetysti 20 eri viranomaisen kanssa ja siellä on tarjolla yli 120 lomaketta. Palvelu avattiin jo vuonna 2003 ja sen kautta on jätetty yli 23 miljoonaa lomaketta. Sitä kehitetään jatkuvasti ja tarkoituksena on mahdollistaa yrityksille vuorovaikutteinen asiointi eri viranomaisten kanssa. Sähköisten lomakkeiden täyttämisen säästetyt ajan paperilomakkeisiin verrattuna on arvioitu olevan keskimäärin 10 prosenttia. Norjassa uskotaan lisäsäästöjen syntymiseen kehittämällä sähköisiä lomakkeita edelleen. Samalla pyritään siihen periaatteeseen, että yrityksen tarvitsee lähettää sama tieto viranomaisille vain kertaalleen. Sähköisen asioinnin ansiosta tehokkuus lisääntyy yritysten lisäksi myös julkisella sektorilla. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 29.)

2.3 Hallinnollisen taakan selvitykset ja tutkimukset Suomessa

Suomessa on ennen Euroopan komission ehdotusta (katso luku 2.2) tehty joitakin toimia yritysten säädösympäristön parantamiseksi. Vuonna 2003 kauppaja- ja teollisuusministeriö asetti säädöstyöryhmän, jonka tuli kartoittaa tarvittavia lainsäädännöllisiä muutoksia yrittäjyyden toimintaympäristön parantamiseksi. Työryhmän mielestä lainsäädännön valmistelun tasoon ja yritysvaikutusten arviointiin tuli kiinnittää tulevaisuudessa huomiota. Työryhmän toimenpide-ehdotusten käytännön toteutusta seurattiin järjestelmällisesti ja yksi tärkeimmistä jatkotoimenpiteistä oli SÄVY-hankkeen käynnistäminen (katso luku 2.3.3). (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 17–18.)

Vuonna 1986 valtioneuvosto käynnisti valtion hallintoviranomaisten norminannon uudistustyön. Normitalkoiden tavoitteena oli esimerkiksi turvata hallintoviranomaisten norminannon laillisuus ja valvottavuus sekä selkeyttää ministeriöiden ja niiden alaisten viranomaisten norminantoa. Laki on korkea-asteisin, siitä seuraavana on asetus ja asetuksen jälkeen normi. Määräyksiä haluttiin vähentää kunnilta ja kuntainliitoilta, jotka ovat nykyisin kuntayhtymiä. Vuonna 1990 tuli voimaan laki viranomaisten määräyksiä ja ohjeita koskevista toimenpiteistä, jota kutsuttiin myös normilaiksi. Tuohon lakiin ehdotettiin viranomaisten määräysten rajoittamista myös yksityisille elinkeinonharjoittajille ja yrityksille. Se ei kuitenkaan mennyt vielä läpi, koska säännöksen laajentamista pidettiin ongelmallisena Euroopan yhteisöjen säädösten toimeenpanoon liittyvissä kysymyksissä. Vasta vuonna 2000 ehdotus tuli voimaan uudistetussa perustuslaissa. 2000-luvulla laki- ja asetusten suhde on muuttunut siten, että lakeja annetaan enemmän kuin asetuksia. Normien osuus on puolestaan vähentynyt merkittävästi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 19–20.)

2.3.1 Maksuperusteinen kirjanpito

Talusteema-verkkolehden päätoimittaja Lassi Mäkinen on julkaissut toukokuussa 2008 oman ehdotuksensa pienyritysten hallintomenettelyiden keventämiseksi. Ehdotus on julkaistu Talusteeman verkkosivuilla ja sen perusajatuksena on sallia pienyrityksille maksuperusteisen kirjanpidon laadinta. Siihen tarvittavat lakimuu-

tokset ovat Mäkisen mukaan pieniä ja sen myötä yritysten perustaminen sekä kasvattaminen tulisivat houkuttelevammaksi. (Talousteema 2008, 4.) Mäkisen mukaan hallinnollisen taakan keventäminen tulee aloittaa eniten vaikuttavista toimenpiteistä. Toimenpiteitä valittaessa tulee hänen mukaansa täyttyä tietyt kriteerit. Niiden tulee esimerkiksi koskea pienimpiä yrityksiä ja olla sellaisia, jotka edistävät tehokkaimmin uusien yritysten perustamista ja kasvua. Mäkisen mielestä ensimmäiseksi voitaisiin valita sellaisia toimenpiteitä, jotka vaativat vähiten muutoksia lainsäädäntöön. Ne voitaisiin toteuttaa nopeasti esimerkiksi vain muutaman pykälän sanamuodon viilauksella. (Talousteema 2008, 11–14.)

Mäkinen ehdottaa Suomen lainsäädäntöön neljää muutosta, jotka olisivat hänen mielestään eniten vaikuttavia toimenpiteitä. Ne ovat maksuperusteisen kirjanpidon ja tilinpäätöksen salliminen, maksuperusteisen arvonlisäverotuksen salliminen, tuloverotuksen toimittaminen maksuperusteisesti sekä yrityssaneerauksen aloittaminen mahdollisimman aikaisin. Ne siis koskevat kirjanpitolakia, arvonlisäverolakia, lakia elinkeinotulon verottamisesta ja osakeyhtiölakia. (Talousteema 2008, 16.)

Nykyisen kirjanpitolain mukaan juokseva kirjanpito voidaan laatia maksuperusteisesti, mutta tilinpäätös on laadittava suoriteperusteisesti. Juokseva kirjanpito tarkoittaa tilikauden aikana tehtyjä kirjauksia ja niistä johdettuja raportteja. Suoriteperusteen mukaisesti tulo kirjataan sinä päivänä, jolloin yritys luovuttaa asiakkaalle tulon perusteena olevan tavarain tai palvelun. Meno kirjataan vastaavasti sinä päivänä, jolloin yritys vastaanottaa menon perusteena olevan tavarain tai palvelun. Maksuperusteen mukaisesti tulo kirjataan sinä päivänä, jolloin yritys saa pankkitililleen tai käteiskassaan maksun myydyistä tavaroista tai palvelusta. Vastaavasti meno kirjataan sinä päivänä, jolloin rahasuoritus ostetusta tavaroista tai palvelusta lähtee yrityksen pankkitililtä tai käteiskassasta. (Talousteema 2008, 17.)

Tilinpäätösdirektiivin sisältämä tilinpäätöksen laadintaa koskeva suoriteperuste koskee lähinnä osakeyhtiöitä ja osuuskuntia. Muiden yritysmuotojen tilinpäätöksistä voidaan säätää kirjanpitolaissa ilman tilinpäätösdirektiivin vaatimusten ottamista huomioon. Mäkisen mielestä on kohtuutonta, jos esimerkiksi pari henkeä

työllistävän osakeyhtiön tulee noudattaa suurille kansainvälisille yhtiöille tarkoitettuja tilinpäätösdirektiivin vaatimuksia. Hän toteaa Suomen pankkiteknikan olevan maailmassa yksi edistyneisimmistä ja se mahdollistaisikin pienille yrityksille maksuperusteisen kirjanpidon sekä luotettavan ja hyödyllisen tilinpäätösinformaation. Mäkisen mukaan tällöin voitaisiin myös alentaa kirjanpidon tuottamisen kustannuksia, koska pankin konekieliset tiliotteet kelpaavat nykyään sellaisinaan sekä tositteiksi että päiväkirjoiksi. Tällöin tapahtumat tulisi enää lajitella asiajärjestykseen ja tulostaa tilinpäätösraportti. Mikäli tuo raportti olisi maksuperusteisesti tuotettava kassavirtalaskelma, työ olisi lähes täysin automatisoitavissa ja monimutkaisesta sekä kalliista tilinpäätöksen laadinnasta voitaisiin luopua. Mäkisen mukaan tämä olisi mahdollista myös niille yrityksille, jotka eivät halua käyttää tietotekniikkaa kirjanpidossaan. Ne taltioisivat tiliotteet ja niihin liittyvät laskut paperisina, tilinpäätöksen ne voisivat tehdä laskukoneella valmiille kassavirtalaskelman lomakkeelle. (Talousteema 2008, 17–19.)

Mäkisen mukaan kassavirtalaskelmien tuottaminen kirjanpidosta saa yrittäjät ajattelemaan tulevaa kassavirran hallintaa. Hän sanoo yrityksen maksukyvystä huolehtimisen olevan yritysjohtajan tärkein tehtävä. Kassavirta-ajattelu soveltuu Mäkisen mielestä sekä voittoa tavoitteleville yrityksille että sellaisille organisaatioille, joiden tavoitteena ei ole tuottaa voittoa, koska jokaisen organisaation ehto on maksukyvyn ylläpitäminen. Yrityksen tulee osata suunnitella kassavirtansa voidakseen maksaa laskut ja velat velkojilleen oikeana eräpäivänä. Mäkisen mukaan yritys saa tietoa menneisyyden kassavirtakehityksestä pankin tiliotetiedoista ja lähitulevaisuuden maksuvalmiudesta puolestaan laskuista, tilauksista ja tarjouksista. Mäkinen toteaa, että suunnittelutyötä ei voida yksityiskohtaisesti säädellä lainsäädännössä, mutta yritysten ja muiden organisaatioiden toiminta kehittyy kassasuunnittelua edistävaksi muutettaessa kirjanpito maksuperusteiseksi. Mäkinen ehdottaa kirjanpitolakiin tehtäväksi kolmea muutosta, joiden myötä pienet kirjanpitovelvolliset voivat halutessaan esittää tilinpäätöksensä ainoastaan maksuperusteisesti laaditun kassavirtalaskelman. (Talousteema 2008, 19–22.)

Arvonlisäverolaki edellyttää tällä hetkellä veron tilittämistä kuukausittain suoriteperusteisesti tai laskuperusteisesti. Tilikauden päätyttyä arvonlisäverotuksessa on

nykyisellään käytettävä suoriteperustetta. Laskuperuste on suorite- ja maksuperusteen välimuoto. Sen mukaisesti tulo kirjataan sinä päivänä, jolloin tavarain tai palvelun toimittamista koskeva lasku laaditaan ja lähetetään asiakkaalle. Vastaavasti meno kirjataan sinä päivänä, jolloin toimittaja on laatinut ja lähettänyt yritykselle laskun ostetusta tavarasta tai palvelusta. Mäkisen mielestä arvonlisäverolaissa olisi tullut sallia suoriteperusteen lisäksi maksuperuste, koska kirjanpitolaki ei tunne laskuperustetta. Hänen mukaansa arvonlisäverotus voidaan hoitaa kokonaan maksuperusteisesti, jos maksuperusteinen tilinpäätös sallitaan kirjanpitolaisissa. Mäkinen toteaa, että maksuperusteinen arvonlisäverojen tilitys ei vähentäisi verotuloja, vaan vaikuttaisi verokertymään pelkästään ajallisesti. Hänen mukaansa myös pienyritysten verotarkastukset helpottuisivat, koska hankalasti tarkastettavia siirtyviä eräiä ei enää olisi tilinpäätöksissä lainkaan. (Talousteema 2008, 24–25.)

Mäkisen mukaan tuloverotus toimitetaan yleensä maksuperusteisesti elinkeinoverotusta lukuun ottamatta. Hän osoittaa yrityksen tuloverotuksen tapahtuvan suoriteperusteisesti kahteen elinkeinoverolain pykälään viittaamalla. Yrityksellä poikkeuksena ovat merkitykseltään vähäiset erät, jotka kuitenkin voidaan kirjata maksuperusteisesti. Mäkisen mielestä pienyritysten kaikki tulot ja menot voitaisiin periaatteessa käsitellä merkitykseltään vähäisinä. Sellaista tulkintaa ei ole kuitenkaan vielä uskallettu pienyritysten tuloverotuksessa toteuttaa, koska elinkeinoverolaissa ei ole säädetty asiasta eikä siitä myöskään ole korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisuja. Valtiolle verotulojen kertymisen muutos olisi vain ajallinen, mutta Mäkisen mukaan pienyrityksille ajallinen vaikutus voi olla todella tärkeä. Esimerkiksi aloittavalle tai kasvavalle yritykselle suoriteperusteinen tuloverotus on raskasta ja pahimmillaan se voi joutua maksamaan veroja ottamalla velkaa. (Talousteema 2008, 26–27.)

Mäkinen sanoo nykyisen elinkeinoverotuksen haittojen olevan suurimpia uusille ja kasvaville yrityksille, koska ne investoivat käyttö- ja vaihto-omaisuuteen. Mikäli verohallinto hakee yrityksen konkurssiin, perusteena ovat yrityksen verovelat. Verovelkoista ei kuitenkaan vähennetä verosaatavia, jotka aiheutuvat aineettomista ja aineellisista hyödykkeistä, vaihto-omaisuudesta ja kertyneistä tappioista. Siten on jopa mahdollista, että konkurssiin haettavalla yrityksellä on enemmän verosaa-

tavia kuin -velkoja. Yrityksellä ei kuitenkaan ole laillista mahdollisuutta puolustautua tällä perusteella konkurssihakemusta vastaan. Mäkisen mukaan voidaan väittää osan konkurseista johtuvan kirjanpidon suoriteperusteisuudesta. Hänen mielestään pienyrityksille tulisi sallia maksuperusteinen tilinpäätöksen laatiminen ja silloin myös tuloverotus tehtäisiin maksuperusteisesti. (Talusteema 2008, 27–28.)

Mäkisen mukaan yrityksen on tärkeintä pystyä suoriutumaan maksuistaan oikea-aikaisesti velkojien kannalta. Mikäli tieto yrityksen maksuongelmista vuotaa julkisuuteen, asiakkaat ja toimittajat irtautuvat ja yritys on haettava konkurssiin. Mäkisen mielestä maksukriisiin tulisi reagoida mahdollisimman aikaisin. Yritysten taloustietojen julkistamisvelvollisuutta on perusteltu velkojansuojalla, mutta Mäkinen sanoo myös velkojien kannalta olevan tärkeämpää ryhtyä yrityssaneeraukseen mahdollisimman aikaisin. (Talusteema 2008, 30.)

Mäkinen ehdottaa kirjanpitolakiin muutosta pykälään, jossa säädetään tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen ilmoittamisesta rekisteröitäväksi patenti- ja rekisterihallitukseen (PRH). Hänen mielestään rekisteröintivelvollisuus tulisi poistaa osakeyhtiöiltä, jotka eivät ole julkisia sekä pieniltä osuuskunnilta. Hänen mukaansa ehdotus säästäisi PRH:n kustannuksia ja kilpailutilanne tulisi oikeudenmukaisemmaksi, koska pienyritykset joutuvat tällä hetkellä paljastamaan yksityiskohtaisempia taloustietoja kuin keskisuuret ja suuret yritykset. (Talusteema 2008, 33–34.)

2.3.2 Taloushallintoliiton raportti hallinnollisen taakan keventämisestä

Marraskuussa 2008 Suomen Taloushallintoliitto ry (TAL) julkaisi raportin, jossa se esitti mielipiteitään yritysten hallinnollisen taakan keventämisestä. TAL:n mielestä hallinnollisen taakan tärkeimmät osa-alueet ovat tärkeysjärjestyksessä työnantajana toimiminen, verotus, kirjanpitolainsäädäntö, tilastokeskus, yritystuet ja yhtiöoikeus. Sen mielestä ne ovat myös suurimmat kustannusten aiheuttajat. TAL:n mukaan eri ministeriöiden välistä koordinaatiota ja yhteistyötä lakien valmistelussa tulisi lisätä, koska tällä hetkellä samaa asiaa koskevien lakien voimaantulo tapahtuu eriaikaisesti. TAL on käsitellyt raportissaan tarkemmin kolmea en-

simmäistä yllä mainituista hallinnollisen taakan osa-alueista. Jokaiselta osa-alueelta se esittelee käytännön nykytilaa ja tekee ehdotuksia niiden muuttamiseksi. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2008, 3–5.)

Työnantajana toimimisen osalta TAL mainitsee palkanlaskennan ja henkilöstöhallinnon hoitamisen aiheuttavan paljon työtä erityisesti pienissä yrityksissä. Työehtosopimusten tiettyjä ehtoja tulisi TAL:n mielestä yhtenäistää ja selkiyttää, koska tällä hetkellä ne poikkeavat paljon toisistaan. Tilastoinnista se sanoo, että palkkojen vuosi-ilmoitustiedot tulisi pystyä lähettämään saman järjestelmän kautta ja tilastojen määrää pitäisi ylipäänsä vähentää. Ammattiyhdistysten jäsenmaksutilitykset tulisi TAL:n mielestä muuttaa työnantajan sijaan työntekijän itse maksamiksi. Työntekijöiden palkkaukseen liittyvien tukien hakumenettely tulisi TAL:n mukaan saada yksinkertaisemmaksi ja matalapalkkatuen euromääriä tulisi nostaa palkkakehityksen mukaisesti. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2008, 5–7.)

Sovellettavien verolakien selkeys ja verotuksessa noudatettavan ilmoitus- ja hallintomenettelyn sujuvuus vaikuttavat verotuksessa hallinnolliseen taakkaan, sanoo TAL. Yhdeksi ongelmalliseksi alueeksi se mainitsee tulolähdejaon tuloverotuksessa, eli minkä lain mukaan ratkaistaan henkilön saaman tulon ja siihen kohdistuvien menojen verotuksellinen käsittely. TAL:n mielestä verotuksessa tulisi päästää eroon tulolähdejaosta ja esimerkiksi yhtenäistää verotuksen tulonlaskentanormisto. Arvonlisävero tuottaa myös yrityksille hallinnollista taakkaa ja sen osalta TAL toteaaakin, että nykyistä sääntelyä tulisi yksinkertaistaa ja keventää. Raportissaan TAL viittaa tekeillä olevaan verotilijärjestelmään (katso luku 3.2.1). Sen myötä on tarkoitus asettaa myöhästymismaksu ja viivästyskorko, jos yritys ei ilmoita ja maksa veroja ajoissa. TAL:n mielestä näiden seuraamusmaksujen tulisi olla kohtuullisia ja oma-aloitteiseen ilmoittamiseen kannustavia ja maksuja tulisi tarkastella uudelleen. TAL mainitsee myös, että verohallinnon asiakaspalvelijoiden tulee olla asiantuntevia, koska verotusasioiden osaaminen vaatii yrityksiltä paljon ja niiden tulee saada hyvää palvelua kysymyksiinsä verohallinnolta. Verohallinnon palveluista tulisi TAL:n mielestä kehittää enemmän kaksisuuntaisia eli vuorovaikutteisia. Tällä hetkellä ne ovat aika yksisuuntaisia pelkästään yritysten

tehdessä ilmoituksia eri kanavia pitkin. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2008, 10–12.)

Kirjanpitolainsäädännön aiheuttama hallinnollinen taakka riippuu TAL:n mukaan pitkälti siitä, kuinka hyvin pk-yritys osaa ja pystyy käyttämään uusinta tietotekniikkaa hyväkseen. TAL:n mielestä kuukausikirjanpito ei ole pk-yritykselle raskas tai kallis hoitaa, mikäli se käyttää sellaista taloushallinnon järjestelmää, jossa eri kirjanpidon osa-alueet ovat samassa järjestelmässä sekä hyödyntää sähköistä tiedonsiirtoa ja suomalaista viitekäytäntöä. Ongelmallista on saada yrittäjät ymmärtämään uuden tekniikan mukanaan tuomat mahdollisuudet. Tilinpäätöksen osalta TAL sanoo, että kirjanpidon ja verotuksen tulisi lähentyä toisiaan, koska niiden nykyinen erkaantuminen toisistaan aiheuttaa lisätyötä verotettavan tulon määrittelyssä. TAL:n mukaan voitaisiin myös harkita pienimmille osakeyhtiöille sallittavan lyhennettyjen liitetietojen laadinta. Maksuperusteinen kirjanpito ja tilinpäätös eivät TAL:n mielestä toisi yritykselle säästöjä, jos se käyttää nykyisellään sähköisiä menetelmiä kirjanpidossaan. Kuukausittainen kirjanpito ja arvonlisäveron tilitys ovat pienelle yritykselle TAL:n mukaan parempi vaihtoehto kuin että ne tehtäisiin harvemmin. TAL:n mielestä yhden kuukauden ajalta oleva pienempi arvonlisävero on helpompi maksaa kuin pidemmältä ajanjaksolta kertyvä suurempi summa. Töiden tasainen jakautuminen on TAL:n mukaan yritysten lisäksi hyvä myös tilitoimistojen kannalta. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2008, 13–15.)

2.3.3 SÄVY-hanke

Suomessa toteutettiin SÄVY-hanke eli säädösvalmistelun yritysvaikutusten arviointihanke ajalla 1.12.2004–31.12.2007. Hanke liittyi pääministeri Matti Vanhasen I hallituksen yrittäjyyden politiikkaohjelmaan, joka ajoittui vuosille 2003–2007. Sen yksi keskeisimmistä tehtävistä oli edistää yritysvaikutusten huomioimista jo lainsäädännön valmisteluvaiheessa. Hankkeen puitteissa valittiin eri ministeriöiden toimialoilta 11 pilottisäädöshanketta, joiden tarkoituksena oli saada käytännön kokemuksia yritysvaikutusten arvioinnin toimivuudesta ja luoda hyviä malleja muille säädöshankkeille. SÄVY-hankkeen loppuraportissa joulukuussa 2007 kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen sekä työministeri Tarja Cronberg kirjoittavat, että SÄVY-hankkeen toimia jatketaan, koska säädösympä-

ristön kehittäminen edellyttää pitkäjänteistä toimintaa. He kertovat tulevaisuuden tavoitteena olevan säädosympäristön ja lakien selkeyden edelleen parantamisen sekä sen myötä kansalaisten hyvinvoinnin ja yritysten kilpailukyvyn edistämisen. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2007, 3–6.)

2.3.4 Pilottiselvitys arvonlisäverolainsäädännöstä

Suomen ensimmäinen ja tähän mennessä ainoa hallinnollisista kustannuksista tehty selvitys kohdistettiin arvonlisäverolainsäädäntöön. Sen tarkoituksena oli sekä testata mittaamismenetelmiä että arvioida niiden käyttömahdollisuuksia Suomessa. Pilottiselvitys oli SÄVY-hankkeen toimeksianto ja selvityksen raportti julkaistiin huhtikuussa 2007. Pilottiselvityksessä on sovellettu ensisijaisen SCM-mallin lisäksi myös hieman EU SCM -mallia ja selvitetty niiden eroavaisuuksia. Niinikoski ym. mainitsevat, että Suomessa ei ole vielä käytössä mitään tiettyä mittaamismenetelmää kustannusten arvioimiseksi ja muut Pohjoismaat ovatkin heidän mukaansa kehityksessä edellä Suomea. (Niinikoski ym. 2007, 9–10.)

Arvonlisäverolainsäädäntöön kohdistunut tarkastelu koski vain kyseisen lainsäädännön pakollisia normeja, ei siis esimerkiksi tiedonantovelvoitteita tai tietovaatimuksia, jotka ovat verovelvollisille vapaaehtoisia. Pilottiselvityksen kolme keskeisintä osiota olivat informaatiovelvoitteiden määrittäminen, kustannusten mittaaminen yrityshaastatteluilla SCM-mallin mukaisesti sekä tulosten ja niihin perustuvien suositusten raportointi. (Niinikoski ym. 2007, 44.)

Niinikosken ym. tekemän selvityksen mukaan verovelvollisen hallinnolliset kustannukset ovat hyvin samanlaisia Norjan ja Ruotsin saamien mittaustulosten kanssa. He huomauttavat kuitenkin, että kustannukset voivat johtua erilaisista syistä eri maissa, joten suoria johtopäätöksiä ei näin ollen voida eri maiden välisistä tuloksista tehdä. Mittaustulosten perusteella selkeästi suurin hallinnollisten kustannusten aiheuttaja yrityksille on useamman kuin yhden verokannan soveltaminen liiketoiminnassa. Lisäksi yhteisömyynnin yhteenvedoilmoituksen laatiminen ja yhteisökauppaa koskevien tietovaatimusten täyttäminen myös arvonlisäveroilmoitusten yhteydessä kasvattavat yritysten hallinnollista taakkaa. Niinikosken ym. tekemän selvityksen perusteella suurin osa arvonlisäverolainsäädännön aiheuttamista hal-

linnollisista kustannuksista kohdistuu pienille yrityksille, koska niitä on lukumäärällisesti eniten. He ehdottavatkin, että näiden tulosten perusteella lainsäädännön keventämistoimet olisi kohdistettava nimenomaan pieniin yrityksiin. (Niinikoski ym. 2007, 72.)

2.3.5 Elinkeinoelämän keskusliiton yrityskysely

Elinkeinoelämän keskusliitto (EK) teki vuonna 2007 jäsenyrityksilleen kyselyn, joka perustui osittain Valtioneuvoston kanslian Parsa-hankkeeseen eli Paremman sääntelyn ohjelmaan. Kyselyn tavoitteena oli selvittää yritysten odotuksia hyvästä viranomaistoiminnasta ja lainsäädännöstä, odotuksia oikeuslaitokselta sekä miten yritysten mielestä sääntelyjärjestelmää tulisi kehittää ja oikeusvarmuutta lisätä. Kyselyyn aktiivisimmin vastasivat 10–50 henkeä työllistävät yritykset. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2007, 5–7.)

EK:n kyselyyn vastanneet yritykset olivat tyytymättömiä yritysvaikutusten huonoon huomiointiin eri viranomaisten päätöksissä ja ohjeissa. Yritykset nimesivät hankalimmiksi lainsäädäntöalueiksi työnantajana toimimisen, verotuksen ja ympäristölainsäädännön. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2007, 10–14.) Tulosten perusteella EK esitti erinäisiä johtopäätöksiä ja kehittämisehdotuksia. Sen mielestä sääntelyä tulisi yksinkertaistaa ja yritysten hallinnollista taakkaa vähentää. Yritysvaikutusten arvioinnin tulee johtopäätösten mukaan jatkua ja siten niitä arvioivan SÄVY-hankkeen jatko varmistaa. EK:n tulokset on siis julkaistu ennen SÄVY-hankkeen loppuraporttia, josta selvisi että hanketta jatketaan. Näiden lisäksi esimerkiksi verohallinnon tulee EK:n mielestä kuulla elinkeinoelämää ennen verolainsäädännön ja sitä koskevan ohjeistuksen valmistelua yritysvaikutusten huomiointamiseksi. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2007, 27–28.)

2.3.6 Selvitys yritysten hallinnollisista rasitteista

SÄVY-hanke teki yhteistyötä Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) kanssa ja vuoden 2007 loppupuolella VATT toteutti selvityksen yritysten hallinnollisista rasitteista. Tämän selvityksen tekivät tutkimusprofessori Aki Kangasharju ja erikoistutkija Timo Rauhanen ja sen tarkoituksena oli selvittää raskaimmat

säädösalueet Suomessa toimivien yritysten kannalta. (Kauppa- ja teollisuusministeriö 2007, 10.) Heidän tutkimuksensa toteutettiin asiantuntijoiden mielipidettä kuulemalla ja kyselyllä viranomaisille ja etujärjestöille. Kyselyn kaksi kysymystä perustuivat pitkälti edellä esiteltyyn EK:n teettämään kyselyyn (katso luku 2.3.5). Kangasharjun ja Rauhasen tutkimus ei juuri eronnut tuloksillaan aiemmista selvityksistä, raskaimmiksi säädösalueiksi vastaajat arvioivat työnantajana toimimisen, verotuksen ja ympäristölait. (Kangasharju & Rauhanen 2008, 31–32.)

Kangasharjun ja Rauhasen tutkimuksen yhteydessä tehtiin myös erillinen kysymysjoukko yrityksille. Kysymykset oli liitetty Suomen Yrittäjien ja Finnveran teettämän Pk-yritysbarometrin tiedonkeruuseen alkuvuodesta 2008. Tämä kysely koski pk-yrityksiä eli alle 250 henkilöä työllistäviä pieniä ja keskisuuria yrityksiä. Kyselyssä vastaajia pyydettiin arvioimaan, mistä lainsäädännön osa-alueesta aiheutuu hallinnollista taakkaa ja myös sitä, kuinka suuri se on. Yrityskyselyssä raskaimmiksi hallinnollisen taakan aiheuttajiksi nousivat verotus, kirjanpitolainsäädäntö ja työelämää koskeva lainsäädäntö. (Kangasharju & Rauhanen 2008, 45.)

Hallinnollinen taakka on Kangasharjun ja Rauhasen tutkimuksen mukaan tyypiteltävissä kahteen ryhmään. Ensimmäisessä ryhmässä taakka syntyy tietopyyntöjen määrästä, lainsäädännön vaikeaselkoisuudesta ja monimutkaisuudesta. Toisessa ryhmässä taakkaa aiheuttaa tietojen luovutuskäytäntöjen kankeus, josta esimerkkinä sähköisten tiedonantokanavien puute. Tutkijat kirjoittavat, että yksi hallinnollisen taakan ominaisuuksista on sen kohdistuminen suurimmaksi osin pieniin yrityksiin ja taakkaa syntyy sekä säännöllisistä että ei-säännöllisistä tiedonantovelvoitteista. Kangasharjun ja Rauhasen mukaan tulevaisuudessa tulisi selvittää hallinnollisen taakan suuruusluokkaa esille tulleilla raskaimmilla lainsäädännön osa-alueilla. He ehdottavat, että menetelmänä käytettäisiin SCM-mallia. (Kangasharju & Rauhanen 2008, 48–49 & 51.)

3 HALLINNOLLISEN TAAKAN KEVENTÄMISEN KANSALLINEN TOIMINTAOHJELMA

Kauppa- ja teollisuusministeriön toiminta päättyi vuoden 2007 loppuun ja sen tehtävät siirtyivät työ- ja elinkeinoministeriölle (TEM), joka aloitti toimintansa 1.1.2008 (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008a). TEM on 6.8.2008 julkaissut asettamispäätökset ohjaus- ja projektiryhmästä. Niiden asettamisen taustalla on Euroopan komission määrittelemä hallinnollisen taakan vähentämistavoite ja jäsenvaltioilta edellytettävät toimet taakan vähentämiseksi. Komissio on esittänyt vertailun hallinnollisen taakan suuruudesta eri maissa ja arvioinut sen olevan Suomessa noin 1,5 prosenttia bruttokansantuotteesta, kun puolestaan EU-maiden keskiarvoksi komissio on arvioinut 3,5 prosenttia. Komissio on arvioissaan esittänyt myös, että 25 prosentin hallinnollisen taakan vähennys toisi Suomessa 0,6 prosentin kasvun bruttokansantuotteen tasoon vuoteen 2025 mennessä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008b; Työ- ja elinkeinoministeriö 2008c.)

Sekä ohjaus- että projektiryhmän toimikauden TEM on määrittänyt asettamispäätöksen päivämäärästä vuoden 2010 loppuun asti. Ohjausryhmän tehtävä on kansallisen toimintaohjelman valmistelu yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi vuoden 2008 loppuun mennessä sekä toimintaohjelman toteuttamisen seuraaminen ja koordinointi. Projektiryhmän tehtävä on laatia selvityksiä, joita ohjausryhmän työ edellyttää sekä valmistella ehdotuksia, jotka liittyvät toimintaohjelmaan ja sen toteuttamiseen. Projektiryhmä on siis ohjausryhmän työn tukena. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008b; Työ- ja elinkeinoministeriö 2008c.)

3.1 Pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännökset

Joulukuussa 2008 TEM lähetti lausuntopyynnön pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksiä koskien. Se lähetettiin monille erilaisille yritysten kanssa yhteistyötä tekeville tahoille, esimerkiksi tilintarkastusyhdistyksille, Suomen Yrittäjille, Taloushallintoliitolle ja kirjanpitolautakunnalle. Lausuntopyynnön taustalla oli ajatus yhdistysten ja pienten yritysten kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevien säännösten keventämisestä ja kehittämisestä erilaisin keinoin. Suomessa on tähän mennessä vallinnut yhtenäissääntely, joka tarkoittaa sisällöltään yhtäläistä kirjan-

pitolakia kaikille riippumatta yhteisömuodosta, toiminnan tarkoituksesta tai talousyksikön koosta. Poikkeuksena ovat olleet vain ammatinharjoittajat, joilla on mahdollisuus yhdenkertaiseen kirjanpitoon. Lausuntopyynnössä määriteltiin myös mikroyritysten rajat. Mikroyritys on yritys, jolla ylittyy enintään yksi seuraavista kriteereistä: tase 500 000 euroa, liikevaihto 1 000 000 euroa tai henkilöstön määrä 10. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008d.)

TEM kokosi lausuntopyyntöön joitakin jo julkisuudessa olleita ehdotuksia, joilla kirjanpitosäännöksiä voitaisiin kehittää. Ehdotuksiin kuuluu yhden yhtenäisen tilinpäätösraportin laatiminen kaikille sidosryhmille, tilinpäätöksen ja verotilinpäätöksen sisällön yhtäläisiksi saattaminen sekä mahdollisuus laatia lyhennetyt liitetiedot. Julkisuudessa on ehdotettu myös muun muassa epäolennaisten tilinpäätösjaksotusten tekemisestä luopumista, kassaperusteista kirjanpitoa, tilinpäätöksen julkisuuden vähentämistä ja tietotekniikan sekä kirjanpito-ohjelmistojen käytön lisäämistä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008d.)

Lausuntopyynnössä pyydettiin lausuntoja eriteltyjen kysymysten avulla ja kysymykset koskivat nimenomaan pieniä yrityksiä. Kysymyksissä kysyttiin esimerkiksi mielipiteitä taloudellisen raportoinnin toimivuudesta, voimassaolevista laeista ja tilintarkastusvelvollisuudesta. Vastaajia pyydettiin myös kertomaan mahdollisia muutosehdotuksia sekä mielipide kassaperusteiseen kirjanpitoon ja tilinpäätöstietojen julkisuuteen. Vastaukset pyydettiin lähettämään työ- ja elinkeinoministeriöön 27.2.2009 mennessä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008d.)

Seuraavissa alaluvuissa käsitellään joidenkin eri tahojen antamia lausuntoja ja mielipiteitä. Tässä työssä käsiteltävät lausunnonantajat on valittu sen perusteella, että ne ovat tutkimuksen tavoitteen ja aihepiirin kannalta keskeisimpiä sekä niiltä löytyy myös selkeitä mielipiteitä lausuntopyynnön kysymyksiin. Kaksi viimeisintä lausunnonantajaa ovat verkkolehti Talousteen päätoimittaja Lassi Mäkinen sekä Pauli Vahtera. Heidän lausuntonsa käsitellään tässä siksi, että he ovat asiantuntijoita pitkällä kokemuksellaan taloushallinnosta. He kirjoittavat myös paljon alan julkaisuja ja ottavat kantaa ajankohtaisiin asioihin.

3.1.1 Elinkeinoelämän keskusliitto

EK:n lausunnon on kirjoittanut johtaja Jukka Ahtela. Ahtelan mielestä Suomessa tulisi selvittää, miten suuri osa yrityksistä kuuluu lausuntopyynnössä määriteltyyn mikroyritysten luokkaan. Hänen mukaansa mikroyritysten rajojen tulisi olla alhaisemmat. Tällä hetkellä tilintarkastuslain mukaan tilintarkastaja voidaan jättää valitsematta, jos enintään yksi seuraavista kriteereistä ylittyy: tase 100 000 euroa, liikevaihto 200 000 euroa tai henkilöstön määrä 3. Ahtelan mielestä mikroyritysten rajat olisivat Suomen olosuhteisiin sopivat, jos ne sijoittuisivat lausuntopyynnössä määriteltyjen ja tilintarkastuslaissa olevien rajojen väliin. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2009a.)

Ahtelan mielestä taloudellinen raportointi ja sitä koskeva sääntely toimii nykyisellään hyvin. Lainsäädännön selkeyttä heikentää kuitenkin hänen mielestään se, että pk-yrityksistä käytetään eri yhteyksissä erilaisia määritelmiä. Hänen mukaansa kirjanpitolainsäädännössä eri yhteyksissä tulisi käyttää samanlaisia pienen kirjanpitovelvollisen määrittelytapoja. Lausunnon mukaan sääntelyä tulisi selkeyttää myös siten, että moniportaisista viittauksista luovuttaisiin kirjanpitoasetuksen ja -lain välillä. Niissä määritellään esimerkiksi pienille yrityksille myönnettävät helpotukset liitetietovaatimuksissa. Ahtelan mielestä säännösrakennetta tulisi arvioida uudelleen erityisesti käytäntöön sovellettavuuden näkökulmasta, koska kirjanpitolain ja -asetuksen rakenne on säilynyt lähes muuttumattomana vuodesta 1973 lähtien. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2009a.)

Ahtela kannattaa käytössä olevaa pienimpien kirjanpitovelvollisten vapautusta tilintarkastusvelvollisuudesta. Hän esittää Suomen olosuhteisiin sopivan mikroyritysmääritelmän käyttöönottoa siten, että samoja rajoja käytettäisiin sekä yksinkertaistetussa kirjanpito- ja tilinpäätösmenettelyssä että tilintarkastusvelvollisuudessa. Tehokkain tapa vähentää mikroyritysten taloudellisesta raportoinnista aiheutuvaa hallinnollista taakkaa on Ahtelan lausunnon mukaan yhdistää eri viranomaisille tarkoitettua raportointia päällekkäisen raportoinnin välttämiseksi. Ahtelan mielestä mikroyritysten tulisi pyrkiä tilinpäätöksen ja verotettavan tulon laskennan yhdenmukaisuuteen. Myös tietotekniikan täysimääräinen hyödyntäminen ja

luotettavien ulkopuolisten kirjanpitopalvelujen käyttö on hänen mielestään tärkeää erityisesti pienille yrityksille. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2009a.)

Lausuntopyynnön kysymykseen kassaperusteisesta kirjanpidosta Ahtela suhtautuu täysin kielteisesti. Hänen mukaansa suoriteperusteisuus on paremmin yrityksen johdon apuna yrityksen taloudellisen kehityksen arvioinnissa kuin kassaperusteisuus. Ahtelan mielestä suoriteperusteinen tuloksenlaskenta antaa myös sidosryhmille luotettavamman pohjan erilaisille arvioille, joita tehdään tilinpäätöstietojen perusteella. Tilinpäätöstietojen julkistamisen tulisi hänen mukaansa olla vapaaehtoista pelkästään kaikkein pienimmissä yrityksissä kilpailuteknisten syiden vuoksi. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2009a.)

3.1.2 Suomen Yrittäjät ry

Suomen Yrittäjien lausunnon ovat kirjoittaneet toimitusjohtaja Jussi Järventaus ja lainsäädäntöasioiden päällikkö Janne Makkula. Yrittäjien mielestä kirjanpitolaki ja -asetus ovat toimivia, mutta pienimmille yrityksille olisi tarpeen niistä koottu ohjeistus, josta kävisi ilmi esimerkiksi asioiden kirjanpidollinen käsittely ja vaikutukset verotukseen. Yrittäjien mukaan ongelmia tuottaa se, että verotuksessa asioita tulkitaan toisin kuin kirjanpidossa ja ilmoitusmenettelyä tulisikin yksinkertaistaa verovelvollisten osalta. He ovat sitä mieltä, että lainmukaisesti hoidetun kirjanpidon tulisi toimia verotuksen pohjana pienillä yrityksillä. Se keventäisi hallinnollista taakkaa. Yrittäjien mielestä pienille osakeyhtiöille tulisi sallia kevennetyt liitetiedot, jotka tällä hetkellä on sallittu yksityisille elinkeinonharjoittajille. (Suomen Yrittäjät ry 2009a.)

Suomen Yrittäjät toteaa launnossaan, että kaikki viranomaisille toimitettavat raportit ja tiedot tulisi olla mahdollista toimittaa keskitetysti vain yhdelle taholle, joka toimittaisi tiedot muille tarvitseville viranomaisille yrityksen puolesta. Heidän mielestään tilinpäätöstietojen julkistaminen on pienille yrityksille haitaksi, koska kilpailijat saavat niistä helposti itselleen hyödyllistä tietoa. Yrittäjät ovat sitä mieltä, että pienyritykset tulisi vapauttaa vähintään tuloslaskelman julkistamisesta. Tilintarkastusvelvollisuuden rajoja mahdollisesti nostettaessa, tulee Yrittäji-

en mielestä punnita keskenään hyötyjä ja kustannuksia, joita tilintarkastuksesta aiheutuu. (Suomen Yrittäjät ry 2009a.)

Yrittäjät eivät kannata kassaperusteista kirjanpitoa niin kauan kuin verotus säilyy suoriteperusteisena. Heidän mukaansa hallinnollinen taakka pikemminkin lisääntyy, jos yritys tekee kirjanpidon kassaperusteisena ja joutuu kuitenkin tekemään veroilmoituksen suoriteperusteisesti. Jos yhteys kirjanpidon ja verotuksen välillä saadaan ratkaistua, pienimmille yrityksille voitaisiin Yrittäjien mielestä sallia kassaperusteisuus. Heidän mielestään myös pankkitiliotetta tulisi voida hyödyntää paremmin kuin nykyään kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteena. (Suomen Yrittäjät ry 2009a.)

Yrittäjät tuovat lausunnossaan esille hallinnollisen taakan vähentämiskeinoina myös tulolähdejaosta luopumisen ja palkkahallintoon liittyvien ilmoitusmenettelyjen yksinkertaistamisen. Tulolähdejaossa on kyse lain valitsemisesta, eli sovelletaanko tuloon tulovero-, elinkeinovero- vai maatalouden tuloverolakia. Maksettavien verojen määrä riippuu laista ja yritysten keskuudessa vallitsee monesti Yrittäjien mukaan epävarmuutta sovellettavasta laista. He ehdottavat, että yrityksiä tulisi joko verottaa pelkästään niiden pääasiallisen toiminnan mukaisen verolain mukaisesti tai yhtenäistää verotuksen tuloksenlaskentanormisto. Siten sekä verotuksen selkeys ja ennustettavuus paranisi että hallinnollinen taakka pienenesi työmäärän vähentyessä. Palkkahallinnon osalta Yrittäjät ehdottavat, että työnantajayrittäjä voisi asioida keskitetysti vain yhden tahon kanssa. Tällä hetkellä työnantaja joutuu ilmoittamaan tietoja monelle eri taholle, esimerkiksi työeläke- ja tapaturmavakuutusyhtiöön sekä verottajalle. Tietojen ilmoittaminen onnistuisi Yrittäjien mielestä parhaiten sähköisen asioinnin kautta. (Suomen Yrittäjät ry 2009a.)

3.1.3 Suomen Taloushallintoliitto ry

TAL:n lausunnon on antanut toimitusjohtaja Juha Ahvenniemi. Hän sanoo lausunnossaan, että Suomessa käytössä oleva kirjanpidon yhtenäissäätelyjärjestelmä on tarkoituksenmukainen ja toimiva ja sitä tulisi pitää raportoinnin kehittämisen lähtökohtana myös tulevaisuudessa. Tällä hetkellä kehitteillä oleva oma IFRS-normisto pk-yrityksille ei Ahvenniemen mielestä ole hyvä asia, koska se olisi liian

raskas normisto ja sen myötä sääntely hajautuisi liiaksi. Ahvenniemi toteaa voimassaolevasta sääntelyrakenteesta, että yli 90 prosenttia yrityksistä on ulkoistanut taloushallintoaan tilitoimistoille. Hänen mielestään raportointi on siten kustannustehokasta nykyisellään, kun pk-yritykset käyttävät taloushallinnon järjestelmiä. Ahvenniemi painottaa, että pk-yritysten olisi omaksuttava sähköisten taloushallintojärjestelmien mahdollisuudet tehostaakseen raportointia, koska tällä hetkellä niiden kirjanpidossa tehdään turhaa käsityötä ja samoja tietoja käsitellään useampaan kertaan. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2009, 1–2.)

Ahvenniemen mielestä hallinnollista taakkaa aiheutuu erityisesti verolainsäädännöstä, siksi kirjanpidollista ja verotuksellista tuloksenlaskentaa tulisi lähentää keskenään. Hän ei kannata kassaperusteisen kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimista, koska se ei hänen mielestään tuo säästöjä, mikäli käytössä on jo taloushallintojärjestelmä, sähköinen tiedonsiirto ja suomalainen viitekäytäntö. Ahvenniemi huomauttaa, että kassaperusteinen kirjanpito näyttää sitä parempaa tulosta, mitä heikompi yrityksen maksuvalmius on, koska maksamattomat laskut eivät rasita tulosta. Täten yritys saa virheellistä informaatiota taloudellisesta tilanteestaan ja hänen mielestään se ei ole toivottavaa. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2009, 2–3.)

Ahvenniemi sanoo tilintarkastusvelvollisuudesta, että sen lieventäminen yleisesti ottaen vaikuttaisi tilinpäätösten luotettavuutta heikentävästi erityisesti osakeyhtiöiden osalta. Tilinpäätöstietojen julkisuuden osalta Ahvenniemi puoltaa pienyritysten vapauttamista julkistamisvelvoitteesta, vähintään tuloslaskelman osalta. Hän toteaa, että tietojen julkistaminen on pienyrityksille kilpailullinen haitta ja tarvittaessa sidosryhmät saavat tilinpäätöstiedot suoraan yritykseltä itseltään. (Suomen Taloushallintoliitto ry 2009, 4.)

3.1.4 Keskuskauppakamari

Keskuskauppakamarin lausunnon on kirjoittanut laskentatoimen asiantuntija Tuomas Leino. Leinon mielestä tarpeettomia hallinnollisia rasitteita saadaan poistettua kehittämällä viranomaisten yhteistyötä. Hän toteaa, että mikroyritysten hallinnollinen taakka riippuu paljon siitä, miten hyvin ne osaavat käyttää taloushal-

linnon palveluita ja tietotekniikkaa hyväkseen. Erityisinä kehittämiskohteina Leino mainitsee verotukseen, tilinpäätöstietoihin ja tilastokeskukseen liittyvän tiedon keruun yksinkertaistamista muutenkin kuin sähköistämällä tiedon keruuta. Verotuksen tulisi hänen mielestään olla mahdollisimman yhdenmukaista, koska muuten saattaa syntyä tulkintariskejä. (Keskuskauppakamari 2009.)

Tilintarkastusvelvollisuuden tulee olla mikroyrityksille vapaaehtoista, sanoo Leino. Hänen mielestään myös tilintarkastusvelvollisuuden kokorajoja tulisi selvittää esimerkiksi kansainvälisen kehityksen vuoksi, koska todennäköisesti tilintarkastuksen kustannukset ovat nousussa. Leino toteaa kuitenkin, että mikroyritys hyötyy tilintarkastajan asiantuntemuksesta ja tilintarkastuksen myötä myös tilinpäätöstiedot ovat luotettavat. Leino ei kannata kassaperusteista kirjanpitoa, koska yrityksen taloudellinen tilanne on paremmin tiedossa suoriteperusteisen kirjanpidon myötä. Hän toteaa myös, että nykyaikaisen taloushallinto-ohjelmiston avulla suoriteperusteinen kirjanpito ei aiheuta merkittävästi sen enempää hallinnollista taakkaa kuin kassaperusteinen kirjanpito. Leinon mielestä tilinpäätöstietojen tulee olla pääasiassa julkisia ja ainoastaan pienimpien mikroyritysten osalta voitaisiin harkita esimerkiksi kannattavuustietojen julkaisematta jättämistä. (Keskuskauppakamari 2009.)

Leino sanoo lausunnossaan, että käytännön näkökulmia hallinnollisen taakan vähentämiseen tulisi hankkia enemmän mikroyrityksiltä, koska lausuntopyyntö on lähetetty tahoille, joilla ei ole riittävä näkökulmaa mikroyritysten tilanteeseen. Hänen mielestään hankkeen epäonnistumisriski on varsin suuri, jos mikroyritysten edustajia ei kuulla riittävästi. (Keskuskauppakamari 2009.)

3.1.5 HTM-tilintarkastajat ry

HTM-tilintarkastajien lausunnon on kirjoittanut yhdistyksen 1. varapuheenjohtaja Alpo Salonen. Hän toteaa taloudellisen raportoinnin toimivan Suomessa pääsääntöisesti hyvin. Salonen sanoo hallinnollisen taakan olevan pieni, jos yritys hyödyntää tietotekniikkaa taloushallinnossaan. Sääntely muodostaa hänen mielestään toimivan kokonaisuuden, mutta kehittämisen mahdollisuus olisi esimerkiksi kirjanpitolautakunnan toimialueen laajentamisessa verotusnäkökulmaan. Salosen

mielestä sääntelyssä ongelmana on usein, että samaan asiaan liittyvät lait tulevat voimaan eriaikaisesti ja siksi eri ministeriöiden tulisikin lisätä yhteistyötä lainsäädännön saralla. Salonen huomauttaa myös, että säännöksistä tulee laatia mahdollisimman yksinkertaisia ja selkeitä sekä mainitsee erityisesti arvonlisäverolainsäädännön ongelmallisena lain vaikealukuisuuden vuoksi. (HTM-tilintarkastajat ry 2009, 1.)

Salonen mainitsee tilinpäätöksen laadintaan helpotuksia, jotka ovat jo käytettävissä kuten toimintakertomuksen laatimatta jättäminen ja lyhennetyt liitetiedot. Uusiksi yksittäisiksi kirjanpitovelvollisen työmäärän helpotuksiksi hän ehdottaa esimerkiksi työnantajana toimimisesta johtuvien ilmoitusvelvollisuuksien yksinkertaistamista. Salonen muistuttaa, että tulevaisuudessa tulee lakeja säädettäessä huomioida, että kirjanpidon ja verotuksen säännökset pysyvät mahdollisimman yhdenmukaisina. Salonen on tilintarkastusvelvollisuuden säilyttämisen kannalla, myös lausuntopyynnössä esitetyt rajat alittavissa osakeyhtiöissä. Hän sanoo tilintarkastajan olevan yrittäjälle neuvonta-apuna tarkastuksen yhteydessä ja estävän harmaan talouden syntyä. Salonen väittää, että yksittäisellä yrittäjällä ei monesti-kaan ole pätevyyttä harkita onko tilintarkastaja tarpeellinen vai ei. Salonen kertoo, että viime aikoina on ollut esillä mahdollisuus, että kansallisesti kiellettäisiin vapaaehtoinen tilintarkastus tietyt rajat alittavilta yrityksiltä. Hänen mielestään tilintarkastusta ei kuitenkaan saa kieltää pakottavalla lainsäädännöllä pieniltäkään yrityksiltä. (HTM-tilintarkastajat ry 2009, 2–3.)

Salonen määrittelee viisi mikroyritysten eniten hallinnollista taakkaa aiheuttavaa osa-aluetta tärkeysjärjestyksessä seuraavasti: työnantajana toimiminen, verotus, kirjanpitolainsäädäntö, tilastokeskus ja yhtiöoikeus. Työnantajana toimimisen osalta kustannuksissa voitaisiin Salosen mielestä säästää kehittämällä kuukausittain toistuvia rutiineja. Esimerkiksi työntekijä voisi itse maksaa ammattiyhdistyksen jäsenmaksun omalla viitteellään ammattiyhdistykselle. Verotuksen osalta Salonen kertoo, että verottaja tekee esimerkiksi tallennusvirheitä, joista aiheutuu yrittäjälle selvityskustannuksia. Verotoimistojen virkailijat eivät Salosen saaman palautteen mukaan ole aina asiantuntemukseltaan parhaalla tasolla ja käytännön kokemus yritystoiminnasta usein puuttuu. Salonen mainitsee yritykselle aiheutu-

van paljon lisätyötä, jos yritys kuuluu tilastokeskuksen raportointivelvollisuuden piiriin. Tähän auttaisi, että tilastokeskus saisi tarvittavat tiedot jo olemassa olevien yhteisten järjestelmien kautta. (HTM-tilintarkastajat ry 2009, 3–4.)

Salosen mielestä nykyinen kirjanpitoikäytäntö on toimiva, eikä kassaperusteinen kirjanpito hänen mielestään tuo juurikaan säästöjä, mikäli yrityksellä on käytössään sähköiset menetelmät. Salonen kritisoi maksuperusteista kirjanpitoa siitä, että tulos voi näyttää hyvältä vaikka yrityksen maksuvalmius olisi heikko. Tilinpäätös-tietojen julkisuudesta Salonen sanoo, että kaikilla osakeyhtiöillä tulee säilyttää tuloslaskelman ilmoittamismenettely kaupparekisteriin koosta riippumatta. Hän myös mainitsee pienyritysten osalta, että esimerkiksi yritysten hinnoittelu ei paljastu tuloslaskelman lyhennetyn muodon ansiosta julkisuudesta huolimatta. Lausunnon yhteenvedossa Salonen sanoo, että tilintarkastus ei voi olla osa-alue, jolta haetaan lisähelpotuksia hallinnollisen taakan vähentämiseksi. (HTM-tilintarkastajat ry 2009, 5–6.)

HTM-tilintarkastajat ry:n lausunto on kirvoittanut Lassi Mäkisen kommentoimaan sitä Talusteema-verkkolehdeissä. Hän kritisoi sitä, että vaikka Salonen kirjoitti että yksittäisellä yrittäjällä ei ole useinkaan pätevyyttä harkita tilintarkastajan tarpeellisuutta, Salonen ei kuitenkaan ehdottanut tilintarkastuspakon laajentamista esimerkiksi yksityisiin elinkeinonharjoittajiin. Mäkinen ottaa esille myös muutamia muita kohtia lausunnosta. (Talusteema 2009b.)

3.1.6 KHT-yhdistys ry

KHT-yhdistyksen puolesta lausunnon on kirjoittanut yhdistyksen puheenjohtaja Esa Kailiala. Taloudellisesta raportoinnista Kailiala toteaa sen vaativan laatijaltaan asiantuntemusta. Hänen mielestään normisto on kohtuullinen ja jopa yksinkertainen, kun sitä verrataan kansainvälisten standardien mukaiseen raportointiin. Kehittämisen varaa olisi Kailialan mukaan erityisesti kirjanpitolainsäädännön ja verosäännösten yhteensovittamisessa. Voimassaolevaa sääntelyä hän kiittää sen selkeyden vuoksi ja kirjanpitolautakunnan yleisohjeita hän kehuu hyödyllisiksi. Hän ei pidä kirjanpitolainsäädäntöä liian vaativana kirjanpitovelvollisen työmäärän kannalta, mutta muussa yritysten rahaliikenteeseen ja kirjanpitoon vaikutta-

vassa lainsäädännössä on yksinkertaistamisen mahdollisuuksia. (KHT-yhdistys ry 2009.)

Kailialan mielestä mikroyritysten osalta ei tulisi luopua tilintarkastusvelvollisuudesta, koska yrityksen sidosryhmien on voitava luottaa taloudelliseen raportointiin. Kirjanpidon ja tilinpäätöksen laatimista Kailiala ei pidä ollenkaan hallinnollisena taakkana. Perusteluna hän esittää, että yritystoiminnan harjoittamista ei voi pitää järkevänä ratkaisuna, jos yrityksellä ei ole laisinkaan osaamista ja käsitystä talousasioista. Verolainsäädännön puolella Kailiala sanoo olevan hallinnollisen taakan keventämiskeinoja, esimerkiksi pienimpien yritysten arvonlisäverotilitykset voitaisiin muuttaa kuukausittaisista neljännesvuosittain annettaviksi. Kassaperusteisesta tilinpäätöksestä Kailiala toteaa, että sen toteutuessa tilinpäätöksissä tulisi ehdottomasti esittää liitetietoina yrityksen vastuut ja velvoitteet. Kailiala on sen kannalla, että kaikki yritykset toimittavat edelleen tilinpäätöksensä kaupparekisteriin. Mikroyritysten julkistaman minimitetotason tulisi olla sellainen, että sidosryhmät voivat saada julkisista rekistereistä tarpeeksi kattavat tiedot luottokelpoisuuden ja toiminnan kehittymisen arviointiin. (KHT-yhdistys ry 2009.)

3.1.7 Kirjanpitolautakunta

Kirjanpitolautakunta (KILA) ilmoittaa lausunnossaan, että se on kaikkien sellaisten ehdotusten kannalla, jotka vähentävät tarpeetonta monenkertaista raportointia eri viranomaisille sekä hyödyntävät kehittyvää tietotekniikkaa. Aineellisiin kirjanpitosäännöksiin lautakunta suhtautuu positiivisesti, mikäli niistä aiheutuva tilinpäätösinformaation heikkeneminen on vähäistä suhteessa saavutettuihin kustannussäästöihin. Nykyiset kirjanpitosäännökset ovat KILA:n mielestä toimivat eikä niistä aiheudu liian raskaita velvoitteita kirjanpitovelvolliselle. Pk-yrityksille eniten rasitteita aiheuttavat KILA:n mukaan palkkahallinto sekä välillinen ja välitön verotus. Lautakunta pitää tärkeänä kirjanpidon ja verotuksen lähentämistä toisiinsa kustannusten minimoimiseksi. (Kirjanpitolautakunta 2009.)

Komission ehdottama mikroyritysluokan käyttöönotto on KILA:n mielestä kannattavaa, koska mikroyritykseksi lukeutuvat osakeyhtiöt saisivat helpotuksia, esimerkiksi luvan laatia lyhennetyt liitetiedot. KILA toteaa, että kassaperusteinen

tilinpäätös saattaisi olla mahdollinen pienten osakeyhtiöiden osalta. Se ei kuitenkaan näe kassaperusteisen tilinpäätöksen laatimisesta syntyvän säästöjä. KILA:n mielestä tilikauden tuloksen manipulointi olisi mahdollista esimerkiksi laskujen maksamista viivästyttämällä. Se muistuttaa myös, että verolainsäädäntöön tulisi tehdä merkittäviä muutoksia, jos siirryttäisiin kassaperusteiseen tilinpäätökseen. Tilinpäätöksen julkistamiskäytäntö on KILA:n mielestä nykyisellään siten hyvä, että myös pienimmät osakeyhtiöt julkistavat tilinpäätöksensä. KILA ei myöskään kannata tilintarkastusvelvollisuuden lieventämistä, koska se vähentäisi tilinpäätösten luotettavuutta. (Kirjanpitolautakunta 2009.)

3.1.8 Talousteema

Talousteema on pienyrityksiin ja taloushallintoon erikoistunut verkkolehti, jonka päätoimittaja Lassi Mäkinen on kirjoittanut Talousteeman lausunnon. Mäkinen käyttää lausunnossa mikroyritysten lisäksi nano- ja pienyritysten termejä. Nano-yritys työllistää alle 5, mikroyritys alle 10 sekä pienyritys alle 50 henkilöä. Mäkisen mielestä näissä yrityksissä kirjanpitolainsäädännön edellyttämää raportointia tehdään vain lain vaatimuksen vuoksi. Niistä ei ole hyötyä verotusasioissaan, koska veroilmoitusta varten on nykyään laadittava erilliset tulovero- ja varallisuuslaskelmat. Verottajan lisäksi myös pankki ja muut velkojat ovat Mäkisen mukaan enemmän kiinnostuneita kassavirroista eli yrityksen maksukyvyistä kuin kirjanpitolainsäädännön edellyttämistä raporteista. Kuten moni muukin lausunnon antaja, myös Mäkinen on sitä mieltä, että tilinpäätösasiakirjojen julkistamisesta on pienimmille yrityksille haittaa. Mäkisen mielestä tilinpäätökseen tulisi sisällyttää pelkästään maksuperusteisesti laskettu kassavirtalaskelma. Tällainen tilinpäätös tulisi hänen mielestään sallia nano-, mikro- ja pienyrityksille, mutta ei pakollistaa sitä. (Talousteema 2009a, 1–3.)

Kirjanpitolain ja -asetuksen sekä kauppa- ja teollisuusministeriön antamien asetusten Mäkinen arvioi olevan pääsääntöisesti asianmukaisia. Niistä hän mainitsee kuitenkin ongelmiksi kansainväliset tilinpäätösstandardit sekä ammatinharjoittajien yhdenkertaista kirjanpitoa koskevan luvun. IFRS-standardit eivät koske pieniä yrityksiä, mutta jälkimmäinen ongelma koskee. Mäkinen sanoo, että ongelma koostuu kahdesta eri syystä: ammatinharjoittajan käsite on epäselvä sekä yhden-

kertainen kirjanpito on hankalaa ja monimutkaista. KILA:n ohjeista ja lausunnoista ei Mäkisen mielestä ole hyötyä pienten yritysten kirjanpitojen laadinnassa. Hänen mukaansa syy siihen on, että lautakunnan jäsenistä kukaan ei tee päätyökseen pienempien yritysten kirjanpitoja ja KILA keskittyy liiaksi IFRS-standardien soveltamisohjeisiin. Mäkinen väittää, että pyydettyä lausuntoa käytännöllisiin kirjanpitokysymyksiin, KILA vastaa yleensä sekavasti. (Talusteema 2009a, 4–5.)

Mäkisen mielestä tehokkain keino vähentää kirjanpitovelvollisen työmäärää ja hallinnollista taakkaa on sallia kassavirtaperusteinen tilinpäätös. Tällä hetkellä juokseva kirjanpito on jo mahdollista tehdä maksuperusteisesti. Tällaisessa tilinpäätöksessä ei Mäkisen mukaan ole tulkintaongelmia ja tulokertymään maksu- ja suoriteperusteen ero aiheuttaa vain vähäisen ajallisen siirtymän. Maksuperusteisessa tilinpäätöksessä tähän mennessä tehdyt tilinpäätöslaskelmat korvataan kassavirtalaskelmalla, josta selviää miten hyvin yrityksen rahat ovat riittäneet kauden aikana. Yrityksen maksuvalmius kiinnostaa Mäkisen mielestä rahoittajia ja muita velkojia enemmän kuin kannattavuus ja vakavaraisuus. (Talusteema 2009a, 6.)

Mäkinen kertoo lausunnossaan, että kassavirtaperusteisen kirjanpidon perusratkaisuihin kuuluu tiliotteiden käyttäminen tositteena sekä kirjausten tekeminen maksuperusteisesti. Kassaperusteinen tilinpäätös tulisi hänen mielestään sallia nano-, mikro- ja pienyrityksille, mutta se ei saa tulla pakolliseksi. Mäkisen mukaan kassavirtapohjainen kirjanpito on sähköisesti paremmin laadittavissa kuin tuloslaskentapohjainen. Tämä johtuu siitä, että kassavirtaperusteisessa kirjanpidossa tiliotteita käytetään tositteena ja ne ovat saatavilla konekielisessä standardimuodossa, kun puolestaan vain pieni osa ostolaskuista saapuu sähköisesti. Mäkinen kritisoi TAL:n marraskuussa 2008 julkaisemaa muistiota (katso luku 2.3.2), jossa se ei nähnyt maksuperusteisuudessa mitään myönteistä. Mäkinen huomauttaa, että liiton kannanoton kirjoittajista kukaan ei ole itse tehnyt kassavirtaperusteista kirjanpitoa, kun Mäkinen itse on perehtynyt siihen jo vuosien ajan. Mäkinen huomauttaa myös, että TAL:n mielipiteeseen vaikuttaa se, että liiton jäsentilitoimistot pelkäävät työn vähentyvän jos pienten yritysten kirjanpitojen laadintaa helpotetaan. Hänen mukaansa hallintomenettelyiden keventäminen nimenomaan kasvattaa

yri­tysten määrää ja kokoa sekä sitä myötä tilitoimistopalveluiden kysyntää. (Talousteema 2009a, 11–13.)

Suomen tilintarkastuslaista Mäkinen on sitä mieltä, että siitä tuli kansainvälisesti tarkastellen liian tiukka. Iso osa EU:n jäsenmaista otti käyttöön maksimaalisen tilintarkastusvapauden, kun Suomen tiukkaa tilintarkastuspakkoa perusteltiin Mäkisen mukaan esimerkiksi harmaan talouden torjunnalla ja viranomaistarpeilla. Hänen mielestään liian kireät lait rasittavat rehellisiä yrityksiä, joille tulisi antaa vapauksien myötä kasvutilaa. Rikolliset yritykset puolestaan eivät noudata lakia, joten tuskin tilintarkastuslakiakaan. Viranomaisvalvonnan osalta Mäkisen mielestä ovat olemassa verotarkastajat ja talousrikostutkijat, kun puolestaan tilintarkastajan perustarkoitus on toimia yrityksen omistajien edusmiehenä ja nautittava heidän luottamustaan. Tiukan tilintarkastuspakon myötä tilintarkastus on Mäkisen mukaan byrokratisoitumassa kun tilintarkastajat täyttävät lomakkeita ja ottavat tositteista jäljennöksiä, vaikka heidän pitäisi toimia tiedon tuottajina yrityksen omistajille. Näiden syiden takia tilintarkastuslain rajat tulisi Mäkisen mielestä korottaa EU:n sallimiin enimmäismääriin. (Talousteema 2009a, 8–9.)

Hallinnollista taakkaa vähennettäessä ovat Mäkisen mielestä tärkeimmät toimet maksuperusteisen tilinpäätöksen salliminen, tilinpäätösten julkistamis­pakosta luopuminen, kassavirtaperusteinen tulo- ja arvonnisäverotus sekä tilintarkastuspakosta luopuminen. Nämä kaikki toimet koskisivat nano-, mikro- ja pienyrityksiä. Mäkinen painottaa, että valittavien toimenpiteiden tulee olla konkreettisia tulosten saavuttamiseksi. Mäkisen mielestä hänen ehdottamillaan toimenpiteillä saavutetaisiin komission asettama 25 prosentin hallinnollisen taakan keventämistavoite. Toimenpiteiden vaikutukset ovat Mäkisen mukaan positiivisia sekä yrityksille että valtiolle. Valtion osalta esimerkiksi verohallinnon tuottavuus paranee menettelyiden yksinkertaistuessa ja verotarkastustyö helpottuu maksuperusteisen kirjanpidon ansiosta. PRH:n tuottavuus myös paranee, koska sen ei tarvitse enää periä tilinpäätösasiakirjoja nano-, mikro- ja pienyrityksiltä. Yritykset hyötyvät uudesta las­kentajärjestelmästä, jossa tulevaisuutta tuottava kassasuunnittelu saadaan saumat­tomasti liitettyä menneisyyden kassakirjanpitoon. Tiliotteiden ollessa saatavilla pankeista päivittäin, yritykset voivat tuottaa tietoa päiväkohtaisesti. Tilitoimistoi-

le päiväkohtaisuus puolestaan merkitsee sitä, että arvonlisäverotilityksistä ja tilinpäätöksistä johtuneet ruuhkat poistuvat. Tämä johtuu siitä, että tiedot ovat heti kirjattavissa tiliotteista ja maksuperusteinen tilinpäätös on helppo tehdä. (Talousteema 2009a, 10 & 15–16.)

3.1.9 Pauli Vahtera

Pauli Vahtera on KHT-tilintarkastaja ja esimerkiksi KILA:n jäsen. Hän on myös antanut TEM:lle lausunnon pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksistä artikkelin muodossa Talousteema-verkkolehdessä. Lausunnossaan Vahtera myöntää olevansa virallisesti eri mieltä tilintarkastajayhdistysten ja TAL:n kanssa tilinpäätösten ja tilintarkastusten laadusta sekä tunnustaa olevansa nimenomaan pienyrittäjien puolestapuhuja. Vahtera toteaa taloudellisen raportoinnin palvelevan nykyisellään lähinnä verotuksen toimittamista sekä sijoittajia ja rahoittajia. Hän on ehdottomasti pk-yrityksille suunniteltua IFRS-säännöstöä vastaan ja poistaisi myös vapaaehtoisen IFRS:n noudattamisen. Vahteran mukaan taloudellisen raportoinnin tärkein kohde tulee olla yritys itse ja sen omistajat. Hän sanoo myös, että raportoinnin avulla tulisi hallita rahojen riittävyttä ja toiminnan riskejä, joita tuloslaskenta ei riittävästi tue. Hänen mielestään tuloslaskenta heikentää yrityksen menestymismahdollisuuksia, koska silloin veroja joudutaan maksamaan ennenaikaisesti etukäteen maksettujen menojen osalta, esimerkiksi takuuvuokrat ja siirtosaamiset. (Vahtera 2009.)

Voimassaolevasta säännöstöstä Vahtera sanoo erikoiseksi sitä, että kirjanpitosäännökset ovat osin ristiriidassa verosäännösten kanssa. Hänen mukaansa verolomakkeissa ilmoitettavat tiedot ovat rakenteellisesti erilaiset kuin lainmukaisessa tilinpäätöksessä ja siitä aiheutuu turhaa lisätyötä. Vahtera kritisoi tekeillä olevaa verotiliuudistusta (katso luku 3.2.1) sen pienyrityksille mahdollistamasta kolmen kuukauden jaksoissa tapahtuvasta ilmoitusten jättämisestä. Hänen mielestään neljän kuukauden jaksot olisivat toimivampia, koska silloin arvonlisäverolaskenta ja tilinpäätöksen laadinta voitaisiin tehdä samanaikaisesti tilinpäätösten neljän kuukauden laadinta-aikana. Kirjanpitovelvollisen työmäärää Vahtera helpottaisi siirtymällä maksuperusteiseen kirjanpitoon. Kassavirtaperusteinen tuloksen verotus parantaisi yrityksen tulorahoitusmahdollisuuksia varsinkin kasvuvaiheessa. Vahte-

ra poistaisi mahdollisuuden yhdenkertaiseen kirjanpitoon, koska hänen mukaansa kahdenkertainen kirjanpito on tiliotteiden avulla jopa helpompi tehdä kuin yhdenkertainen kirjanpito. Mikroyrityksiltä liitetiedot voitaisiin hänen mielestään myös kokonaan poistaa. (Vahtera 2009.)

Pienten yritysten pakollista tilintarkastusta Vahtera vastustaa kustannusten lisäksi siksi, että monissa tapauksissa tarkastus ei ole tarpeellista. Hän sanoo pienyrityksellä olevan paljon kirjanpitoa suurempia riskejä, kuten esimerkiksi asiakkaiden riittävyys, hinnoittelu sekä työntekijät, joihin ei ole tilintarkastuksesta apua. Vahteran mukaan tilintarkastuspakon alaraja määrättiin liian alhaiseksi, mutta on hyvä että joku raja saatiin. Hän sanoo, että varsinaiseen tilintarkastukseen käytetty työaika vähenee tilintarkastuksen lisääntyneen byrokratian vuoksi. Tilintarkastusapulaisia on jouduttu lisäämään pienyritysten tarkastuksiin, koska kokeneet tarkastajat ovat ylityöllistettyjä. Apulaisten heikon osaamisen vuoksi pienyritykset joutuvat usein maksamaan huonolaatuisesta työstä. Tilintarkastuksen alarajoja tulisi Vahteran mukaan korottaa, jopa kymmenkertaistaa. Korotukset tulisi tehdä kuitenkin portaittain, koska hänen mukaansa tilitoimistojen työn laatu on liian usein puutteellista ja silloin tilintarkastuksella voi olla hyvä vaikutus. Tilintarkastussäännöksiä tulisi pienyritysten osalta vähentää Vahteran mielestä merkittävästi, jolloin mahdollistuisi pienyritysten todellinen auttaminen ja tilinpäätöksen luotettavuus lisääntyisi merkittävästi. (Vahtera 2009.)

Vahtera kertoo yrittäneensä kymmenen vuotta sitten saada Suomeen yhdenmukaista tililuettelo, josta on pelkistetty versio pienyrityksiä varten. Viranomaisten tuen puutteen vuoksi tililuettelo ei saanut yleistä standardin asemaa vaikka se toteutettiin. Vahteran mielestä yhdenmukainen tililuettelo vähentäisi kustannuksia monella eri osa-alueella. Tehokkaimmin hallinnollista taakkaa vähennettäisiin Vahteran mielestä kassaperusteisella kirjanpidolla. Hän sanoo, että yrittäjät eivät nykyisellään ymmärrä tilinpäätöksiä, joissa erityisesti poistot, siirtosaamiset ja -velat sekä vaihto-omaisuuden arvostaminen ovat yrittäjille vaikeita hahmottaa. Vahteran mukaan kassaperusteisen kirjanpidon jokainen yrittäjä ymmärtää. Se ei kuitenkaan merkittävästi vähennä kirjanpityötä, koska varoja ja velkoja on kuitenkin seurattava tilikauden aikana. Vahteran mielestä kassaperusteinen kirjanpito

auttaa yrittäjää ymmärtämään, että oikeudenmukainen verotus perustuu kassavirtaan eikä tulokseen. (Vahtera 2009.)

Tilinpäätös voitaisiin Vahteran mielestä hyvin tehdä kassavirtojen mukaan sellaisissa pienyrityksissä, joissa ei ole merkittävää käteiskassaa ja jotka lähettävät vain muutamia laskuja vuodessa jos ollenkaan. Muuten hän laatisi tilinpäätöksen laajan kassan periaatteella, johon kuuluvat olennaiset ostovelat. Siten tulos ei parannuksiksi, ettei ole rahaa maksaa ostovelkoja. Vahteran mukaan alle kahden kuukauden ikäisten myyntisaamisten tulisi olla laajaa kassaa. Maksuajan ollessa pitempi tai jos laskua ei ole maksettu kahdessa kuukaudessa, myyntisaamista ei laskettaisi tilikauden tuloksi. Tämä helpottaisi tilannetta pienyrityksessä, koska sen on maksettava verot tuloksesta vaikka sillä ei olisi rahaa. Siirtyvien erien käsittelystä Vahtera luopuisi kokonaan. Vahtera muistuttaa, että kirjanpitolain on mahdollistettava tehokkaat työmenetelmät, mutta sähköisten menetelmien käyttöön ei saa pakottaa millään lainsäädännöllä. (Vahtera 2009.)

Tilinpäätöstietojen julkistamisen tulisi Vahteran mielestä olla mikroyrityksille vapaaehtoista, koska velkojat voivat saada tiedot suoraan yritykseltä ja yksittäisen yrityksen tiedoilla ei ole yhteiskunnallista merkitystä. Liitetiedot voitaisiin jättää Vahteran mukaan kokonaan pois pienimmiltä yrityksiltä niiden käytännön merkityksettömyyden vuoksi. Tällä hetkellä lyhennettyinä liitetietoina on esitettävä vähintään esimerkiksi annetut pantit sekä peruste, jonka mukaista kurssia on käytetty muutettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat euroiksi, jollei ole käytetty tilinpäätöspäivän kurssia. Vahteran mukaan mikroyrityksillä ei yleensä edes ole tällaisia eriä. Vahteran mielestä myös pieni osakeyhtiö voitaisiin liitetietojen osalta rinnastaa muihin pieniin kirjanpitovelvollisiin. (Vahtera 2009.)

3.1.10 Yhteenveto lausunnoista

Viidestä edellä käsitellystä lausunnosta koottiin taulukkoon lausunnonantajien mielipiteitä tilintarkastusvelvollisuudesta, kassaperusteisesta kirjanpidosta, tilinpäätöstietojen julkisuudesta, muutoksista kirjanpitovelvollisen työmäärän vähentämiseksi sekä hallinnollisen taakan vähentämiskeinoista (katso kuva 3).

	EK	Taloushallintoliitto	Yrittäjät	Talusteema, Lassi Mäkinen	Pauli Vahtera
Tilintarkastusvelvollisuus	Kaikkein pienimmille yrityksille edelleen vapaaehtoista	Ei lievennystä	Rajoja nostettaessa punnittava hyötyjä ja kustannuksia	Korotettava EU:n sallimiin enimmäisrajoihin	Rajoja korotettava merkittävästi
Kassaperusteinen kirjanpito	Ei	Ei	Ei (verotuksen säilyessä suoriteperusteisena)	Kyllä, mutta ei pakolliseksi	Kyllä, heti mahdolliseksi yhdistyksille ja säätiöille
Tilinpäätöstietojen julkistaminen	Vapaaehtoista vain pienimmissä yrityksissä	Pienyrityksille vapautus väh. tuloslaskelman julkistamisesta	Pienyrityksille vapautus väh. tuloslaskelman julkistamisesta	Vapaaehtoista nano-, mikro- ja pienyrityksille	Mikroyrityksille vapaaehtoista
Muutokset kirjanpitovelvollisen työmäärän vähentämiseksi ja aseman helpottamiseksi	Sääntelyn selkeyttäminen ja säännösrakenteen uudelleenarviointi käytäntöön sovellettavuuden näkökulmasta	Sähköisten taloushallintojärjestelmien omaksuminen, pk-yritysten tilinpäätöksissä tulkittava laajemmin olennaisuuden periaatetta	Pankkitiliotetta tulisi voida käyttää laajemmin kirjanpidon ja tilinpäätöksen perusteena	Kassavirtaperusteinen tilinpäätös	Kassaperusteinen kirjanpito, kassavirtaperusteinen tuloksen verotus, yhdenkertaisen kirjanpidon mahdollisuuden poistaminen, mikroyrityksiltä pois liitetiedot
Mikroyritysten taloudellisesta raportoinnista aiheutuvan hallinnollisen taakan vähentämiskeinot	Päällekkäisyyden välttäminen raportoinnissa viranomaisille, tilinpäätöksen ja verotettavan tulon laskennan yhdenmukaisuus, tietotekniikan hyödyntäminen, luotettavat ulkopuoliset kirjanpitopalvelut	Kirjanpidollisen ja verotuksellisen tuloksenlaskennan lähentäminen, lyhennetyt liitetiedot pienimmille osakeyhtiöille	Lainmukaisesti hoidettu kirjanpito verotuksen pohjana, pienille oy:lle kevennetyt liitetiedot, raportoinnit keskitetyksi yhdelle viranomaistaholle, tulolähdejaosta luopuminen, palkkahallinnon ilmoitusmenettelyiden yksinkertaistaminen, sähköisen asiainnin kehittäminen	Maksuperusteisen tilinpäätöksen salliminen (ainut raportti kassavirtalaskelma), tilinpäätösten julkistamispakosta luopuminen, kassavirtaperusteisen tulo- ja arvonlisäverotus, tilintarkastuspakosta luopuminen	Kassaperusteinen kirjanpito, yhdenmukainen tiililuettelo (jossa pelkistetty tiililuettelo pienille yrityksille)

Kuva 3 Yhteenveto viidestä lausuntomielipiteestä (Elinkeinoelämän keskusliitto 2009a; Suomen Taloushallintoliitto ry 2009; Suomen Yrittäjät ry 2009a; Talusteema 2009a; Vahtera 2009).

Elinkeinoelämän keskusliitto edustaa erikokoisia yrityksiä ja sen tavoitteena on parantaa suomalaisen yritys- ja elinkeinotoiminnan toimintaympäristöä sekä niiden kilpailukykyä (Elinkeinoelämän keskusliitto 2009b). Taloushallintoliitto edustaa erityisesti pk-yritysten taloushallinnon toteuttamiseen keskittyntä tili-toimistoalaa (Suomen Taloushallintoliitto ry 2009, 3). Suomen Yrittäjät edustaa luonnollisesti yrittäjiä. Talusteeman lausunnon antajalla Lassi Mäkisellä on monipuolinen kokemus yritystoiminnasta (Talusteema 2009a, 1). Pauli Vahtera on esimerkiksi KHT-tilintarkastaja ja kirjanpitolaikunnan jäsen, mutta ilmoittaa

lausunnossaan olevansa pienyrittäjien puolestapuhuja ja hänen lausuntonsa eroaakin esimerkiksi tilintarkastajayhdistysten sekä Taloushallintoliiton kannasta (Vahtera 2009).

Kuvasta 3 näkyy, että tilintarkastusvelvollisuuden rajojen nostamisen puolella olivat erityisesti Mäkinen ja Vahtera, kun taas Taloushallintoliitto ei halunnut rajoja lievennettävän. Samoin Mäkinen ja Vahtera olivat kassaperusteisen kirjanpidon kannattajia muiden ollessa sitä vastaan. Kaikki kuvan viidestä lausunnonantajasta olivat sitä mieltä, että tilinpäätöstietojen julkistamisen tulee olla vähintään tuloslaskelman osalta vapaaehtoista pienissä yrityksissä. Useammassa lausunnoissa esille tulleita hallinnollisen taakan vähentämiskeinoja olivat sähköisen asioinnin lisääminen, kirjanpidollisen ja verotuksellisen tuloksenlaskennan lähentäminen, päällekkäisyyden välttäminen raportoinnissa viranomaisille, lyhennetyt liitetiedot sekä kassaperusteinen kirjanpito.

3.2 Ehdotus kansalliseksi toimintaohjelmaksi

TEM:n perustama ohjausryhmä julkaisi 18.12.2008 väliraporttina laatimansa ehdotuksen kansalliseksi toimintaohjelmaksi yritysten hallinnollisen taakan vähentämisestä. Ohjausryhmä ehdotti saatekirjeessään, että kyseisestä väliraportista toteutettaisiin lausuntokierros. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 5–6.) Projektiryhmä kartoitti ohjausryhmän toimeksiannosta eri hallinnonalojen hallinnollisen taakan laajuutta ja merkittävyyttä. Väliraportissa esiteltiin keskeiset käynnissä olevat ja suunnitellut toimet hallinnollisen taakan vähentämiseksi eri hallinnonaloittain myös muilta kuin prioriteettialoilta. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 32.)

Prioriteettialoiksi ohjausryhmä ehdotti verotusta, tilastointia, maataloustukiin liittyviä menettelyjä, elintarviketurvallisuutta ja laatua, työnantajana toimimisen tiedonantovelvoitteita, taloushallinnon raportointia koskevaa lainsäädäntöä sekä ympäristö lupamenettelyitä. Ohjausryhmän mukaan yksi keskeisimmistä keinoista vähentää hallinnollista taakkaa on sähköisen asioinnin kehittäminen. Sen mielestä sähköisen asioinnin kehittäminen tulisi valita toimintaohjelmaan horisontaaliseksi prioriteettialueeksi eli kaikille hallintoaloille. Sähköistä asiointia kehitettäessä

tulee kiinnittää ohjausryhmän mukaan erityisesti huomiota keskinäiseen koodointiin eri hallinnonalojen kehittämishankkeissa. Ohjausryhmä totesi, että sähköisen asioinnin kehittämiseksi tulee kehittää myös viranomaisten välistä tietojenvaihtoa sekä mahdollisesti yhteiskäyttöisten sähköisten tietoarkistojen luomista. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 62.)

Toimintaohjelmaehdotuksessaan ohjausryhmä ehdotti, että hallinnollisen taakan määrällinen vähentämistavoite olisi Suomessa 25 prosenttia. Vähennystä verrataan vuoden 2006 tasoon ja tavoite on tarkoitus saavuttaa vuoden 2012 loppuun mennessä. Ohjausryhmä totesi erityisesti pk-yritysten hyötyvän hallinnollisen taakan keventämisestä ja vuonna 2006 pk-yritysten osuus Suomen koko yrityskannasta oli 99,8 prosenttia. Ohjausryhmä muistutti, että tarvittaessa toimintaohjelmaa tulee täydentää ja kohdistaa hallinnollisen taakan vähentämistoimia myös muille kuin prioriteettialoille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 63.) VATT on arvioinut, että yritysten hallinnollinen taakka Suomessa on noin 2 prosenttia bruttokansantuotteesta. Ohjausryhmän mukaan sitä arviota pidetään toimintaohjelman toteuttamisen ja seurannan lähtökohtana. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 76.) VATT:n arvio siis eroaa komission arvioimasta 1,5 prosentista (katso luku 3).

Seuraavissa alaotsikoissa esitellään yrityksiin kohdistuvia toimenpiteitä vain niiltä hallinnonaloilta, jotka suoranaisesti liittyvät taloushallintoon. Siten esimerkiksi maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala ei tässä työssä käsitellä.

3.2.1 Valtiovarainministeriön hallinnonala

Valtiovarainministeriön hallinnonalaan kuuluvat prioriteettialoista erityisesti verotus, työnantajana toimiminen ja taloushallinnon raportointi. Suunnitteilla on verotilijärjestelmä, jota koskevan lain on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2010 alusta. Verotilijärjestelmä tulee parantamaan verohallinnon asiakaspalvelua, helpottamaan ja nopeuttamaan yritysten asiointia verohallinnon kanssa sekä edistämään asiakaskohtaista toimintatapaa. Ensimmäisessä vaiheessa yhtenäistetään omaaloitteisesti ilmoitettavien verojen ja maksujen sekä työnantajan pidättämien määrien maksamista, ilmoittamista ja palauttamista koskevaa menettelyä. Tämä tarkoittaa sitä, että eri verolajit voi ilmoittaa samalla lomakkeella ja myös maksaa

samanaikaisesti. Työnantajan pidättämiä määriä ovat arvonlisävero, ennakonpidätys, työnantajan sosiaaliturvamaksu, lähdevero, vakuutusmaksuvero ja arpajaisvero. Toisessa vaiheessa järjestelmän piiriin tulevat myös muut verohallinnon kantamat verot ja maksut. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 32–33.)

Yrityksille tulevat käyttöön henkilökohtaiset viitenumerot, joten maksuvirheet ja selvittelykulut vähenevät. Verotiliin liittyvä verkkopalvelu helpottaa reaaliaikaisen verotilanteen seuraamista ja tarkoituksena on myös mahdollistaa verohallinnon kanssa vuorovaikutteinen asiointi verkkopalvelussa. Verotilimenettelyn yhteydessä pienyrityksille otetaan käyttöön pidennetyt verokaudet. Tällä hetkellä suurin osa pienyrityksistä ilmoittaa ja maksaa veronsa kalenterikuukausittain. Uudistuksen myötä yritykset, joiden kalenterivuoden liikevaihto on alle 25 000 euroa, voivat ilmoittaa ja maksaa arvonlisäveron kerran kalenterivuodessa. Muut oma-aloitteiset verot tulee maksaa kolmen kuukauden jaksoissa. Yritykset, joiden kalenterivuoden liikevaihto on 25 001 - 50 000 euroa, ilmoittavat ja maksavat verot kolmen kuukauden jaksoissa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 33.) Verotilin myötä sähköinen ilmoittaminen tulee mahdolliseksi ja yrityksiä kannustetaan siihen siten, että paperi-ilmoitus on annettava aikaisemmin kuin sähköinen versio. Edestakaisen maksuliikenteen vähentämiseksi arvonlisäveropalautuksilla voi kuittaa maksettavia veroja. Samasta syystä veroja ja palautettavia määriä on myös mahdollista jättää verotilille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 68.)

Tilastokeskus on yksi Suomen neljästä tilastoviranomaisesta, joilla on lain nojalla oikeus kerätä tietoja tilastoja varten. Kaikkien tilastoviranomaisten keräämistä tiedoista 95 prosenttia on peräisin hallinnollisista aineistoista ja loput ovat suoraan yrityksiltä kerättyjä. Tilastokeskuksella on kuitenkin 60–70 tiedonkeruuta, jotka kohdistuvat yrityksille. Tilastokeskus onkin käynnistänyt vuonna 2007 Yritystiedonkeruun kehittämissuunnitelman. Ohjelmassa toteutettavissa hankkeissa tiedonantolomakkeiden täyttämistä helpotetaan, tiedonkeruun vaiheita yhtenäistetään sekä edistetään tiedonkeruuta automaattisesti suoraan yritysten omista tietojärjestelmistä. Tilastokeskus selvittää parhaillaan tiedonantajilta muun muassa tilastokyselyihin vastaamiseen kuluvaan aikaa ja kokemuksia lomakkeista sekä niiden täyttämisestä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 35–36.)

Valtiovarainministeriöön perustettiin Matti Vanhasen I hallituksen aikana valtion IT-toiminnan johtamisyksikkö (ValtIT), joka vastaa nykyään sähköisen asioinnin kehittämishankkeista koko valtionhallinnossa. Lähivuosien tärkeimmiksi hankkeiksi on IT-strategian kehittämissuunnitelmassa nimetty tunnistamisen palvelut ja sähköisen asioinnin alustaratkaisut. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 51–52.)

Verohallinto ylläpitää yritysten Katso-tunnistuspalvelua. Se on ongelmallinen hankintalainsäädännön kannalta ja sitä ei voidakaan tällä hetkellä tarjota koko julkishallinnolle. Palvelu vaatii uudelleen kilpailuttamista tai vastaavan palvelun kehittämistä koko julkishallinnon käytettäväksi. ValtIT selvittää asiaa tavoitteenaan ratkaista se vuoden 2009 kuluessa. Järjestelmän hyöty liittyy siihen, että julkishallinnon yhteisen yritystunnistus- ja valtuutuspalvelun myötä yritysten tunnistaminen ja valtuuksien antaminen sekä tarkistaminen helpottuvat merkittävästi. Silloin sekä yritysten että viranomaisten käsin tehty työ näihin työvaiheisiin liittyen vähenee. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 52 & 55.)

ValtIT:llä on asiointitili-hanke, jonka on tarkoitus tulla kehitettäväksi ensimmäisessä vaiheessa kansalaisille ja toisessa vaiheessa vuonna 2011 yrityksille ja yhteisöille. Asiointitilin avulla yritys voi muun muassa olla yhteydessä viranomaisiin, panna sen kautta asiansa vireille, seurata asioidensa käsittelyn etenemistä ja saada itseään koskevat päätökset. Asiointitili toimii niin sanotulla yhden luokun periaatteella, eli viranomaispalvelut ovat yhdessä samassa paikassa. Päätösten tiedoksisaanti on nopeampaa ja sähköisyyden ansiosta asiointitilillä voi asioida ja lukea päätöksiä ajasta ja paikasta riippumatta. Tavoitteena on ottaa asiointitili käyttöön kaikissa viranomaisten sähköisissä asiointipalveluissa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 53–54.)

3.2.2 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala

TEM:n hallinnonalaan kuuluvat taloushallinnon raportointi ja työnantajana toimimisen tiedonantovelvoitteet. Taloushallinnon raportoinnin alueelta Euroopan komissio on antanut heinäkuussa 2007 yksinkertaistamistiedonannon hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Sen yksi keskeisimmistä ehdotetuista keventämistoimenpiteistä on mikroyritysten vapauttaminen tilinpäätösdirektiivien soveltamises-

ta. Ehdotukseen liittyy jäsenvaltio-optio, eli jäsenvaltio saa kuitenkin itse harkita millaisia kirjanpito- ja tilinpäätöskäytänteitä mikroyrityksiin sovelletaan. Suomessa on pantu täytäntöön tilinpäätösdirektiivien sallimia helpotuksia, jotka koskevat pienten yhtiöiden kirjanpitoa. Pieni kirjanpitovelvollinen on kirjanpitolain 3 luvun 9 §:n 2 momentin mukaisesti yritys, jolla ylittyy enintään yksi seuraavista rajoista: liikevaihto tai sitä vastaava tuotto 7 300 000 euroa, tase 3 650 000 euroa tai henkilöstön määrä keskimäärin 50. Näillä yrityksillä on mahdollisuus laatia lyhennetty tase sekä mahdollisuus jättää erittelemättä joitakin tuloslaskelman eriä ja esittää ne yhteenlaskettuna eränä. Pienet kirjanpitovelvolliset voivat jättää liitetiedot laatimatta tietyiltä osin ja ne voivat jättää myös toimintakertomuksen laatimatta. Direktiivi sallii mahdollisuuden jättää tuloslaskelma julkistamatta tilinpäätöksessä, mutta Suomen kirjanpitolaissa se mahdollisuus ei ulotu osakeyhtiöille eikä direktiivin tarkoittamille henkilöyhtiöille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 41–42.)

Työnantajana toimimisen velvoitteet tarkoittavat työelämän säännöksistä yrityksille aiheutuvia velvoitteita, jotka edellyttävät työnantajalta ilmoitusvelvollisuutta joko yrityksen sisällä tai yrityksestä ulospäin. Osa velvoitteista aiheutuu työlainsäädännöstä. TEM:n tavoitteena on parantaa työympäristöä ja -olosuhteita monin eri tavoin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 43.) TEM aikoo toteuttaa vuoden 2009 aikana SCM-mittauksen hallinnollisista kustannuksista, jotka aiheutuvat yrityksille työnantajana toimimiseen liittyvistä tiedonantovelvoitteista. Mittaus selvityksen kohteena on koko työlainsäädäntö. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 45.)

TEM koordinoi maksutonta verkkopalvelua nimeltä Yritys-Suomi, josta löytyy tietoa julkisista yrityspalveluista yhteen paikkaan kerättynä. Palvelu on suunnattu erityisesti pk-yrityksille. Verkkopalvelusta löytyy runsaat 130 eri palvelua ja tuotetta, jotka yhdeksän eri yhteistyötahoa tarjoavat. Yhteistyötahoina ovat esimerkiksi Finnvera, PRH sekä TE-keskukset. Yritys-Suomi -verkkopalvelussa on tarjolla valmiita tietokokonaisuuksia esimerkiksi yrityksen perustajalle ja omistajanvaihdosta suunnittelevalle. Tarjolla olevilla sähköisillä työkaluilla voi laatia muun muassa liiketoimintasuunnitelman. Yritys-Suomen tulevaisuuden kuvana on sisällyttää palveluun kaikki lakisääteiset tai julkisesti rahoitetut yrityspalvelut. Verk-

kopalvelusta on olemassa myös ruotsin- ja englanninkielinen versio. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 58.)

PRH:lla on yritys- ja yhteisölinjan tietojärjestelmien uudistamista koskeva hanke nimeltään NOVUS, joka käynnistettiin vuonna 2006 ja se jatkuu vuoteen 2012. Uudistettavia tietojärjestelmiä ovat kaupparekisteri-, säätörekisteri-, tilinpäätösten kuva-arkisto- sekä yritys kiinnitys järjestelmä. Sähköisen asioinnin parantamiseksi ilmoitusmenettelyä on tarkoitus uudistaa asiakkaan käyttöliittymästä varsinaisen rekisteröintijärjestelmän automatisoimiseen asti mahdollisuuksien mukaan. Asiakas voi ilmoittaa uudistettavan käsittelyprosessin kautta esimerkiksi yksinkertaisimpia kaupparekisteri-ilmoituksia rekisteröitäväksi ja myös maksaa ilmoitukset sähköisesti. Rekisteröintiprosessi on osittain yhteinen verohallinnon kanssa ja siten asiakas pystyykin samalla palvelulla ilmoittamaan tietoja PRH:lle ja verohallinnolle. Yksi hankkeen tavoitteista on, että asiakas voi toimittaa tilinpäätöstiedot vain kertaalleen verohallintoon, joka toimittaa ne PRH:lle julkaistavaksi. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 59.) Vuodesta 2008 lähtien verohallinto on välittänyt veroilmoitukseen liitetyt tilinpäätösasiakirjat PRH:lle. Veroilmoitusten sähköinen määrä on kuitenkin vielä vähäinen ja siksi tiedonsiirto perustuukin nykyisellään optiseen lukuun ja skannaukseen. Välitettävät tiedot eivät ole kaupparekisterin kannalta kannattavia. Menettelyä onkin tarkoitus kehittää siten, että yritykset voivat sähköisen veroilmoituksen yhteydessä ilmoittaa kaikki tarvittavat tilinpäätösasiakirjat. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 56–57.)

3.2.3 Verohallinnon sähköiset ilmoituskanavat

Verohallinto saa sähköisesti Tyvi-palvelunsa (tietovirrat yritysten ja viranomaisien välillä) kautta suurimman osan yrityksiltä keräämistään tiedoista. Palvelun kautta voi ilmoittaa sähköisesti esimerkiksi valvontailmoitukset työnantajasuorituksista ja arvonlisäverotuksesta, työnantajan vuosi-ilmoitustiedot, veroilmoituksen tiedot liitteineen ja pyynnöt verokorttitietojen suorasiirtoa varten. Verohallinto markkinoi ja kehittää palveluja yhdessä muiden ilmoitusten vastaanottajien kanssa, jotta sähköisten ilmoittajien määrä saataisiin kasvamaan. Vuonna 2007 kaikista ilmoitetuista vuosi-ilmoitustiedoista tuli sähköisessä muodossa jo melkein 90

prosenttia. Samana vuonna sähköisten tuloveroilmoitusten osuus oli puolestaan vain noin 10 prosenttia. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 55.)

Valtio ja vakuutusyhtiöt ylläpitävät maksutonta Palkka.fi -palvelua, jossa pienyritykset voivat hoitaa kaikki työntekijän palkkaamiseen liittyvät velvoitteensa. Näitä ovat esimerkiksi palkanlaskenta, ilmoitusten tekeminen verottajalle ja eläkevakuutusyhtiöille, palkkayhteenvetojen tulostus ja tietojen arkistointi. Palkka.fi soveltuu erityisesti harvoin palkkoja maksaville yrityksille. Yritysten tunnistaminen tapahtuu verkkopankkitunnuksilla ja Katso-tunnisteilla (katso luku 3.2.1). (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 56.)

Verohallinnon ja PRH:n yhteinen Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä (YTJ) otettiin käyttöön vuonna 2001. Sen avulla yritys pystyy ilmoittamaan yhdellä ilmoituksella molemmille viranomaisille yrityksen perustamiseen, muuttamiseen ja lopettamiseen liittyvät tiedot. Rekisteröityessään yritys saa oman Y-tunnuksen. YTJ:n kautta pystyy myös hakemaan yritystietoja. YTJ:n ilmoittamismenettelyä ollaan sähköistämässä vuodesta 2009 lähtien. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 56.)

Yksi keskeinen osa verohallinnon palveluita on verkkopalvelu Vero.fi. Yrittäjäasiakkaan on hallinnollisia velvoitteita hoitaessaan helppo katsoa tietoja verkosta ja Vero.fi oli vuonna 2007 julkishallinnon neljänneksi suosituin verkkopalvelu. Verkkopalvelua kehitetään siten, että sinne tulee asiakasryhmittelyn mukaista tietoa ja ohjausta sekä erilaisiin tilanteisiin kytkettyjä asiointipalveluja. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 57.)

3.3 Lausunnot toimintaohjelmaehdotuksesta

TEM lähetti lausuntopyynnön yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen ohjausryhmän väliraportista joulukuun 2008 lopussa. TEM pyysi, että lausunnonantajat arvioisivat erityisesti väliraportissa esitettyä ehdotusta kansalliseksi toimintaohjelmaksi. Lausuntopyyntö lähetettiin 54 eri taholle ja lausuntoja saatiin määrään 2.2.2009 mennessä yhteensä 32 kappaletta. TEM on koonnut lausunnoista yhteenvedon, jossa käsitellään lausunnonantajien näkemyksiä toimintaohjelmaehdotuksen pääkohdista. Yleinen palaute oli pääosin myönteistä ja hallinnollisen

taakan vähentämistä pidettiin kannatettavana hankkeena kuten myös yrittäjyyteen liittyvän byrokratian vähentämistä. Keskuskauppakamari (KKK) kuitenkin kritisoi lausunnossaan sitä, että väliraportti sisältää liian vähän konkreettisia toimia ja se ei sellaisenaan käy vielä toimintaohjelmaksi. Talusteema moitti hankkeen myöhemmistä käynnistämistä ja liian virkamiesvetoista valmistelua. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009a, 1–2.)

3.3.1 Prioriteettialat

Ohjausryhmä ehdotti lausunnossaan seitsemää prioriteettialuetta ja lausunnonantajat pitivät niitä lähtökohtaisesti oikein valittuina. Muutamissa lausunnoissa tuotiin esille, että toimenpiteitä tulisi laajentaa myös valittujen prioriteettialojen ulkopuolelle sekä muutenkin päivittää toimenpideohjelmaa sen edetessä. Tullihallitus piti toimintaohjelman heikkoutena liiallista sektorikohtaisuutta. Sen mielestä tulisi varmistaa hallinnonalojen koordinointi, että kaksi eri hallinnonalaa eivät keräisi erikseen samoja tietoja samassa muodossa. Prioriteettialojen valinta sai kritiikkiä Talusteemalta, jonka mielestä aloja asetettaessa olisi tullut olla käytettävissä asianmukaiset kustannusselvitykset. Talusteema kritisoi aloja myös siksi, että jotkut alat koskevat vain osaa suomalaisista yrityksistä kuten esimerkiksi maataloustuet. Kritiikkiä Talusteemalta sai myös se, että nano- ja mikroyritysten tilannetta ei ole väliraportissa käsitelty riittävästi. Sen mielestä ainoaksi prioriteetiksi tulisi valita niiden yritysten kirjanpito ja sen osa-alueet. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009a, 2–3.)

Muissakin lausunnoissa pienyritysten näkökulman tärkeyttä tuotiin esiin, koska hallinnollisen taakan keventämisen myötä pienyritysten toimintaedellytykset ja työllistämisen mahdollisuudet paranevat. Professori Kalle Määttä esitti, että pk-yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen voisi jopa nostaa horisontaaliseksi painopistealueeksi. Hänen mielestään pienimmille yrityksille voitaisiin myös tarjota erillisiä lievennyksiä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009a, 3.)

Sähköisen asioinnin kehittämisen valinta horisontaaliseksi painopistealueeksi sai paljon kannatusta lähes kaikilta lausunnonantajilta ja se koettiin tärkeäksi ja kiireelliseksi. Kehittämisessä tärkeäksi koettiin myös yritysnäkökulma, asiakasläh-

töisyys ja helppokäyttöisyys. Sähköistä asiointia kehittämällä vähentämistavoitteen saavuttamista pidettiin lausunnoissa realistisena. Valtioneuvoston kanslia (VNK) korosti sähköisen asioinnin kehittämisen yhteyttä hyvän hallinnon periaatteisiin. KKK ja Kuntaliitto muistuttivat, että sähköinen asiointi ei ole kaikille yrityksille vielä mahdollista heikkojen yhteyksien vuoksi. KKK ja Talusteema painottivat, että byrokratiaa tulisi ensin vähentää ja yksinkertaistaa ennen kuin sitä siirretään sähköiseen muotoon. Suomen Yrittäjät totesi, että eri ilmoitusveloitteet tulisi voida hoitaa saman palvelun kautta vaivattomasti. Ulkoasiainministeriö puolestaan kommentoi launnossaan, että yksi paikka, jossa yritykset voivat asioida eri viranomaisten kanssa keskitetysti, on vaikea toteuttaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009a, 3–4.)

3.3.2 Kansallinen vähentämistavoite

Ohjausryhmän asettamaa 25 prosentin vähentämistavoitetta pääosin kannatettiin eikä siitä ollut huomautettavaa. Toimihenkilökeskusjärjestö STTK ry ja Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK ry totesivat launnossaan, että numeerista vähentämistavoitetta tärkeämpää olisi löytää ne säädösalueet ja toimet, joiden taakan vähentämisestä on etua suomalaiselle yhteiskunnalle. Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) mielestä EU:n toimintaohjelman tavoitetta vastaava Suomen vähentämistavoite on haasteellinen, koska Suomen lähtötaso on alhainen suhteutettuna muihin jäsenvaltioihin. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009a, 4.)

Määrän mielestä määrällinen vähentämistavoite on ongelmallinen, koska vuonna 2006 ei ole tehty täsmällisiä arvioita hallinnollisen taakan määrästä. Talusteeman mukaan vertailuvuodeksi tulisi asettaa 2009, koska selvityksiä SCM-mallilla tehdään sinä vuonna. Harvat lausunnonantajat ovat kommentoineet prioriteettialakohtaisia vähentämistavoitteita. Sosiaali- ja terveysministeriön mielestä ei tulisi asettaa alakohtaisia vähentämistavoitteita. Tilastokeskus huomauttaa omalta osaltaan, että tiedonantorasituksen vähentäminen neljänneksellä vaarantaa keskeisten tilastojen laadun. KKK ja Oikeusministeriö kannattavat alakohtaisia määrällisiä keventämistavoitteita. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009a, 4–5.)

3.3.3 Hallinnollisen taakan vähentämiskeinot ja säädösvalmistelussa syntyvän taakan arviointi

Hallinnollisen taakan keskeisimmiksi vähentämiskeinoiksi nähtiin sähköisen asiainnin kehittäminen, viranomaisten tietojen yhteiskäyttö ja tietojen jakaminen. Joissakin lausunnoissa korostettiin, että taakkaa tulisi vähentää muilla keinoin kuin sääntelyä purkamalla. Esimerkiksi STTK:n ja SAK:n mielestä sääntelyn purkamisen myötä harmaa talous lisääntyy ja rehellisten yritysten toimintaedellytykset vaarantuvat. Suomen Yrittäjien mukaan lainsäädännön yrityksille asettamia velvoitteita tulee tarkastella kriittisesti ja tarvittaessa tehdä muutoksia, vaikka toimintaohjelman tavoitteena ei olekaan sääntelyn purkaminen. Yrittäjien mielestä vastakkain ovat siten sääntelyllä tavoiteltava hyöty syntyviä haittoja vastaan. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009a, 5.)

Monet lausunnonantajat pitivät tärkeänä sitä, että myös uutta lainsäädäntöä valmisteltaessa otetaan huomioon toimintaohjelman tavoitteet. VNK:n mukaan yritysvaikutusten arviointi tulisi ottaa nykyistä paremmin huomioon säädösvalmistelussa ja toimintaohjelmassa voitaisiin korostaa asiantuntijatuen saamismahdollisuutta siihen tarkoitukseen. EK:n mukaan toimintaohjelmaa tulisi kehittää siten, että hallinnollisen taakan vähentämisestä muodostuisi jatkuva prosessi. Suomen Yrittäjät muistuttaa, että uudesta lainsäädännöstä ei saisi aiheutua uutta hallinnollista taakkaa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009a, 6.)

3.3.4 Toimintaohjelman toteutus ja seuranta

Ohjausryhmä esitti väliraportissaan, että toimenpiteistä vastaavat ministeriöt ja viranomaiset raportoivat ohjausryhmälle toimenpiteiden edistymisestä säännöllisesti. Se kirjoitti myös, että hallinnollisen taakan kehityksen seurannassa käytetään prioriteettialojen osalta samaa menetelmää, jolla taakan lähtötaso on selvitetty. Muiden alueiden osalta käytetään esimerkiksi yrityskyselyitä. Tätä asiaa kommentoivat pitivät tärkeänä toimintaohjelman edistymisen seuranta ja säännöllistä raportointia. VTV ja VNK toteavat lausunnoissaan, että ohjelman toteutuksen ohella tulee seurata myös kustannuksia ja lopulta koota ja laskea yhteen kustannukset ja hyödyt. Maa- ja metsätalousministeriön mielestä TEM:n tulisi valmistel-

la koko valtionhallinnon kattava toimintamalli, jolla kustannuslaskenta suoritettaisiin. Näin seurantatiedot hallinnollisen taakan vähenemisestä olisivat luotettavia. Myös Yrittäjät toteaa, että kansallisen tavoitteen edistyminen ja taakan vähentyminen on oltava luotettavasti todettavissa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009a, 7.)

3.4 Valtioneuvoston periaatepäätös

Valtioneuvosto teki 12.3.2009 periaatepäätöksen, jossa se hyväksyi toimintaohjelman yritysten hallinnollisen taakan vähentämiseksi vuosille 2009–2012. Vähennystavoitteeksi vahvistettiin 25 prosenttia vuoden 2012 loppuun mennessä vertailuvuoden ollessa 2006. Vähentämistavoite kohdistuu sekä kansalliseen lainsäädäntöön ja viranomaismenettelyihin että sellaisiin ylikansallisen lainsäädännön velvoitteisiin, joiden täytäntöönpanossa on kansallista liikkumavaraa. Toimintaohjelman prioriteettialoiksi valittiin jo aiemmin esillä olleet seitsemän alaa, sähköisen asioinnin kehittämisen ollessa horisontaalinen prioriteettiala. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009b.)

TEM toteaa hallinnollisen taakan määrällisen lähtötason olevan noin kaksi prosenttia bruttokansantuotteesta. Jos se suhteutetaan vuoden 2007 bruttokansantuotteeseen, määrä on noin 3,6 miljardia euroa. Siihen sisältyy sekä EU-lainsäädännöstä että kansallisesta lainsäädännöstä johtuva taakka. Ohjelman toteutumista sekä täydentämis- ja päivittämistarvetta seuraa TEM:n asettama ohjausryhmä. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2009b.)

4 KYSELYTUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Työn tutkimuksellinen osuus toteutettiin kyselyllä mikroyrityksille, koska hallinnollinen taakka on niille suhteellisesti raskain ja aiemmat selvitykset eivät ole kohdistuneet pelkästään pienimpiin yrityksiin. Kyselyn toteuttaminen tuntui haastatteluja paremmalta ratkaisulta, koska kyselyllä saataisiin tavoitettua suurempi yritysjoukko. Kyselyä suunniteltaessa osoittautui järkeväksi, että erillinen kysely tehdään myös tilitoimistoille, joilla on paljon kokemusta mikroyritysten hallinnollisesta taakasta asiakassuhteen kautta. Tarkoituksena on verrata kyselyiden tuloksia teoriassa esitettyihin aiempiin tutkimuksiin tulosten vastaavuuden osalta. Kyselyiden tuloksia verrataan myös siten, että vastaavatko tilitoimistojen mielipiteet Taloushallintoliiton lausuntoa asiasta sekä puolestaan yrittäjien mielipiteet esimerkiksi Suomen Yrittäjien antamaa lausuntoa. Tuloksia verrataan osittain myös keskenään eli eroavatko mikroyritysten ja tilitoimistoyrittäjien näkemykset mikroyritysten hallinnollisesta taakasta.

4.1 Kyselylomakkeiden suunnittelu ja testaus

Kattavan kuvan saamisen vuoksi tutkimus toteutettiin kyselyillä. Kyselylomakkeiden suunnittelussa hyödynnettiin aikaisempia tutkimuksia ja kirjallisuutta. Hallinnollista taakkaa on aiemmin tutkittu esimerkiksi SCM-mallilla, mutta se ei ollut tämän opinnäytetyön tavoitteen näkökulmasta tutkimusmenetelmäksi soveltuva. Muut tehdyt tutkimukset puolestaan ovat joko hieman tämän työn aihetta sivuavia tai kysymysmäärältään liian suppeita. Jotkin aikaisemmat tutkimukset on toteutettu pelkästään viranomaisille, eikä asiasta ole kysytty yrityksiltä itseltään.

Alussa lähdemateriaalia luettaessa mieleen tulevia kysymyksiä kirjoitettiin paperille ajattelematta tarkemmin niiden sopivuutta. Kun koko materiaali oli käyty läpi, kirjoitettuja kysymyksiä pohdittiin tarkemmin ja niistä tehtiin kyselylomake ryhmitellen kysymykset aihealueittain. Työn ohjaaja ehdotti joitakin muutoksia ja lisäyksiä kyselylomakkeeseen. Kyselylomakkeen muotouduttua se tehtiin Internetissä olevalla eLomake-ohjelmistolla sähköiseen muotoon. Sähköistä lomaketta piti vielä muokata muutaman kerran. Kyselyyn tehtiin myös saatekirje, jonka tarkoituksena oli motivoida vastaanottajia vastaamaan kyselyyn. Saatekirjeessä lu-

vattiin lähettää yhteenveto tutkimustuloksista niille, jotka sen haluavat. Alla olevasta kuvasta (kuva 4) näkyvät ne lähteet, joihin lopullisten kyselylomakkeiden kysymykset perustuvat, mikäli ne perustuvat johonkin kirjalliseen lähteeseen.

Kysymys nro	Kysymys pohjautuu lähteeseen:	
	Yrityskysely	Tiltoimistokysely
1		b
2		c
3		b
4		b
5	a	b
6	b	b
7		b
8		
9	b	
10	c	
11	b	f, g
12	b	h
13	b	g
14	d	d
15		d
16		g
17	e	d
18	e	
19		
20		d
21	f, g	i
22	h	
23	g	
24		
25		
26	d	
27	i	e
28	b	e
29	b	

a	Suomen Yrittäjät ry 2009b
b	Elinkeinoelämän keskusliitto 2007
c	Kangasharju & Rauhanen 2008
d	Työ- ja elinkeinoministeriö 2008d
e	Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e
f	Keasey & Short 1990
g	Page 1984
h	Vahtera 2009
i	Knuutila 2006

Kuva 4 Lähteet, joihin kyselyiden kysymykset perustuvat.

Kun kysely alkoi tuntua valmiilta, se lähetettiin testattavaksi eräälle alle kymmenen henkilöä työllistävälle yrittäjälle. Hänen palautteensa mukaan kyselyssä oli paljon uutta asiaa ja vastaaminen kesti aika kauan. Hän totesi myös, ettei välttämättä olisi viitsinyt vastata kyselyyn ollenkaan, jos se olisi ollut jonkun oudon henkilön lähettämä. Palautetta kysyttiin myös erityisesti kahdesta maksuperusteiseen kirjanpitoon liittyvästä kysymyksestä, että ovatko ne liian vaikeita ymmärrettäväksi. Hänen mielestään kyseisiä kysymyksiä oli mielenkiintoista pohtia, koska

asia on ollut yrityksessä ajankohtainen. Testaamisen vuoksi otettiin puhelimitse yhteyttä myös Vaasan Yrittäjien toimitusjohtaja Tuula Töyliin. Häntä pyydettiin katsomaan kyselylomake läpi ja kertomaan mahdollisia parannusehdotuksia. Häneltä kysyttiin mielipidettä myös kahdesta aiemmin mainitusta kysymyksestä. Palautteessaan Töyli sanoi kysymysten olevan mielestään hyviä ja asiallisia. Hänen mielestään kysely oli kuitenkin aika pitkä ja esimerkiksi mainitut kaksi kysymystä voisi jättää pois.

Testaajien mielipiteiden perusteella oli selvää, että yrityksille suuntautuvaa kyselyä täytyi lyhentää. Koska kyselylomakkeessa oli kuitenkin monta kysymystä, joihin haluttiin saada vastaus, työn ohjaaja ehdotti erillistä kyselyä tilitoimistoille. Hankalimmat kysymykset otettiin pois yrityksille suuntautuvasta kyselylomakkeesta ja yrityskyselyyn kuuluva vastaamisaika lyheni. Tilitoimistot pystyisivät vastaamaan vaikeimpiin kysymyksiin ammattitaitonsa vuoksi paremmin kuin yrittäjät. Tilitoimistokysely vaati hieman muokkaamista ja joitakin kysymyksiä otettiin pois, koska ne eivät sopineet tilitoimistoilta kysyttäväiksi. Kyselyyn tuli myös pari avointa kysymystä, joihin vastaajat voivat vastata omin sanoin. Tällaisia kysymyksiä ei ollut yrityskyselyssä. Tilitoimistoja pyydettiin vastaamaan kaikkiin kysymyksiin mikroyritysten näkökulmasta paitsi muutama tilitoimistoa itseään koskevaan taustatietokysymykseen. Tilitoimistoille kohdistuvaa kyselyä ei testattu mitenkään erikseen, koska se oli valmis kesäkuun 2009 alussa ja vastaukset haluttiin saada kokoon ennen kuin tilitoimistoyrittäjät jäivät kesälomalle.

4.2 Aineiston keruun toteutus

Vastaajiksi soveltuvien mikroyritysten sähköposteja päätettiin etsiä Suomen Yrittäjien Internet-sivuilla olevan Yrityshaun avulla (Suomen Yrittäjät ry 2009b). Sieltä löytyi sähköpostiosoitteita kiitettävästi ja oli helposti nähtävissä myös yrityksen kokoluokka, joten pystyttiin valikoimaan vain alle kymmenen henkilöä työllistävien yritysten yhteystiedot. Yrityskysely päätettiin tehdä pelkästään yrittäjille, joiden yhteystiedot löytyivät Seinäjoen- ja Vaasan Yrittäjien paikallisyhdistysten alta. Rajaus tehtiin siksi, että haluttiin keskittyä tämän alueen yrittäjien mielipiteisiin. Tuloksen voisi ajatella olevan varovasti yleistettävissä koko Suomen mikroyrityksiä koskevaksi, koska lait ja rasitteet ovat niille samat. Yhteystie-

toja kerättäessä jätettiin pois yhdistykset, maataloutta harjoittavat yrittäjät sekä selvästi ruotsinkieliset yritykset kysymyslomakkeen suomenkielisyyden vuoksi. Maatalousyrittäjät jätettiin kyselystä pois, koska kysymyslomake ei täysin soveltunut sen alan erikoispiirteisiin.

Yrityshausta otettiin myös tilitoimistojen yhteystiedot. Tilitoimistoja on Vaasan ja Seinäjoen alueella niin vähän, että pelkästään niiden vastaukset eivät olisi riittäneet kattavan ja luotettavan tutkimustuloksen saamiseen. Siten tilitoimistokysely päätettiin laajentaa koko Suomea koskevaksi ja poimittiin yhteystiedot kaikilta niiltä tilitoimistoilta, joilta löytyi tiedoista sähköpostiosoite. Myös näistä jätettiin pois selvästi ruotsinkieliset tilitoimistot.

Hakukriteereihin sopivia mikroyritysten sähköpostiosoitteita kertyi 1 427 kappaletta. Niistä Vaasan Yrittäjien sähköpostiosoitteita oli 553 kappaletta ja Seinäjoen 874 kappaletta. Tilitoimistojen sähköpostiosoitteita puolestaan kertyi koko Suomesta 1 584 kappaletta. Yrityskysely lähetettiin toukokuussa 2009 ja saatekirjeessä annettiin viikko vastausaikaa. Tilitoimistokysely lähetettiin kesäkuun 2009 alussa ja siihenkin määriteltiin viikon vastausaika. Molemmista kyselyistä vastausprosentti jäi ensimmäisellä viikolla aika pieneksi, yrityksiltä oli tullut vastauksia 87 kappaletta ja tilitoimistoilta 164 kappaletta. Sen vuoksi kyselyistä lähetettiin muistutukset ja pyydettiin vastaanottajia vastaamaan kyselyyn, mikäli he eivät olleet vielä vastanneet. Lopullinen vastausten määrä yhden muistutuksen jälkeen oli yrityksiltä 191 ja tilitoimistoilta 288 vastausta. Yritysten vastaukset sisältävät myös vastauksen kyselyä testanneelta yrittäjältä.

Lopullinen vastausprosentti oli yrityksillä noin 13,4 prosenttia ja tilitoimistoilla noin 18,2 prosenttia. Vastausprosentti yrityksiltä on kohtuullinen, koska pienyrityksillä ei välttämättä ole aikaa eikä mielenkiintoa vastata tällaisiin kyselyihin varsinaisen liiketoiminnan pyörittämisen ollessa heille ensisijaista. Suuren sähköpostien määrän ansiosta vastauksia kertyi kuitenkin yrityksiltä riittävästi eli lähes 200 kappaletta, joten siitä voidaan jo tehdä yleistyksiä mikroyrittäjien mielipiteistä. Tilitoimistojen vastausten määrää saattoi vähentää se, että kysely lähetettiin kesäkuussa, jolloin jotkut olivat jo varmasti aloittaneet kesälomansa. Vastauksia kertyi kuitenkin kiitettävästi lähes joka viidennen vastaanottajan vastatessa kyselyyn.

4.3 Palaute kyselyistä

Yrityksillä ei ollut kyselyssään avointa kenttää, johon voi kirjoittaa palautetta kyselystä. Niiltä tuli kuitenkin jonkin verran kommentteja sähköpostilla lähetettyäni kyselyn sitä kautta. Muutama yritys moitti kyselyä liian pitkäksi. Jotkut olisivat toivoneet ruotsinkielistä kysymyslomaketta, vaikka yritin karsia yritystietojen joukosta pois selvästi ruotsinkieliset yritykset. Jotkut myös ilmoittivat, etteivät vastaa koska heillä on työntekijöitä enemmän kuin kymmenen. Muutama vastaaja ilmoitti, että kyselylomake ei jostain syystä toiminut kunnolla.

Tilitoimistoilla oli palautekenttä varsinaisessa kyselyssä ja palautetta tuli jonkin verran myös suoraan sähköpostiin. Joillakin tilitoimistoista oli myös ongelmia kyselylomakkeen toimivuuden kanssa ja muutama totesi kyselyn olleen liian pitkä ja kysymysten vaikeita. Pääasiallisesti kyselyyn suhtauduttiin kuitenkin positiivisesti ja sitä keuhuttiin mielenkiintoiseksi ja ajankohtaiseksi. Vastaajat myös toivoivat, että tulokset ohjautuisivat eteenpäin asioista päättäville viranomaisille.

Saatekirjeessä luvattiin lähettää yhteenveto sen haluaville yrityksille ja tilitoimistoille. Yrityksistä yhteenvedon halusi noin 31 prosenttia (60) vastanneista. Vastanneista tilitoimistoista puolestaan yhteenvedon halusi noin 57 prosenttia (163).

5 TULOSTEN RAPORTOINTI

Tässä luvussa esitellään molemmista kyselyistä saadut tulokset. Niitä vertaillaan aiempiin tutkimustuloksiin, lausuntojen mielipiteisiin ja myös keskenään. Tuloksia käsitellään aihealueittain.

5.1 Vastaajien taustatiedot

5.1.1 Yritykset

Yrityskyselyyn vastaajista seitsemän yritystä työllisti enemmän kuin kymmenen henkilöä, vaikka Yrityshaun mukaan poimitut yritykset olisivat työllistäneet alle kymmenen henkilöä. Tämä saattaa johtua siitä, että Yrityshaun yritystietoja ei välttämättä jatkuvasti päivitetä ja kyseiset yritykset ovat todennäköisesti rekrytoineet lisää henkilöstöä päivityksen jälkeen. Näiden yritysten vastaukset pidettiin tuloksissa mukana, koska niiden osuus vastauksista on vain alle 4 prosenttia. Suurin osa vastanneista yrityksistä oli nanoyrityksiä eli ne työllistävät alle viisi henkilöä. Näitä yrityksiä oli noin 85 prosenttia vastanneista (162). Kaikista vastanneista vain yhden henkilön työllistäviä yrityksiä oli noin 38 prosenttia (73). Vastanneista yrityksistä kauten toiminut on aloittanut toimintansa vuonna 1953 ja vuonna 2009 perustettuja yrityksiä oli kolme. Yli puolet eli noin 52 prosenttia (99) vastanneista yrityksistä on perustettu 2000-luvulla.

Vastanneista yrityksistä osakeyhtiöitä oli noin 54 prosenttia (102), yksityisiä elinkeinonharjoittajia noin 31 prosenttia (58) sekä avoimia ja kommandiittiyhtiöitä yhteensä noin 14 prosenttia (26). Liikevaihtonsa ilmoittaneista yrityksistä noin 53 prosenttia (99) ilmoitti sen olevan alle 199 999 euroa. Vastanneista noin 9 prosenttia (17) ilmoitti liikevaihdon olevan yli miljoona euroa. Eniten vastanneita yrityksiä oli tukku- ja vähittäiskaupan, teollisuuden sekä rakentamisen aloilta. Kaupan alalta oli noin 18 prosenttia vastanneista (34), teollisuuden alalta noin 11 prosenttia vastanneista (21) ja rakentamisen alalta noin 10 prosenttia vastanneista (18). Vastanneista yrityksistä noin 20 prosenttia (37) ilmoitti päätoimialakseen muun palvelutoiminnan. Suurin osa, noin 82 prosenttia (150), vastanneista yrityksistä ilmoitti toimivansa täysin kotimarkkinoilla.

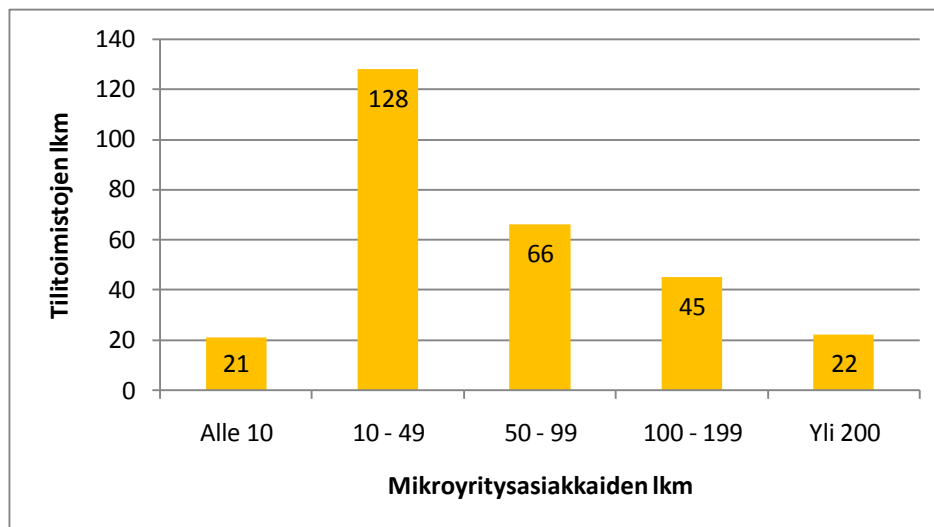
Yrityksiltä kysyttiin taustatiedoissa myös lähetettyjen ja vastaanotettujen laskujen määrää kuukaudessa. Vastanneista yrityksistä noin 59 prosenttia (113) lähettää paperisia laskuja 10 kappaletta tai vähemmän kuukaudessa. Paperisia laskuja 50 kappaletta tai enemmän lähettäviä yrityksiä oli vastanneista noin 18 prosenttia (35). Sähköisesti laskuja lähettäviä yrityksiä oli huomattavan vähän, vastanneista 80 prosenttia (153) ei lähettänyt kuukaudessa ainuttakaan sähköistä laskua. Vastaa- jien joukosta löytyi kuitenkin kaksi yritystä, jotka ilmoittivat lähettävänsä kuukaudessa keskimäärin 200 sähköistä laskua. Vastanneista yrityksistä noin 38 prosenttia (73) ilmoitti vastaanottavansa kuukaudessa keskimäärin 10 kappaletta tai vähemmän paperisia laskuja. Paperisia laskuja kuukaudessa 100 kappaletta tai enemmän vastaanottavia yrityksiä oli noin 7 prosenttia vastanneista (13). Noin 78 prosenttia vastanneista yrityksistä (149) ei vastaanottanut kuukaudessa ainuttakaan sähköistä laskua.

5.1.2 Tilitoimistot

Vastanneista tilitoimistoista noin 32 prosenttia (90) työllisti vain yhden henkilön. Suurin osa tilitoimistoista, noin 82 prosenttia (233), oli viisi henkilöä tai vähemmän työllistäviä. Kauiten toiminut tilitoimisto oli perustettu vuonna 1948, kun puolestaan vuonna 2009 perustettuja tilitoimistoja oli viisi kappaletta. Noin 66 prosenttia (187) vastanneista tilitoimistoista oli perustettu vuonna 1999 tai aiemmin. Liikevaihtonsa ilmoittaneista tilitoimistoista noin 71 prosenttia (199) ilmoitti sen olevan alle 199 999 euroa.

Tilitoimistojen taustatiedoissa kysyttiin myös heidän asiakkanaan olevien mikroyritysten lukumäärää. Kuvasta 5 näkyy vastausten jakauma asiakaslukumäärän- sä ilmoittaneiden tilitoimistojen kesken. Vastanneista tilitoimistoista noin 45 prosentilla (128) on asiakkanaan 10 – 49 mikroyritystä.

Kuva 5 Tilitoimistojen asiakkaina olevien mikroyritysten lukumäärä.

5.2 Voimassa olevat lait ja säädökset

Yrityksiä pyydettiin arvioimaan suurimmat hallinnollisen taakan aiheuttajat numeroimalla eniten taakkaa aiheuttavat osa-alueet yhdestä viiteen. Yritykset määrittivät raskaimmiksi osa-alueiksi tärkeysjärjestyksessä verotuksen, kirjanpitolain ja työnantajana toimimisen. Yrityksistä noin 40 prosenttia (76) arvioi suurimmaksi hallinnollisen taakan aiheuttajaksi verotuksen. Noin 24 prosenttia yrityksistä (46) arvioi kirjanpitolain raskaimmaksi. Työnantajana toimimisen puolestaan raskaimmaksi osa-alueeksi arvioi noin 18 prosenttia yrityksistä (34). Vähiten viiden raskaimman osa-alueen mainintoja keräsivät kemikaalilainsäädäntö, tuliasiat ja ympäristölainsäädäntö. Vähintään 82 prosenttia yrityksistä (157) ei maininnut niitä viiden raskaimman osa-alueen joukossa.

Tilitoimistoilta kysyttiin myös viittä raskainta hallinnollisen taakan aiheuttajaa mikroyrityksille. Niiden vastauksissa kolmeksi raskaimmaksi nousivat samat osa-alueet kuin yrityksillä, mutta hieman eri järjestyksessä. Tilitoimistojen mielestä mikroyrityksille raskaimmat osa-alueet tärkeysjärjestyksessä olivat verotus, työnantajana toimiminen ja kirjanpitolaki. Verotuksen määritteli raskaimmaksi osa-alueeksi noin 39 prosenttia tilitoimistoista (111). Työnantajana toimiminen oli tilitoimistoista noin 30 prosentin (86) mielestä raskain osa-alue. Kirjanpitolain määritteli raskaimmaksi noin 13 prosenttia tilitoimistoista (36). Kolme vähiten

tilitoimistojen raskaimmaksi osa-alueeksi mainitsemaa olivat kemikaalilainsäädäntö, ympäristölainsäädäntö ja kilpailulainsäädäntö. Vähintään 81 prosenttia tilitoimistoista (232) ei pitänyt näitä viiden raskaimman osa-alueen joukkoon kuuluvina.

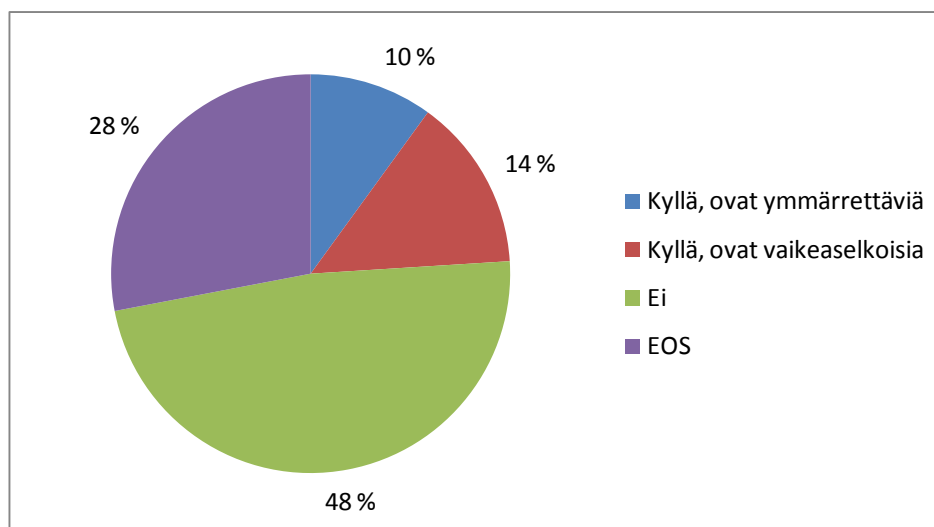
Työn tutkimustulokset vastaavat TAL:n mielipidettä kolmesta raskaimmasta hallinnollista taakkaa aiheuttavasta osa-alueesta, joiksi se määrittelee tärkeysjärjestyksessä työnantajana toimimisen, verotuksen ja kirjanpitolainsäädännön (Suomen Taloushallintoliitto ry 2008, 4). EK:n kyselyssä puolestaan yritykset määrittelivät hankalimmiksi lainsäädäntöalueiksi työnantajana toimimisen, verotuksen ja ympäristölainsäädännön (Elinkeinoelämän keskusliitto 2007, 14). Myös VATT:n selvityksessä asiantuntijat, viranomaiset ja etujärjestöt määrittelivät raskaimmiksi säädösalueiksi työnantajana toimimisen, verotuksen ja ympäristölait (Kangasharju & Rauhanen 2008, 32). VATT:n selvitykseen kuului myös pk-yrityksille tehty kysely ja yritykset puolestaan määrittelivät raskaimmiksi hallinnollisen taakan aiheuttajiksi verotuksen, kirjanpitolainsäädännön ja työelämää koskevan lainsäädännön (Kangasharju & Rauhanen 2008, 45).

Tämän työn tutkimustulokset vastaavat sekä TAL:n että VATT:n yrityskyselyn mielipiteitä. Kuitenkin EK:n ja VATT:n selvityksen toisen osion mielipiteet ympäristölainsäädännön kuulumisesta kolmen raskaimman osa-alueen joukkoon eivät vastaa mikroyritysten tai tilitoimistojen mielipiteitä. Mikroyrityksistä noin 92 prosenttia (175) ja tilitoimistoista noin 91 prosenttia (263) ei pidä ympäristölainsäädäntöä yhtenä kolmesta raskaimmasta hallinnollisen taakan osa-alueesta. Hallinnollisen taakan ollessa raskainta mikroyrityksille, tulokset antavat viitteitä siitä, että ympäristölainsäädännön sijasta tulisi keskittyä kirjanpitolainsäädännön aiheuttaman taakan vähentämiseen.

Sekä yrityksiltä että tilitoimistoilta kysyttiin syitä verotuksen hallinnollisen taakan aiheuttamiseen. Sekä vastanneiden yritysten että tilitoimistojen mielestä tärkeimmät syyt olivat seuraavat: ulkopuoliset asiantuntijat ovat usein tarpeen (jokseenkin tai täysin samaa mieltä yritykset noin 80 prosenttia, 148; tilitoimistot noin 91 prosenttia, 259), säädökset ovat vaikeaselkoisia (yritykset noin 70 prosenttia, 129; tilitoimistot noin 89 prosenttia, 253) sekä säännösten yhteensovitus on työlästä tai

vaikeaa (yritykset noin 65 prosenttia, 120; tilitoimistot noin 87 prosenttia, 246). Kyselyissä kysyttiin myös, onko verotuksen nykyinen sääntelyn määrä sopiva. Täysin tai jokseenkin eri mieltä oli vastanneista yrityksistä noin 30 prosenttia (54) ja tilitoimistoista noin 40 prosenttia (115). Tulokset osoittavat tilitoimistojen suhtautuvan verotukseen tiukemmin kuin yritykset.

Kyselyissä kysyttiin, tulisiko lakeja korvata entistä enemmän suosituksilla tai alan itsesääntelyllä. Yrityksistä noin 41 prosenttia (77) oli jokseenkin tai täysin samaa mieltä, että lakeja tulisi korvata niillä. Tilitoimistoista puolestaan hieman vähemmän eli noin 36 prosenttia (99) oli sitä mieltä, että lakeja tulisi korvata. Tilitoimistoista yli puolet (noin 52 prosenttia, 145) oli täysin tai jokseenkin eri mieltä siitä, että lakeja tulisi korvata. Yrityksistä lakien korvaamisesta täysin tai jokseenkin eri mieltä oli noin 34 prosenttia. Tulokset antavat viitteitä siitä, että suurin osa tilitoimistoista suhtautuu lakien korvaamiseen muulla sääntelyllä negatiivisesti, kun taas yrityksistä 41 prosenttia on sitä mieltä, että lakeja nimenomaan tulisi korvata.

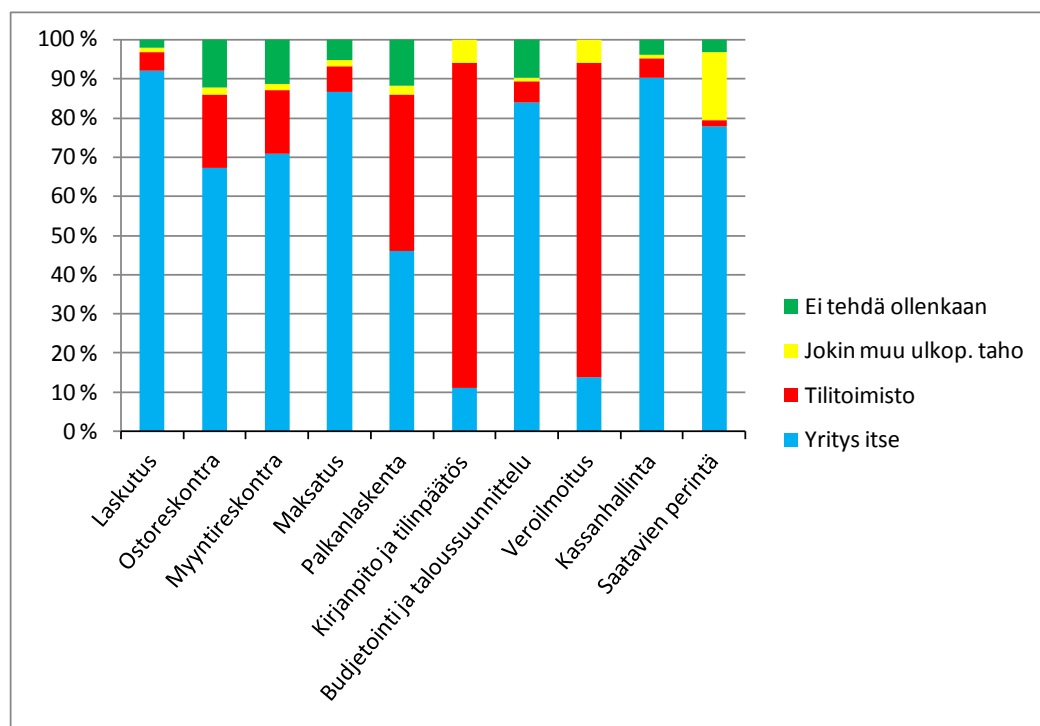
Kuva 6 Kirjanpitolautakunnan ohjeiden ja lausuntojen hyödyntäminen, yritykset.

Kuva 6 esittää sitä, kuinka moni kyselyyn vastanneista yrityksistä on hyödyntänyt KILA:n antamia ohjeita ja lausuntoja. Suuri osa vastanneista yrityksistä (noin 48 prosenttia, 89) ei ole koskaan hyödyntänyt niitä ja yrityksistä noin 28 prosenttia (53) ei osaa sanoa, onko hyödyntänyt niitä. Vain noin neljännes eli 24 prosenttia (45) yrityksistä on hyödyntänyt KILA:n antamia ohjeita ja lausuntoja, mutta näis-

tä yrityksistä alle puolet (18) pitää ohjeita ymmärrettävinä. Mäkinen toteaa lausunnossaan pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksistä, että KILA:n ohjeista ei ole hyötyä laadittaessa pienten yritysten kirjanpitoja (Talousteema 2009a, 5). Tutkimustulokset antavat viitteitä samaan suuntaan, mutta täytyy kuitenkin muistaa, että yrityksistä suurimman osan kirjanpidon hoitaa tilitoimisto (katso luku 5.3). Tällöin yritysten ei juuri tarvitse itsenäisesti tutkia KILA:n antamia ohjeistuksia.

5.3 Sähköinen asiointi

Yrityksiltä kysyttiin kuka hoitaa yrityksen erilaisia toimintoja. Vaihtoehtoina olivat yritys itse, tilitoimisto, jokin muu ulkopuolinen taho sekä toimintoa ei tehdä yrityksessä ollenkaan. Alla olevasta kuvasta (kuva 7) näkyy vastausten jakauma prosentteina kustakin toiminnosta.

Kuva 7 Yrityksen erilaisista toiminnoista huolehtivat tahot.

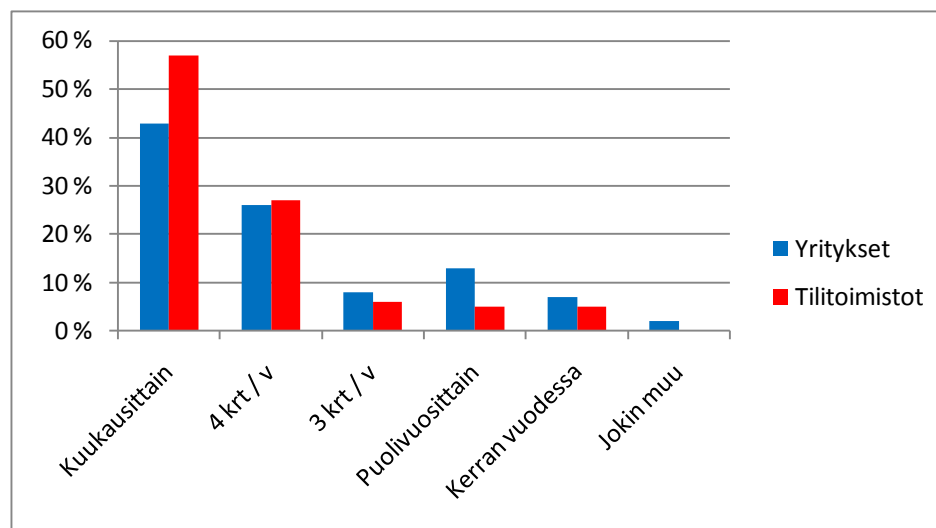
Suurta osaa toiminnoista yritykset hoitivat itse. Joukosta erottuivat kuitenkin selkeästi tilitoimistojen hoitamiksi toiminnoiksi yritysten kirjanpito ja tilinpäätös (noin 83 prosenttia, 157) sekä veroilmoitus (noin 80 prosenttia, 152). Palkanlas-

kentaa hoiti yritys itse noin 46 prosentissa vastanneista yrityksistä (86), kun tili-toimistoille jäi palkanlaskennan hoitaminen noin 40 prosentissa yrityksistä (75). Puolestaan noin 12 prosenttia yrityksistä (22) ilmoitti, että palkanlaskentaa ei tehdä ollenkaan. Osassa vastanneita yrityksiä jäi myös kokonaan hoitamatta esimerkiksi ostoreskontra (noin 12 prosenttia, 23), myyntireskontra (noin 11 prosenttia, 21) sekä budjetointi ja taloussuunnittelu (noin 10 prosenttia, 18). Saatavien perintä toteutui itse yrityksen (noin 78 prosenttia, 147) lisäksi jonkin muun ulkopuolisen tahon toimesta (noin 17 prosenttia, 33).

Kyselyssä kysyttiin yrityksiltä erilaisista sähköisistä palveluista, että käyttävätkö yritykset niitä sekä mitä mieltä ne ovat palveluiden hyödyllisyydestä yritykselleen. Kyselyssä mainittuja palveluita olivat jo olemassa olevat Tyvi, Palkka.fi, YTJ, Vero.fi, Yritys-Suomi-palvelu, verkkolasku sekä näiden lisäksi suunnitteilla olevat verotili, asiointitili ja eTulli-hanke (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e). Olemassa olevien palvelujen tunnettavuutta ja käyttöä kysyttäessä paljastui, että vastanneiden yritysten vähiten tuntemat palvelut olivat Tyvi ja Yritys-Suomi. Tyvistä ei ollut koskaan kuullut noin 36 prosenttia (67) vastanneista yrityksistä ja Yritys-Suomesta noin 44 prosenttia (82). Silloin tällöin tai säännöllisesti käytetyimpiä palveluja vastanneissa yrityksissä olivat Vero.fi (noin 64 prosenttia, 120), YTJ (noin 56 prosenttia, 103) sekä Tyvi (noin 26 prosenttia, 49). Verkkolaskusta ei ollut koskaan kuullut tai koskaan käyttänyt noin 79 prosenttia vastanneista yrityksistä (147).

Kaikista hyödyllisimmiksi sähköisiksi palveluiksi jo voimassaolevista palveluista vastanneet yritykset arvioivat Vero.fi:n (jokseenkin tai erittäin hyödyllinen noin 85 prosenttia, 153) ja YTJ:n (noin 71 prosenttia, 128). TEM:n toimintaohjelmassa mainituista suunnitteilla olevista palveluista jokseenkin tai erittäin hyödyllisenä verotiliä piti vastanneista yrityksistä noin 45 prosenttia (79), asiointitiliä noin 39 prosenttia (69) sekä eTulli -hanketta noin 30 prosenttia (52). Sekä voimassaolevista että suunnitteilla olevista palveluista täysin tai jokseenkin hyödyttöminä vastanneet yritykset pitivät eniten eTulli-hanketta (noin 32 prosenttia, 56) ja Palkka.fi-palvelua (noin 24 prosenttia, 42).

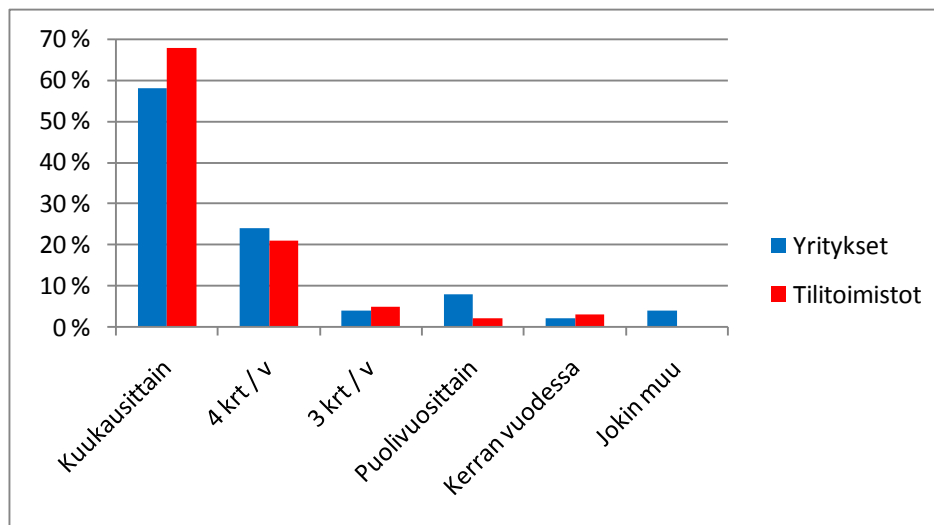
Yrityksiltä ja tilitoimistoilta kysyttiin, kuinka usein mikroyritysten tulisi heidän mielestään jättää verottajalle valvontailmoituksia arvonlisäveroon ja työnantajasuorituksiin liittyen. Vastausten jakauma näkyy kuvasta 8.

Kuva 8 Valvontailmoitusten jättäminen verottajalle.

Vastanneista yrityksistä noin 43 prosenttia (81) ja tilitoimistoista noin 57 prosenttia (162) oli sitä mieltä, että mikroyritysten tulisi edelleen jättää valvontailmoituksia kuukausittain. Runsas neljännes sekä vastanneista yrityksistä (noin 26 prosenttia, 50) että tilitoimistoista (noin 27 prosenttia, 78) oli sen kannalla, että ilmoituksia tulisi jättää neljä kertaa vuodessa. Harvemmin tapahtuvan ilmoitusten jättämisen kannalla joko puolivuositain tai kerran vuodessa oli yrityksistä noin 21 prosenttia (39), kun puolestaan vastanneista tilitoimistoista sillä kannalla oli noin 10 prosenttia (28).

Samassa yhteydessä vastaajilta kysyttiin, kuinka usein mikroyritysten tulisi heidän mielestään maksaa arvonlisäveroa, työnantajasuorituksia sekä ennakkoveroja. Näiden vastausten jakauma näkyy kuvasta 9.

Kuva 9 Arvonlisäveron, työnantajasuoritusten ja ennakkoveron maksaminen.

Suurin osa sekä yrityksistä että tiltoimistoista on sitä mieltä, että mikroyritysten tulisi maksaa näitä eriä kuukausittain (yritykset noin 58 prosenttia, 107; tiltoimistot noin 68 prosenttia, 193). Harvemmin tapahtuvan puolivuositaisen tai kerran vuodessa tapahtuvan maksamisen kannalla on vastanneista yrityksistä noin 10 prosenttia (19) ja tiltoimistoista noin 5 prosenttia (14).

Verotiliuudistuksen myötä pienyrityksille on tulossa käyttöön pidennetyt verokaudet. Uudistuksen myötä liikevaihdoltaan alle 25 000 euron yrityksille tulee mahdolliseksi ilmoittaa ja maksaa arvonlisävero kerran vuodessa. Muut omaaloitteiset verot maksetaan kolmen kuukauden jaksoissa. Kolmen kuukauden jaksoissa verojen ilmoittaminen ja maksaminen tulee käyttöön niille yrityksille, joiden liikevaihto on 25 001 - 50 000 euroa. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 33.) Pauli Vahtera kritisoi kolmen kuukauden jaksoissa tapahtuvaa verojen ilmoittamista ja maksamista, koska hänen mielestään järkevämpi vaihtoehto olisi neljän kuukauden välein tapahtuva ilmoittaminen ja maksaminen. Silloin arvonlisäverolaskenta ja tilinpäätöksen laadinta voitaisiin tehdä samanaikaisesti, koska tilinpäätösten laadinta-aika on neljä kuukautta. Vahteran mielestä neljän kuukauden jaksot ottaisivat paremmin huomioon myös suomalaisten kesälomakauden heinäkuussa, koska kolmen kuukauden jakson takia kesäloma-aikaa joudutaan siirtämään tai lyhentämään juuri parhaaseen loma-aikaan. (Vahtera 2009.)

5.4 Taloudellinen raportointi

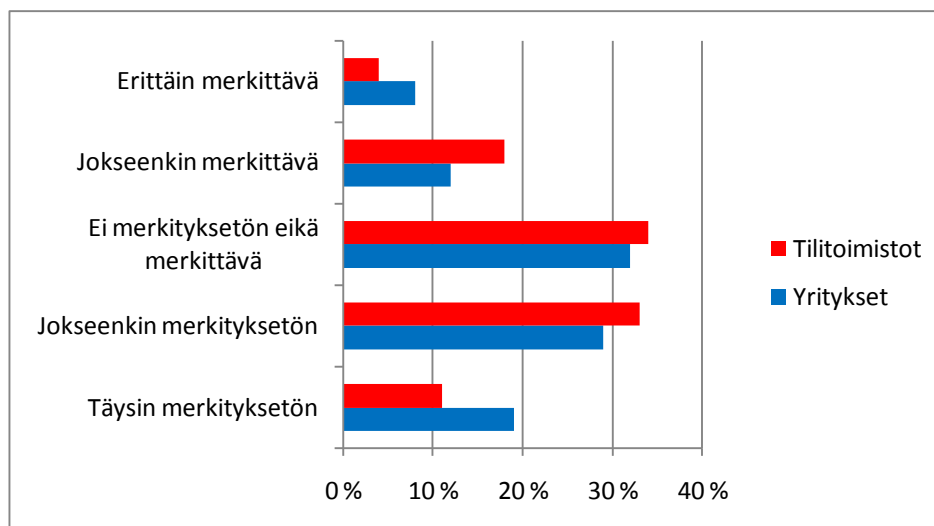
Yrityksiä pyydettiin kyselyssä vastaamaan väittämään ”Ymmärrän yrityksemme tilinpäätöksen ja kaikki siihen sisältyvät tiedot”. Vastanneista yrityksistä jokseenkin samaa mieltä oli noin 48 prosenttia (90) ja täysin samaa mieltä noin 26 prosenttia (48). Täysin tai jokseenkin eri mieltä väittämästä oli noin 19 prosenttia (36) vastanneista yrityksistä. Tilitoimistoilta kysyttiin samaa asiaa; ymmärtävätkö pienyrittäjät tilinpäätöksen ja kaikki siihen sisältyvät tiedot. Vastanneista vain noin 20 prosenttia oli väittämän kanssa jokseenkin tai täysin samaa mieltä. Täysin tai jokseenkin eri mieltä oli noin 70 prosenttia (201). Tulokset antavat viitteitä siitä, että yritykset ymmärtävät tilinpäätöstä ja sen tietoja omasta mielestään jokseenkin hyvin, kun puolestaan tilitoimistojen mielestä pienyritykset eivät ymmärrä. Lausunnossaan pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksistä Pauli Vahtera puolusti kassaperusteista kirjanpitoa sillä, että yrittäjät eivät ymmärrä nykyisiä tilinpäätöksiä erityisesti poistojen, siirtosaamisten ja -velkojen sekä vaihto-omaisuuden arvostamisen osalta (Vahtera 2009).

Tilitoimistoilta kysyttiin kyselyssä, minkä verran informaatiota mikroyritysten tulisi niiden mielestä julkaista. Informaatiolla tarkoitettiin esimerkiksi tilinpäätöksen liitetietoja ja tuloslaskelmaa. Yli puolet (noin 54 prosenttia, 154) oli sitä mieltä, että julkaistavaa informaatiota tulisi olla yhtä paljon kuin nykyään. Noin 45 prosentin (127) mielestä julkaistavan informaation määrää tulisi vähentää. Ainoastaan noin 1 prosentti (4) oli sitä mieltä, että informaatiota tulisi julkaista enemmän. Tutkimustulos vastaa osittain tilitoimistoalaa edustavan Taloushallintoliiton näkemystä siitä, että pienyritykset tulisi vapauttaa vähintään tuloslaskelman julkaisemisesta (Suomen Taloushallintoliitto ry 2009, 4). Tällä hetkellä kaikilla osakeyhtiöillä ja osuuskunnilla on tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen julkistamispakko. Tilitoimistoilta kysyttiin kyselyssä, tulisiko asian pysyä niiden mielestä samalla lailla vai pitäisikö pakollisuus poistaa pienimmiltä yrityksiltä. Pakollisuuden poistamisen kannalla oli noin 78 prosenttia (220) vastanneista tilitoimistoista. Asian pysymistä nykyisellään kannatti noin 19 prosenttia (55) vastanneista.

Yrityksiltä kysyttiin, onko niille aiheutunut kilpailullista haittaa tilinpäätösasiakirjojen julkistamisesta. Vastanneista yrityksistä noin 13 prosenttia (25) ilmoitti,

että niillä ei ole julkistamispakkoa. Tilitoimistoilta kysyttiin mielipidettä samasta asiasta, onko niiden mikroyritysasiakkaille aiheutunut kilpailullista haittaa. Kuvasta 10 näkyvät mielipiteet sekä tilitoimistojen että niiden yritysten osalta, joilla on julkistamispakko.

Kuva 10 Tilinpäätösasiakirjojen julkistamispakosta aiheutunut kilpailullinen haitta mikroyrityksille yritysten itsensä sekä tilitoimistojen mielestä.

Kuvasta on nähtävissä, että suurin osa sekä yrityksistä että tilitoimistoista oli sitä mieltä, että mikroyrityksille aiheutuva kilpailullinen haitta ei ole kovin merkittävä. Yrityksistä noin 20 prosenttia (33) sanoi haitan olevan jokseenkin tai erittäin merkittävä. Tilitoimistoista noin 22 prosentin (62) mielestä niiden asiakkaina oleville mikroyrityksille aiheutunut kilpailullinen haitta oli jokseenkin tai erittäin merkittävä. Useiden lausunnonantajien mielestä tilinpäätösasiakirjojen julkistamispakko aiheuttaa pienyrityksille kilpailullista haittaa, koska kilpailijat saavat niiden julkaisemista asiakirjoista hyvin yksityiskohtaista tietoa yrityksen liiketoiminnasta (Elinkeinoelämän keskusliitto 2009a; Suomen Yrittäjät ry 2009a; Suomen Taloushallintoliitto ry 2009, 4; Talusteema 2009a, 3; Vahtera 2009). Yrityksiltä kysyttiin, ovatko ne hyödyntäneet omassa toiminnassaan jonkun toisen yrityksen julkaisemia tilinpäätöskirjoja. Vastanneista yrityksistä hyödyn koki jokseenkin tai erittäin merkittäväksi noin 27 prosenttia (49). Täysin tai jokseenkin merkityksettömäksi hyödyn koki noin 44 prosenttia (80) vastanneista yrityksistä.

Tilitoimistoilta kysyttiin mielipidettä siitä, tulisiko niiden mikroyritys-asiakkaiden kirjanpito laatia yleisesti ottaen kassa- vai suoriteperusteisesti. Puolet vastanneista (noin 49 prosenttia, 139) oli sitä mieltä, että kirjanpito tulee laatia suoriteperusteisesti. He jatkaisivat kirjanpidon laatimista suoriteperusteisesti, vaikka tilinpäätös olisi mahdollista tehdä kassaperusteisesti. Tämä mielipide vastaa TAL:n kantaa siitä, että kassaperusteista kirjanpitoa ei tule hyväksyä (Suomen Taloushallintoliitto ry 2009, 3). Kassaperusteisen kirjanpidon kannalla on noin 25 prosenttia (71) vastanneista tilitoimistoista. Noin 23 prosenttia (67) tilitoimistoista ilmoittaa, että ne laatisivat kirjanpidon kassaperusteisesti siinä tapauksessa, että tilinpäätös olisi mahdollista tehdä kokonaan kassaperusteisesti.

Halutessaan tilitoimistot saivat kirjoittaa oman ehdotuksensa kassa- ja suoriteperusteisuudesta. Kaksi tilitoimistoa oli sitä mieltä, että kirjanpito tulisi tehdä laskutusperusteisesti. Kahdeksan tilitoimistoa oli sitä mieltä, että tilikauden aikainen kirjanpito tulee tehdä kassaperusteisesti ja tilinpäätös suoriteperusteisesti. Suomen Yrittäjät sanoo lausunnossaan, että hallinnollisen taakan määrä lisääntyy, jos yritys tekee kirjanpidon kassaperusteisena ja veroilmoitus on kuitenkin tehtävä suoriteperusteisena (Suomen Yrittäjät ry 2009a). Myös Vahteran mukaan yrittäjälle helpommin ymmärrettävissä oleva kassaperusteinen kirjanpito ei merkittävästi vähennä kirjanpityötä, koska varoja ja velkoja on joka tapauksessa seurattava tilikauden aikana (Vahtera 2009).

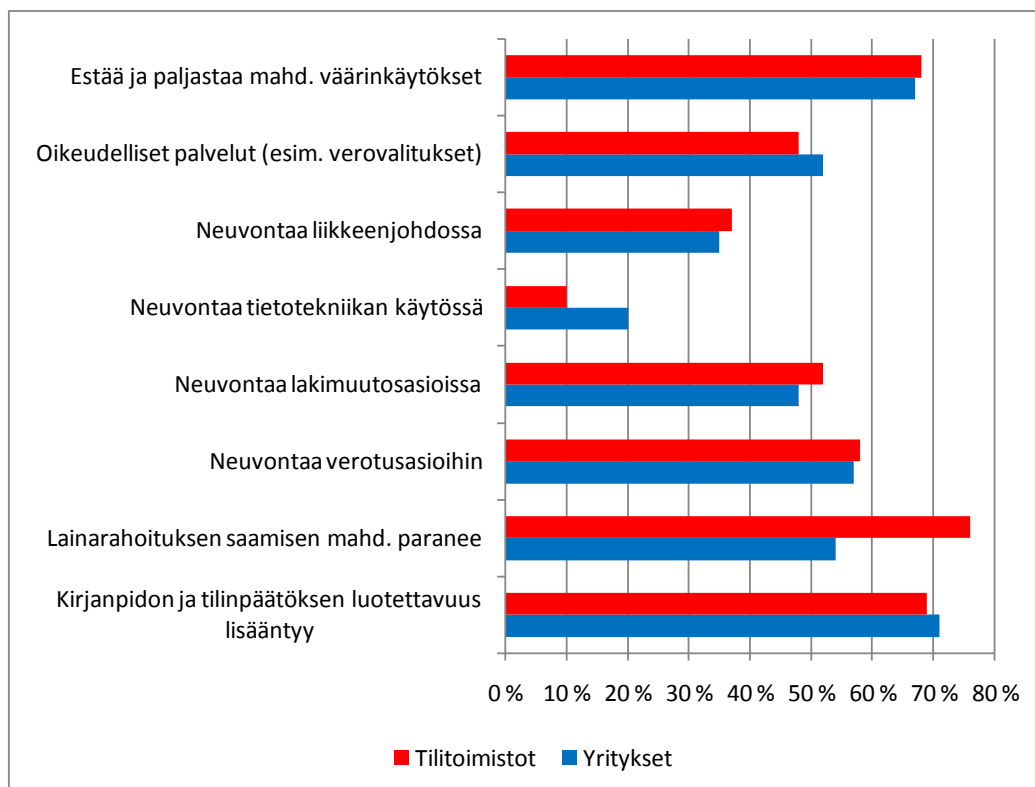
Tilitoimistoilta kysyttiin, mikä on oikeudenmukaisin verotusperuste mikroyrityksille. Vaihtoehtoina oli tällä hetkellä voimassa oleva kirjanpidon osoittamaan tulokseen perustuva tulosperusteinen verotus sekä kassaan tulleeseen rahaan perustuva kassaperusteinen verotus. Tulosperusteisen verotuksen kannalla oli noin 53 prosenttia (153) vastanneista tilitoimistoista. Kassaperusteisen verotuksen kannalla oli puolestaan noin 38 prosenttia (110) vastanneista. Loput vastanneista eivät osanneet sanoa kantaansa.

5.5 Tilintarkastus

Yrityksiltä kysyttiin, onko tilintarkastus niille pakollista. Se oli pakollista noin 56 prosentille (105) vastanneista yrityksistä. Noin 8 prosenttia (15) vastanneista yri-

tyksistä ei osannut sanoa, onko tilintarkastus niille pakollista vai ei. Sekä yrityksiltä että tilitoimistoilta kysyttiin nykyisistä tilintarkastusvelvollisuuden rajoista, tulisiko niiden olla löysemmät, tiukemmat vai pysyä samana. Sekä vastanneista yrityksistä että tilitoimistoista noin 54 prosenttia (yritykset 102; tilitoimistot 144) oli sitä mieltä, että rajojen tulisi pysyä ennallaan. Löysempiä rajoja kannatti yrityksistä noin 21 prosenttia (40) ja tilitoimistoista noin 36 prosenttia (98). Rajojen tiukennusta toivoi yrityksistä noin 5 prosenttia (9) ja tilitoimistoista noin 8 prosenttia (21). Vastanneista yrityksistä noin 20 prosenttia (37) ei osannut ottaa kantaa asiaan.

Yrityksiä pyydettiin arvioimaan tilintarkastuksesta ja tilintarkastajasta aiheutuvia hyötyjä. Myös niitä yrityksiä, joille tilintarkastus ei ole tällä hetkellä pakollista, pyydettiin kuvittelemaan ja arvioimaan mahdollisia aiheutuvia hyötyjä. Tilitoimistoilta kysyttiin samaa asiaa, niitä pyydettiin arvioimaan tilintarkastuksesta aiheutuvia hyötyjä mikroyritys-asiakkailleen. Kuvasta 11 näkyy vastausten jakauma sekä yritysten että tilitoimistojen vastausten osalta. Kuvassa on eri vastausvaihtoehtojen osalta laskettu yhteen prosentuaaliset määrät vastauksista, joissa asiaa pidettiin jokseenkin tai erittäin hyödyllisenä.

Kuva 11 Tilintarkastuksesta aiheutuvia asioita, joita tilitoimistot ja yritykset pitivät jokseenkin tai erittäin hyödyllisenä.

Kuvan vastausten jakaumat osoittavat, että tilitoimistojen ja yritysten vastaukset ovat pitkälti yhteneviä. Selvä ero löytyy kuitenkin esimerkiksi lainarahoituksen saamisen paranemismahdollisuuksista. Tilitoimistojen mielestä se on tärkein kaikista kysymyksessä mukana olleista hyödyistä, kun taas yritysten mielestä se on vasta neljänneksi tärkein. Vastanneiden yritysten mielestä kolme tärkeintä hyötyä olivat: kirjanpidon ja tilinpäätöksen luotettavuus lisääntyy (noin 71 prosenttia, 131), estää ja paljastaa mahdolliset väärinkäytökset (noin 67 prosenttia, 123) sekä neuvontaa verotusasioihin (noin 57 prosenttia, 105). Vastanneiden tilitoimistojen mielestä kolme tärkeintä hyötyä olivat: lainarahoituksen saamisen mahdollisuus paranee (noin 76 prosenttia, 218), kirjanpidon ja tilinpäätöksen luotettavuus lisääntyy (noin 69 prosenttia, 198) sekä estää ja paljastaa mahdolliset väärinkäytökset (noin 68 prosenttia, 194). Neuvontaa tietotekniikan käytössä piti jokseenkin tai erittäin hyödyllisenä noin 20 prosenttia (37) vastanneista yrityksistä ja noin 10 prosenttia (30) vastanneista tilitoimistoista.

Neuvontaa tietotekniikan käytössä -kohta oli kysymyksessä siksi, että tilintarkastajat Seppo ja Mikko Koponen ovat Tampereen Kauppakamarilehden artikkelissa sanoneet, että se ei ole tilintarkastajan työhön kuuluva osa-alue. Kyselyssä haluttiin tämän kohdan osalta nähdä, kuinka suuri osa yrityksistä ja tilitoimistoista kuitenkin pitää sitä tilintarkastajan työstä aiheutuvana hyötynä. Koposet määrittelevät kirjanpidon ja tilinpäätöksen, yritysverotuksen, lakimuutosten vaikutuksen toimintaan sekä arvonlisä- ja henkilöverotuksen asioiksi, joissa tilintarkastajat ovat yritykselle suurimmaksi avuksi. (Knuutila 2006.)

5.6 Viranomaisasiointi

Yrityksiä pyydettiin numeroimaan julkisista organisaatioista kolme sellaista, joissa ne asioivat eniten. Ehdottomasti tärkeimmäksi osoittautui verottaja, jonka määritteli ensimmäiseksi noin 73 prosenttia (140) yrityksistä. Jos lasketaan yhteen ensimmäiseksi, toiseksi ja kolmanneksi yritysten numeroimat organisaatiot, neljä eniten mainintoja saanutta olivat: verottaja (181), TE-keskus (79), patentti- ja rekisterihallitus (76) sekä työvoimatoimisto (53). Vähiten mainintoja sai kilpailuvirasto (10). Tutkimustulokset osoittautuivat samanlaisiksi kuin ne, jotka EK on saanut kyselyssään jäsenyrityksilleen vuonna 2007. EK:n tuloksissa kaikkien vastanneiden osalta neljä eniten käytettyä asiointiorganisaatiota olivat tärkeysjärjestyksessä: verottaja, työvoimatoimisto, patentti- ja rekisterihallitus sekä TE-keskus (Elinkeinoelämän keskusliitto 2007, 9). Tämän tutkimuksen tulokset eroavat EK:n tuloksista neljän tärkeimmän organisaation osalta siis vain osittain tärkeysjärjestykseltään. Molemmissa tutkimuksissa tärkeimmäksi määritelty organisaatio on kuitenkin verottaja.

Yrityksiä pyydettiin arvioimaan väittämien avulla sen viranomaisen toimintaa, jonka ne mainitsivat tärkeimmäksi. Koska verottaja sai eniten mainintoja, tässä käsitellään vain niiden 140 yrityksen vastauksia, jotka mainitsivat verottajan yritykselleen tärkeimmäksi julkiseksi organisaatioksi (kuva 12). Tilitoimistoilta puolestaan kysyttiin samojen väittämien avulla suoraan, mitä mieltä ne ovat verottajan toiminnasta mikroyritysten näkökulmasta (kuva 13).

	Täysin tai jokseenkin eri mieltä	Ei eri eikä samaa mieltä	Täysin tai jokseenkin samaa mieltä
Ohjeiden ja päätösten määrä sopiva	37 %	22 %	41 %
Ohjeet ja päätökset selkeitä ja ennakoitavia	43 %	31 %	27 %
Päätösten yritysvaikutukset huomioidaan	45 %	34 %	21 %
Asiat helppo saada käsittelyyn	37 %	26 %	37 %
Yritysten kohtelu tasapuolista ja johdonmukaista	33 %	37 %	30 %
Asiakaspalvelu joutuisaa ja asiakaslähtöistä	29 %	28 %	43 %
Asiantuntemuksen taso riittävä	21 %	39 %	40 %
Riittävä mahdollisuus tutustua asiakirjoihin ja osallistua keskusteluun	36 %	33 %	31 %
Tarpeet ilmaistaan yrityksille selkeästi	39 %	28 %	34 %
Päällekkäistä tai ristiriitaista toimivaltaa	29 %	33 %	39 %
Päällekkäisiä tietoja pyydetään usein	32 %	31 %	37 %
Yksiköiden tietojenvaihto voi vaarantaa liikesalaisuuksia	44 %	35 %	21 %

Kuva 12 Yritysten arviot verottajan toiminnasta.

Yritykset suhtautuivat verottajan toimintaan pääsääntöisesti aika negatiivisesti. Ohjeiden ja päätösten määrää sopivana piti noin 41 prosenttia (53) vastanneista yrityksistä, kun puolestaan vain noin 27 prosenttia (36) piti niitä selkeinä ja ennakoitavina. Lähes puolet yrityksistä (noin 45 prosenttia, 56) oli sitä mieltä, että verottaja ei huomioi päätösten yritysvaikutuksia. Noin 37 prosentin (49) mielestä asioita ei ole helppo saada käsittelyyn ja noin 33 prosenttia (38) yrityksistä on sitä mieltä, että yritysten kohtelu ei ole tasapuolista ja johdonmukaista. Verottajan asiakaspalvelua joutuisana ja asiakaslähtöisenä pitää noin 43 prosenttia (56) yrityksistä ja asiantuntemuksen tasoa riittävänä noin 40 prosenttia (53). Noin 36 prosentin (44) mielestä yrityksillä ei ole riittävä mahdollisuutta tutustua asiakirjoihin ja osallistua keskusteluun. Noin 39 prosenttia (49) on sitä mieltä, että verottaja ei ilmaise tarpeitaan yrityksille selkeästi. Myös noin 39 prosentin (47) mielestä verottajalla on päällekkäistä tai ristiriitaista toimivaltaa. Yrityksistä noin 37 prosentin (48) mielestä verottaja pyytää päällekkäisiä tietoja liian usein. Vain viidennes

(noin 21 prosenttia, 24) yrityksistä pelkäsi sitä, että verottajan eri yksiköiden tietojenvaihto voisi vaarantaa yrityksen liikesalaisuuksia eli luottamus liikesalaisuuksien säilymiseen oli suhteellisen hyvä. Yritysten yleisimpiä tyytymättömyyden aiheita verottajan toiminnassa olivat yritysvaikutusten huono huomiointi, ohjeiden ja päätösten epäselvyys sekä päällekkäinen tai ristiriitainen toimivalta.

	Täysin tai jokseenkin eri mieltä	Ei eri eikä samaa mieltä	Täysin tai jokseenkin samaa mieltä
Ohjeiden ja päätösten määrä sopiva	58 %	19 %	24 %
Ohjeet ja päätökset selkeitä ja ennakoitavia	71 %	13 %	16 %
Päätösten yritysvaikutukset huomioidaan	67 %	17 %	16 %
Asiat helppo saada käsittelyyn	53 %	22 %	25 %
Yritysten kohtelu tasapuolista ja johdonmukaista	55 %	20 %	24 %
Asiakaspalvelu joutuisaa ja asiakaslähtöistä	36 %	25 %	39 %
Asiantuntemuksen taso riittävä	43 %	27 %	30 %
Riittävä mahdollisuus tutustua asiakirjoihin ja osallistua keskusteluun	47 %	27 %	26 %
Tarpeet ilmaistaan yrityksille selkeästi	61 %	18 %	21 %
Päällekkäistä tai ristiriitaista toimivaltaa	22 %	17 %	60 %
Päällekkäisiä tietoja pyydetään usein	24 %	17 %	59 %
Yksiköiden tietojenvaihto voi vaarantaa liikesalaisuuksia	38 %	32 %	30 %

Kuva 13 Tilitoimistojen arviot verottajan toiminnasta mikroyritysten näkökulmasta.

Tilitoimistoista noin 58 prosenttia (162) oli sitä mieltä, että verottajan ohjeiden ja päätösten määrä ei ole sopiva ja noin 71 prosenttia (199) piti niitä epäselkeinä ja ennakoimattomina. Ainoastaan noin 16 prosentin (43) mielestä verottaja huomioi päätöksissään yritysvaikutukset. Yli puolet tilitoimistoista oli sitä mieltä, että asioita ei ole helppo saada käsittelyyn (noin 53 prosenttia, 146), yritysten kohtelu ei ole tasapuolista ja johdonmukaista (noin 55 prosenttia, 152) sekä tarpeita ei ilmaista yrityksille selkeästi (noin 61 prosenttia, 169). Asiakaspalvelua joutuisana ja asiakaslähtöisenä piti noin 39 prosenttia (110) tilitoimistoista ja vain noin 30

prosenttia (84) tilitoimistoista piti asiantuntemuksen tasoa riittävänä. Noin 47 prosentin (127) mielestä yrityksillä ei ole riittävää mahdollisuutta tutustua asiakirjoihin ja osallistua keskusteluun. Runsaasti yli puolet tilitoimistoista on sitä mieltä, että verottajalla on päällekkäistä tai ristiriitaista toimivaltaa (noin 60 prosenttia, 162) sekä päällekkäisiä tietoja pyydetään usein (noin 59 prosenttia, 163). Noin 30 prosenttia (77) oli sitä mieltä, että verottajan eri yksiköiden tietojenvaihto voi vaarantaa mikroyritysten liikesalaisuuksia. Tilitoimistojen suurimmat tyytymättömyyden kohteet verottajan toiminnassa mikroyritysten kannalta olivat ohjeiden ja päätösten epäselvyys, yritysvaikutusten huono huomiointi, tarpeiden epäselkeä ilmaiseminen yrityksille sekä päällekkäinen tai ristiriitainen toimivalta.

EK:n kyselyssä jäsenyrityksille on kysytty viranomaisten toiminnasta samoilla väittämillä kuin tässä tutkimuksessa. Siinä tulos on julkaistu yhteisenä kaikista tärkeimmiksi nimetyistä eri viranomaisista. EK:n kyselyssä yritykset olivat tyytymättömiä erityisesti viranomaisten yritysvaikutusten huonoon huomiointiin. Niiden mielestä myös asiakaspalvelu olisi voinut olla asiakaslähtoisempää ja virastojen tarpeiden ilmaisu yrityksille selkeämpää. EK:n kyselyyn vastanneet yritykset pitivät asioiden saamista käsittelyyn suhteellisen helppona ja ne eivät uskooneet liikesalaisuuksien vaarantuvan viranomaisten tietojenvaihdon yhteydessä. (Elinkeinoelämän keskusliitto 2007, 10.) Tämän tutkimuksen tulokset sekä yritysten että tilitoimistojen vastausten perusteella vastaavat EK:n tutkimustuloksia ainakin yritysvaikutusten huonon huomioinnin suhteen.

5.7 Tilitoimistojen ehdottamia hallinnollisen taakan keventämiskeinoja

Tilitoimistoille suunnatussa kyselyssä oli avoin kysymys, jossa tilitoimistoilta kysyttiin keinoja ja toimenpiteitä, joilla mikroyrittäjien hallinnollista taakkaa voitaisiin keventää. Tähän kohtaan kommentoi noin 31 prosenttia (89) tilitoimistoista. Niiden erilaisia ehdotuksia on koottu tähän alalukuun aihealueittain.

Tilitoimistot ehdottivat hallinnollisen taakan keventämiskeinoksi kassaperusteista kirjanpitoa ja muutama myös tilinpäätöstä. Pari tilitoimistoa muistutti, että kassaperusteisuuden tulee olla vapaaehtoista suoriteperusteisen kirjanpidon ollessa toinen vaihtoehto. Yksi vastanneista tilitoimistoista oli sitä mieltä, että kassaperus-

teisuus tulisi ottaa käyttöön kaikissa yhtiöissä, joiden liikevaihto on alle miljoona euroa. Työntekijän palkkaamisen pieneen yritykseen todettiin olevan suuri riski. Yksi tilitoimistoista ehdotti, että palkanmaksuun liittyviä velvollisuuksia tulisi yksinkertaistaa ja vähentää, koska työnantajavelvoitteiden hoitaminen on hankalaa. Yksi vastanneista ehdotti, että kaikki palkanmaksuun liittyvät lisävelvoitteet tulisi voida suorittaa yhdelle viranomaistaholle, joka sitten ilmoituksen perusteella jakaisi maksetut rahat oikeille tahoille. Sama vastaaja ehdotti myös, että kyseinen maksettava summa voisi olla kiinteä prosentuaalinen määrä bruttopalkasta.

Yksi vastanneista tilitoimistoista totesi, että Palkka.fi-palvelua ei juuri kukaan yrityksistä ole ottanut pysyvästi käyttöön. Se pitää hyvin paikkaansa, koska yrityksille tehdyssä kyselyssä vain noin 4 prosenttia (8) ilmoitti käyttävänsä Palkka.fi:tä säännöllisesti vaikka noin 46 prosenttia (86) yrityksistä kertoi hoitavansa palkanlaskennan itsenäisesti. Yksi vastanneista ehdotti palkkatodistuksiin jonkinlaista standardia, jota kaikkien ammattiyhdistysten olisi pakko käyttää. Vastanneet tilitoimistot ehdottivat myös työnantajasuoritusten maksua harvemmin kuin keran kuukaudessa. Ne totesivat myös, että päällekkäisiä ilmoitusvelvollisuuksia tulisi poistaa vanhaa menettelyä purkamalla, kun tulee uusia velvollisuuksia. Yksi tilitoimistoista huomautti, että yrityksiltä jää monesti hakematta esimerkiksi Kansaneläkelaitoksen työnantajalle maksamia korvauksia tiedon puutteen vuoksi.

Useat vastanneista tilitoimistoista totesivat monien ilmoitusaikataulujen olevan todella tiukkoja ja niitä pitäisi pidentää. Asian todettiin olevan hankala myös tilitoimistojen näkökulmasta, koska kaikilla asiakkailla on samat viimeiset eräpäivämäärät ilmoitusten jättämiseen. Tähän löytyi myös päinvastainen mielipide, koska yhden tilitoimiston mielestä ilmoitusaikojen pidentäminen vain pahentaisi tilannetta. Yksi tilitoimisto totesi, että ilmoitukset patentti- ja rekisterihallitukseen tulisi poistaa kokonaan. Moni vastanneista totesi tilastotietojen keruun olevan turhaa, koska niihin ei tule pieniltä yrityksiltä kovin montaa lukua. Yhden vastaajan mielestä valvontailmoitusten myöhässä jättämisestä aiheutuvia sanktioita tulisi kohtuullistaa. Ilmoituksia varten olevia lomakkeita tulisi erään vastanneen mielestä yksinkertaistaa siten, että yrittäjät uskaltaisivat itsenäisesti täyttää niitä kysymättä neuvoa kirjanpitäjältä. Muutama vastanneista oli sitä mieltä, että verotiluu-

distus on hyvä sen mahdollistaessa harvemman ilmoitusten jättämisen ja maksamisen.

Verottajan toivottiin antavan selkokielistä neuvontaa ja ohjeistusta käytännössä pykälien taakse suojautumisen sijaan. Verottajan asiantuntemusta kritisoitiin ja yksi vastanneista totesi neuvontanumerossa vastaavan henkilön lukevan ohjeita vain Internet-sivuilta. Arvonlisä- ja tuloverotuksen aikasäädöksiä toivottiin yhtenäisemmiksi, koska tällä hetkellä ilmoitukset niistä annetaan eriaikaisesti. Yrittäjän oikeusturvaa verottajaan nähden toivottiin parannettavaksi, koska suhteettoman suurien rangaistusvaatimusten vuoksi koko yritys voi kaatua. Moni vastanneista tilitoimistoista toivoi verotusta selkeytettävän, koska esimerkiksi arvonlisäverosäännöksissä on liian paljon tulkinnanvaraisia asioita. Yhden tilitoimistovastaajan mielestä yhteisöverosääntöjä tulisi yksinkertaistaa. Se totesi EU:n myötä voimaantulleiden yhteisöhankinnan, palveluostojen sekä käänteisen verovelvollisuuden olevan liian hankalia säännöksiä pienille toimijoille.

Monet vastanneista tilitoimistoista korostivat, että niin sanottu yhden luukun periaate on saatava käyttöön. Tiedot ilmoitettaisiin siten vain yhteen viranomaispalveluun, josta kaikki tietoja tarvitsevat viranomaiset saisivat ne hankittua. Muutamat vastanneista totesivat hallinnollisen taakan määrän helpottuvan poistamalla tilintarkastuspakko kaikilta pieniltä yrityksiltä yhtiömuodosta riippumatta. Yksi vastanneista totesi tilintarkastajien lausuntojen olevan yleensä ylimalkaisia ja mitään sanomattomia sekä vastuun olevan kuitenkin yrittäjällä. Toinen vastannut tilitoimisto oli kuitenkin tilintarkastuksen suhteen eri linjoilla. Sen mielestä tilintarkastus on yrittäjälle ja kirjanpitäjälle hyvä asia tilintarkastajan katsoessa asioita erinäkökulmasta kuin kirjanpitäjä.

Monet vastanneista tilitoimistoista toivoivat lainsäädännön keventämistä ja yhdenmukaistamista. Yksi vastanneista toivoi otettavan käyttöön ne keventämismahdollisuudet, jotka olisivat EU:n mahdollistamia, mutta niitä ei ole Suomessa otettu kansallisesti käyttöön. Osakeyhtiölakia toivottiin eriytettäväksi mikroyritysten ja suuryritysten suhteen, että pienyritysten ei tarvitsisi noudattaa niille tarpeetonta lainsäädäntöä. Kirjanpito- ja verolakeja toivottiin yhtenäistettävän keskenään.

Moni vastanneista tilitoimistoista sanoi, että sähköistä asiointia tulee kehittää hallinnollisen taakan vähentämiseksi. Vastauksissa ehdotettiin esimerkiksi sähköistä liittymää yrittäjältä tilitoimistoon, jolloin kaksinkertaisen työn määrä vähenisi huomattavasti. Järjestelmän avulla yrittäjän vastaanottaessa sähköisen laskun se ohjautuisi suoraan myös tilitoimiston tietokantaan. Tilitoimistot toivoivat myös sähköisten palvelujen käytön kynnystä matalammaksi esimerkiksi ilmaisella atk-koulutuksella yrittäjille. Eräs vastanneista tilitoimistoista toivoi tilitoimistoille pysyviä Katso-valtuuksia toimia viranomaisten suuntaan asiakasyritystensä puolesta. Erilaisia helposti käyttöön otettavia ja käytettäviä sähköisiä palveluja toivottiin lisäävän nykyisestä. Tilitoimistoista yksi kritisoi sitä, että sähköisyys ei tule yritysten puolelta kasvamaan niin kauan, kun ne eivät investoi tietotekniikkaan. Tyviin ehdotettiin sellaista maksutonta palvelua, että tilitoimisto voisi itsenäisesti päättää ilmoitettavat yritykset ilman valtakirjoilla tapahtuvaa valtuutusta.

Pienhankintojen poistorajoja toivottiin korotettavaksi nykyisestä. Moni tilitoimisto huomautti hallinnollisen taakan vähenevän merkittävästi, jos jokainen yritys ymmärtäisi ottaa kumppanikseen asiantuntevan tilitoimiston. Yksi vastaaja toivoi myös tulliasioita helpotettavan. Patentti- ja rekisterihallituksen henkilökunta sai kritiikkiä ja sinne toivottiin palkattavan riittävästi osaavaa henkilökuntaa. Yrittäjille toivottiin julkaistavaksi perusoppaita eri laeista ymmärryksen lisäämiseksi. Tilinpäätöksen julkaisemiseen toivottiin kevennyksiä esimerkiksi liitetietojen osalta tai siten, että pienten yritysten ei tarvitsisi julkaista ollenkaan tilinpäätöstä. Muutama kysymykseen vastanneista tilitoimistoista oli sitä mieltä, että hallinnollinen taakka on tällä hetkellä niin pieni, että sitä ei ole tarvetta keventää. Yksi niistä totesi hallinnollisen taakan keventämisellä tehtävän vain haittaa yrityksille, koska raportoinnin harventamisen myötä kirjanpito jätettäisiin hoitamatta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA YHTEENVETO

Tutkimuksen päätavoitteina oli saada selville, mikä on mikroyrityksille raskain hallinnollisen taakan aiheuttaja ja minkä verran mikroyritykset käyttävät sähköisiä palveluja hyväkseen. Tilitoimistoille suunnattu kysely oli koko Suomen laajuinen, kun puolestaan mikroyrityksille suunnattu kysely kohdistui Vaasan ja Seinäjoen alueelle.

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että yritykset ja tilitoimistot pitävät verotusta mikroyrityksille raskaimpana hallinnollisen taakan aiheuttajana. Tulos vastaa aiempien tutkimusten tuloksia, joissa verotus on kuulunut kolmen tärkeimmän hallinnollisen taakan aiheuttajan joukkoon. Verottaja on mikroyrityksille myös se julkinen organisaatio, jonka kanssa ne asioivat eniten. Tulokset antavat viitteitä siitä, että verottajan toimintaan eivät kuitenkaan ole kovin tyytyväisiä yritykset eivätkä tilitoimistot. Erityisen tyytymättömiä ne olivat yritysvaikutusten huomioonottamiseen päätöksiä tehdessä. Yritysvaikutusten huomioonottamiseen yritykset olivat tyytymättömiä myös EK:n aikaisemmassa tutkimuksessa, mutta siinä tulokset oli yhdistetty kaikkien tärkeimmäksi määriteltyjen julkisten organisaatioiden osalta (Elinkeinoelämän keskusliitto 2007, 10). Verottaja sai myös luottamusta varsinkin yrityksiltä osakseen sen suhteen, että yritykset eivät uskoneet eri yksiköiden tietojenvaihdon vaarantavan yritysten liikesalaisuuksia.

Tulokset osoittavat, että yritykset ja tilitoimistot eivät pidä ympäristölainsäädäntöä juuri ollenkaan mikroyrityksille hallinnollista taakkaa aiheuttavana osa-alueena. Ohjausryhmän julkaisemassa toimintaohjelmaehdotuksessa ympäristölupamenettelyt on määritelty yhdeksi seitsemästä prioriteettialueesta, joilla hallinnollista taakkaa pyritään erityisesti vähentämään (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 62). Koska hallinnollinen taakka on suhteellisesti raskainta mikroyrityksille, olisi ehkä ollut aiheellista määritellä prioriteettialueet paremmin mikroyritysten tarpeita vastaaviksi ja miettiä, olisiko joku muu osa-alue tärkeämpi valita prioriteettialueeksi kuin ympäristölupamenettelyt.

Tuloksista käy ilmi, että mikroyritykset eivät käytä sähköisiä palveluja kovinkaan paljon hyväkseen. Vähiten käytettyjä palveluja olivat Palkka.fi, Yritys-Suomi se-

kä verkkolasku. Erityisesti Palkka.fi olisi hyödyllinen palvelu yrityksille, koska lähes puolet kyselyyn vastanneista yrityksistä ilmoitti hoitavansa itse palkanlaskennan. Palkka.fi on nimenomaan suunniteltu pienten työnantajien käyttöön ja sen käyttö on ilmaista (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 56). Verkkolaskun käytön vähäisyyteen voi olla syynä se, että sen lähettämisestä hyötyy enemmän laskun saaja kuin lähettäjä. Verkkolaskutuksen tulisi mikroyritysten näkökulmasta olla ilmaista, koska sen käyttö ei muuten ole kovin kannattavaa vähäisen laskujen määrän vuoksi. Tutkimuksen kyselyyn vastanneista yrityksistä noin 59 prosenttia (113) lähettää paperisia laskuja 10 kappaletta tai vähemmän kuukaudessa, joten niin pienen laskujen lukumäärän vuoksi on tuskin kannattavaa maksaa verkkolaskun käytöstä. Käytetyin sähköisistä palveluista oli Vero.fi, mikä johtuu varmasti siitä että yritykset asioivat verottajan kanssa eniten. Suunnitteilla olevista sähköisistä palveluista verotiliä piti jokseenkin tai erittäin hyödyllisenä kuitenkin vain alle puolet yrityksistä, vaikka verotili tulee pääasiassa helpottamaan yritysten asiointia verottajan kanssa esimerkiksi pidennetyillä verokausilla pienyrityksille.

Tulokset osoittavat, että mikroyritykset ymmärtävät mielestään yrityksen tilinpäätöksen ja kaikki siihen sisältyvät tiedot hyvin. Tilitoimistojen kanta asiaan oli täysin päinvastainen. Suurin osa tilitoimistoista oli sitä mieltä, että mikroyritykset eivät ymmärrä tilinpäätöstään ja siihen sisältyviä tietoja. Tämä oli selkein eroavaisuus, joka löytyi yritysten ja tilitoimistojen vastauksista. Myös Pauli Vahtera on lausunnossaan todennut, että hänen mielestään yrittäjät eivät ymmärrä tilinpäätöksen tietoja (Vahtera 2009). Vastanneista yrittäjistä vain viidennes tunnustaa, että ei ymmärrä tilinpäätöksen tietoja.

Tilitoimistoilta kysyttiin kyselyssä vapaamuotoisia ehdotuksia hallinnollisen taakan keventämiskeinoiksi. Ilmoitusaikatauluja toivottiin pidennettävän ja tilitoimistot totesivatkin verotiliuudistuksen olevan hyvä sen mahdollistaessa harvemman ilmoitusten jättämisen ja maksamisen. Monet tilitoimistoista olivat sitä mieltä, että niin sanottu yhden luukun periaatteella toimiva viranomaispalvelu on saatava käyttöön. Lainsäädäntöä toivottiin kevennettävän ja yhdenmukaistettavan. Sähköisen asioinnin kehittämisen tarpeesta mainitsi myös moni tilitoimisto. Monessa vastauksessa tuli ilmi, että tilitoimistot toivoivat yritysten ymmärtävän ottaa

kumppanikseen asiantunteva tilitoimisto, koska sen myötä hallinnollinen taakka vähenisi merkittävästi.

Kassaperusteisesta kirjanpidosta ja -tilinpäätöksestä on keskusteltu viime aikoina paljon ja niistä myös kysyttiin mielipidettä lausuntopyynnössä pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksissä (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008d). Erityisesti Talousteeman päätoimittaja Lassi Mäkinen sekä Pauli Vahtera ovat ottaneet kantaa kassaperusteisuuden puolesta (Talousteema 2009a, 6; Vahtera 2009). Tilitoimistoalaa edustava Taloushallintoliitto ei kannata kassaperusteista kirjanpitoa (Suomen Taloushallintoliitto ry 2009, 3). Yrittäjät eivät kannata kassaperusteista kirjanpitoa niin kauan kuin verotus säilyy suoriteperusteisena (Suomen Yrittäjät ry 2009a). Tämän tutkimuksen kyselyissä kassaperusteisuudesta ei kysytty yrityksiltä ollenkaan, mutta tilitoimistojen vastaukset vastasivat TAL:n mielipidettä. Vastanneista tilitoimistoista vain neljännes oli selkeästi kassaperusteisuuden kannalla.

Toimintaohjelmaehdotuksessa ohjausryhmä ehdotti prioriteettialoiksi verotusta, tilastointia, maataloustukiin liittyviä menettelyjä, elintarviketurvallisuutta ja laatua, työnantajana toimimisen tiedonantovelvoitteita, taloushallinnon raportointia koskevaa lainsäädäntöä sekä ympäristölupamenettelyitä. Ohjausryhmän mielestä sähköisen asioinnin kehittäminen tulisi valita toimintaohjelmaan horisontaaliseksi prioriteettialueeksi eli kaikille hallintoaloille. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 62.) Tämän tutkimuksen tuloksissa sekä yritykset että tilitoimistot määrittelivät kolmeksi raskaimmaksi lainsäädännön osa-alueeksi verotuksen, työnantajana toimimisen ja kirjanpitolain. Ne sisältyvät kaikki valittuihin prioriteettialoihin. Mikroyritysten kannalta olisi tärkeää, että niihin keskityttäisiin erityisesti hallinnollista taakkaa kevennettäessä. Prioriteettialoihin kuuluvista aloista esimerkiksi elintarviketurvallisuus ja laatu sekä maataloustukiin liittyvät menettelyt eivät koske läheskään kaikkia yrityksiä. Sähköinen asiointi on varmasti hyvä valinta horisontaaliseksi prioriteettialueeksi. Yrityksiä tulisi kuitenkin informoida erilaisista keinoista ja etenkin toimintaohjelman mukanaan tuomista sähköisen asioinnin mahdollisuuksista entistä paremmin. Tutkimuksen tulokset osoittivat, että jo olemassa

olevista palveluista esimerkiksi Tyvistä ja Yritys-Suomesta usea yritys ei ollut koskaan kuullutkaan.

Ohjausryhmä on väliraportissaan kirjoittanut, että vuonna 2009 TEM:n on tarkoitus toteuttaa SCM-malliin perustuva mittaus sekä taloushallinnon raportoinnin alueelle että työnantajana toimimisen aiheuttamista hallinnollisista kustannuksista yrityksille (Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e, 43 & 45). Suomella alkaa olla asiassa esimerkiksi Mäkisen mukaan kova kiire, koska hallintokustannukset on ensin mitattava ennen kuin niiden vähentämistä voidaan alkaa suunnittelemaan ja toteuttamaan. Aikaa tähän kaikkeen ja asetetun vähentämistavoitteen saavuttamiseen on vain vuoteen 2012 asti. (Talousteema 2009c, 2.) Suomen tulisi olla tulevaisuudessa tehokas ja aktiivinen toimissaan, jotta kansallinen vähentämistavoite saavutetaan ja yritysten hallinnollinen taakka todella kevenee.

Tutkimuksen reliabelius tarkoittaa mittaustulosten toistettavuutta eli luotettavuutta. Validius eli pätevyys tarkoittaa mittarin kykyä mitata sitä, mitä on tarkoituskin mitata. Tulokset ovat päteviä, jos vastaajat ymmärtävät kysymykset samalla lailla kuin tutkija on ajatellut. (Hirsjärvi ym. 2007, 226–227.) Tämän tutkimuksen luotettavuutta puoltaa se, että tulokset vastaavat tietyiltä osin aiempia tehtyjä tutkimuksia. Tutkimuksen luotettavuutta kuitenkin saattaa heikentää se, että kyselyihin vastaamatta jättäneet olisivat saattaneet olla asioista aivan eri mieltä. Kyselyissä ei ollut niin sanottuja varmistuskysymyksiä, joissa samaa asiaa kysyttäisiin hieman erilailla toisessa kysymyksessä tutkimustulosten luotettavuuden varmistamiseksi. Tämä saattaa osaltaan heikentää tutkimuksen luotettavuutta. Tutkimuksen pätevyyttä puoltaa, että kyselyä esitettiin ennen sen varsinaista lähettämistä yrityksille. Pätevyyttä puoltaa myös, että erityisesti yrityksille suuntautuneessa kyselyssä oli vaikeista sanoista tai asioista selitykset, mitä ne tarkoittavat. On silti mahdollista, että tarkennuksista huolimatta kaikki vastaajat eivät ole ymmärtäneet kysymyksiä. Siksi kyselyissä oli yhtenä vastausvaihtoehtona monessa kohdassa ”en osaa sanoa”, että tutkimustulokset eivät vääristyisi.

Tilitoimistojen vastaukset koostuvat koko maan alueelta ja ne voidaan varovasti yleistää, kuitenkin vastaajien pieni määrä (288) huomioon ottaen, koko Suomea koskeviksi tilitoimistojen mielipiteiksi. Vaasan ja Seinäjoen alueen mikroyritysten

antamat vastaukset ovat siinä mielessä yleistettävissä koko maan mikroyrityksiä koskeviksi, että lait ovat Suomessa kaikille samat ja kysymyksissä ei ollut paikallisuuteen liittyviä asioita. Tässä on kuitenkin muistettava olla hyvin varovainen, koska vastaajien määrä (191) on erittäin pieni koko Suomen mikroyritysten lukumäärään nähden.

Tämän opinnäytetyön lähdemateriaali perustuu pitkälti erilaisiin raportteihin ja lausuntoihin, koska varsinaista kirjallisuutta aiheesta ei vielä löydy ainakaan suomeksi. Työn yhdeksi ongelmaksi muodostui työn rajaaminen, koska esimerkiksi raportteja löytyy erittäin paljon varsinkin Euroopan tasolla. Aineistoa julkaistaan jatkuvasti lisää hallinnollisen taakan tutkimusten jatkuessa. Työn toteuttamista ajatellen kyselyt olisi voitu lähettää hieman parempana ajankohtana sekä yrityksille että tilitoimistoille. Ne lähetettiin tutkimuksen tekijän aikataulun vuoksi juuri ennen kesää, mutta esimerkiksi syksyllä lähetettyinä vastausprosentit olisivat mahdollisesti olleet paremmat. Aikataulun salliessa kyselyiden lisäksi olisi voitu tehdä esimerkiksi muutama haastattelu aineiston laajentamiseksi.

Työn aiheesta on mahdollista tehdä jatkotutkimusta esimerkiksi toimintaohjelman toteutumisesta eri osa-alueilla. Parin vuoden päästä voisi toteuttaa yrityskyselyn ja tutkia, kokevatko yritykset asiat erilaisilla kuin nyt ja onko hallinnollista taakkaa niiden kokemuksen mukaan saatu vähennettyä. Sähköisten palveluiden osalta olisi tarpeellista tutkia tarkemmin syitä, miksi mikroyritykset käyttävät niitä suhteellisen vähän. Esimerkiksi Tyvin ja Yritys-Suomen osalta voisi tutkia, miksi niitä ei tällä hetkellä käytetä kovin paljoa ja miten niiden tunnettavuutta ja käyttöä saataisiin lisättyä. Käyttäjien mielipiteitä verotilistä olisi aiheellista tutkia sen käyttöönoton vuoden 2010 jälkeen, mitä mahdollisia ongelmia on ilmennyt ja koetaanko se hyödylliseksi. Tutkimuksen kohteita voisivat olla myös SCM-mallin soveltaminen sekä EU SCM -mallilla tehtävät tutkimukset mikroyrityssektorilla. Suomessa voitaisiin esimerkiksi toteuttaa Tanskan mallin mukainen taakkabarometri, joka näyttää Internet-sivuilla taakan vähentymisen vihreänä ja lisääntymisen punaisella SCM-mittauksiin perustuen.

LÄHDELUETTELO

Elinkeinoelämän keskusliitto 2007. Tehokas hallinto ja yritysten oikeussuoja. [viitattu 26.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://www.ek.fi/www/fi/tutkimukset_julkaisut/2007/TehokasHallintoNET_2007.pdf>.

Elinkeinoelämän keskusliitto 2009a. Pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätös-säännökset (EK/822/2008). [viitattu 27.7.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://www.ek.fi/www/fi/lausunnot/index.php?we_objectID=9165>.

Elinkeinoelämän keskusliitto 2009b. Mikä EK? [viitattu 15.9.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:<http://www.ek.fi/www/fi/mikaek/index.php>>.

Euroopan komissio 2007. Komission tiedonanto neuvostolle, Euroopan parlamentille, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle ja alueiden komitealle. Toimintaohjelma hallinnollisen raskuuden keventämiseksi Euroopan unionissa. Bryssel. KOM(2007) 23 lopullinen. [viitattu 26.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2007:0023:FIN:FI:PDF>>.

Hirsjärvi, Sirkka - Remes, Pirkko - Sajavaara, Paula 2007. Tutki ja kirjoita. 13 p. Keuruu. Otavan kirjapaino Oy.

HTM-tilintarkastajat ry 2009. Pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännökset. [viitattu 3.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://www.htm.fi/instancedata/prime_product_yhdistys/htm/embeds/TEM_lausunto_kp_ja_tp_saannokset.pdf>.

Kangasharju, Aki - Rauhanen, Timo 2008. Lainsäädännön hallinnollinen taakka yrityksille – raskaimmat säädösalueet. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Kilpailukyky 13/2008. Helsinki. Edita Publishing Oy. [viitattu 3.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://www.tem.fi/files/19330/temjul_13_2008_kilpailukyky.pdf>.

Kauppa- ja teollisuusministeriö 2007. Säädosvalmistelun yritysvaikutusten arviointihanke SÄVY. Raportti toimintakaudelta 1.12.2004–31.12.2007. Parempaa lainsäädäntöä – lisää kilpailukykyä. [viitattu 26.8.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:
http://www.hare.vn.fi/upload/Asiakirjat/9999/112659_Sävy_raportti_2007.pdf>.

Keasey, Kevin - Short, Helen 1990. The Accounting Burdens Facing Small Firms: An Empirical Research Note. Accounting and Business Research, Vol. 20, No. 80, p.307-313.

Keskuskauppakamari 2009. Lausunto pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännökset hallinnollisen taakan keventämiseksi. [viitattu 29.7.2009]. Saatavilla www-muodossa:
<URL:http://www.keskuskauppakamari.fi/kkk/lausunnot/Lausunnot_2009/fi_FI/kipptaakka/>.

KHT-yhdistys ry 2009. Pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännökset. [viitattu 4.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:
<URL:<http://www.kht.fi/yhdistys/ajankohtaista/uutinen.html?newsid=560>>.

Kirjanpitolautakunta 2009. Lausunto pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännösten kehittämisestä [viitattu 4.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:
<URL:<http://ktm.elinar.fi/ktm/fin/kirjanpi.nsf/717602942eb71ebdc22570210049e02b/61d982549f7f80d5c22575740059b774?OpenDocument>>.

Knuutila, Annikaisa 2006. Riippumaton, objektiivinen ja ulkopuolinen. Tampereen Kauppakamarilehti. Numero 3/2006. [viitattu 1.9.2009]. Saatavilla www-muodossa:
<URL:http://www.tampereenkauppakamarilehti.fi/Arkisto/Lehtiarkisto/2006/3_06/tilintarkastus_3.html>.

Munnich, Miriam 2004. The regulatory burden and administrative compliance costs for companies. A survey by the Confederation of Swedish Enterprise, Brussels Office. Svenskt näringsliv. [viitattu 25.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://sn.svensktnaringsliv.se/SN/Publi.nsf/AutonomyPublikation/5739dedfcf225e39c1256edf005cc324/\$FILE/PUB200407-007-1.pdf>.

Niinikoski, Marja-Liisa - von Hertzen, Nina - Kauppinen, Ilpo 2007. Pilottiselvitys arvonlisäverolainsäädännön yrityksille aiheuttamista hallinnollisista kustannuksista. Mittaamismenetelmät ja hallinnollisia kustannuksia koskevat arviot. KTM Julkaisuja 14/2007. Edita Publishing Oy. [viitattu 26.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://julkaisurekisteri.ktm.fi/ktm_jur/ktmjur.nsf/all/05CDD61FA165EDDEC22572C700467B88/\$file/jul14esi_2007_netti.pdf>.

Page, Michael J. 1984. Corporate Financial Reporting and the Small Independent Company. Accounting and Business Research, Vol. 14, Issue 55, p.271-282.

SCM Network 2005. International Standard Cost Model Manual. Measuring and reducing administrative burdens for businesses. [viitattu 4.4.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.administrative-burdens.com/default.asp?page=140>.

Suomen Taloushallintoliitto ry 2008. Yritysten hallinnollisen taakan keventäminen. [viitattu 19.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://taloushallintoliitto-fi-bin.directo.fi/@Bin/526175208799ef4855ec2617e8c3cd07/1250682001/application/pdf/268480/Raportti.pdf>.

Suomen Taloushallintoliitto ry 2009. Pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännökset. [viitattu 29.7.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://www.taloushallintoliitto.fi/@Bin/319408/+TAL+lausunto_+TEM+Pienten+yritysten+kirjanpito-+ja+tilinpäätössäännökset.pdf>.

Suomen Yrittäjät ry 2009a. Pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännökset. [viitattu 29.7.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.yrittajat.fi/fi-

FI/suomenyrittajat/lausunnot/lausunnot/?groupId=66d2143f-3220-4b10-9c3b-44621a2b523c&announcementId=a8510c80-b0eb-4126-ac43-23813339c0a5>.

Suomen Yrittäjät ry 2009b. Yrityshaku. Hae yrityksiä toimialoittain. [viitattu 1.9.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.yrittajat.fi/yrityshaku/>.

Talousteema 2008. Pienyritysten hallintomenettelyiden keventäminen kirjanpidon muuttamisella maksuperusteiseksi. [viitattu 20.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:
<URL:http://www.lasmak.com/attachments/Hallintomenettelyehdotus.pdf>.

Talousteema 2009a. Lausunto pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännöksistä. [viitattu 3.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:
<URL:http://www.lasmak.com/attachments/Lausunto_kirjanpitolaista.pdf>.

Talousteema 2009b. ”Yksittäisellä yrittäjällä ei useinkaan ole pätevyyttä harkita tarvitaanko tilintarkastajaa vai ei”. Talousteema-verkkolehti. [viitattu 15.9.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.lasmak.com/>.

Talousteema 2009c. Lausunto yritysten hallinnollisen taakan keventämisehdotuksesta. [viitattu 1.10.2009]. Saatavilla www-muodossa:
<URL:http://www.tem.fi/files/22015/Lasmak_Oy.pdf>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2008a. Ministeriön historiaa. [viitattu 9.4.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.tem.fi/index.phtml?s=2293>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2008b. Asettamispäätös 6.8.2008. Yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen ohjausryhmä. TEM 211:00/2008. [viitattu 26.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:
<URL:http://www.om.fi/Satellite?blobtable=MungoBlobs&blobcol=urldata&SSURlappity-pe=BlobServer&SSURlcontainer=Default&SSURlsession=false&blobkey=id&blobheader=application/pdf>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2008c. Asettamispäätös 6.8.2008. Yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen projektiryhmä. TEM 211:00/2008. [viitattu 26.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://www.tem.fi/files/21321/Projektiryhman_asettaminen.pdf>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2008d. Lausuntopyyntö 16.12.2008. Pienten yritysten kirjanpito- ja tilinpäätössäännökset. [viitattu 26.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://www.tem.fi/files/21113/lausuntopyynto_kirjanpitolainsaadanto.pdf>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2008e. Yritysten hallinnollisen taakan vähentäminen – ehdotus kansalliseksi toimintaohjelmaksi. Yritysten hallinnollisen taakan vähentämisen ohjausryhmän väliraportti. Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja, Kilpailukyky 3/2009. Helsinki. [viitattu 26.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:http://www.tem.fi/files/21322/TOIMINTAOHJELMA_final.pdf>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2009a. Yritysten hallinnollisen taakan vähentäminen – ehdotus kansalliseksi toimintaohjelmaksi. Yhteenvedo ohjausryhmän väliraportista annetuista lausunnoista. [viitattu 13.8.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:<http://www.tem.fi/files/22028/Lausuntotiivistelma.pdf>>.

Työ- ja elinkeinoministeriö 2009b. Valtioneuvoston periaatepäätös: yritysten hallinnollista taakkaa pyritään vähentämään neljänneksellä. [viitattu 13.8.2009]. Saatavilla www-muodossa: <URL:http://www.tem.fi/?89508_m=94503&s=2468>.

Vahtera, Pauli 2009. Yhdenkertaisen kirjanpidon tilalle yksinkertainen kirjanpito. Talusteema-verkkolehti. [viitattu 15.9.2009]. Saatavilla www-muodossa:

<URL:<http://www.lasmak.com/>>.

Mikroyrityskysely

Yrityksenne taustatiedot

1. Yrityksenne henkilöstön lukumäärä? (Vastatkaa numeroin.)

2. Yrityksenne perustamisvuosi? (Esimerkiksi 1995)

3. Yrityksenne yhtiömuoto?

Yksityinen elinkeinonharjoittaja (tmi) / Avoin yhtiö (Ay) / Kommandiittiyhtiö (Ky) / Osakeyhtiö (Oy) / Osuuskunta (osk)

4. Yrityksenne liikevaihto vuonna 2008 tai (jos tilikautenne poikkeaa kalenterivuodesta) yrityksenne viimeisimmän tilikauden liikevaihto?

0 - 199 999 € / 200 000 - 399 999 € / 400 000 - 999 999 € / 1 000 000 - 1 999 999 € / 2 000 000 € tai enemmän / En halua ilmoittaa

5. Yrityksenne päätoimiala?

Kaivostoiminta ja louhinta / Teollisuus / Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta / Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito / Rakentaminen / Tukku- ja vähittäiskauppa / Kuljetus ja varastointi / Majoitus- ja ravitsemistoiminta / Informaatio ja viestintä / Rahoitus- ja vakuutustoiminta / Kiinteistöalan toiminta / Ammatillinen-, tieteellinen- ja tekninen toiminta / Hallinto- ja tukipalvelutoiminta / Koulutus / Terveys- ja sosiaalipalvelut / Taiteet, viihde ja virkistys / Muu palvelutoiminta

6. Yrityksenne toiminta ja liikevaihdon kertyminen

Täysin kotimarkkinoilla / Pääosin kotimarkkinoilla / Tasaisesti sekä kotimarkkinoilla että Suomen ulkopuolella / Pääosin Suomen ulkopuolella / Täysin Suomen ulkopuolella

7. Kuinka monta laskua yrityksenne keskimäärin lähettää kuukaudessa? Vastatkaa numeroin.

Paperisena / Sähköisesti

8. Kuinka monta laskua yrityksenne keskimäärin vastaanottaa kuukaudessa?

Vastatkaa numeroin.

Paperisena / Sähköisesti

Voimassaolevat lait ja säädökset

9. Käsitksemme Suomen lainsäädäntöjärjestelmästä on kokonaisuutena

Täysin kielteinen / Jokseenkin kielteinen / Siltä väliltä / Jokseenkin myönteinen / Täysin myönteinen

10. Numeroikaa seuraavista lainsäädännön osa-alueista viisi (5) sellaista, jotka aiheuttavat yrityksellenne eniten hallinnollista taakkaa työaikana tai ostopalvelun kustannuksena mitattuna. (Ohje: Hallinnollinen taakka tarkoittaa lainsäädännöstä

johtuvia tiedonantovelvoitteita eli tietojen kokoamista, toimittamista ja saatavilla pitämistä viranomaisia (tai yksityisiä tahoja) varten sekä tästä aiheutuvia kustannuksia. Näitä tietoja yritys ei kokoaisi ilman lainsäädäntöä.)

Numeroikaa osa-alueet siten, että 1 = raskain, 2 = toiseksi raskain, jne.

Kilpailulainsäädäntö / Kirjanpitolaki / Verotus / Kemikaalilainsäädäntö /

Työnantajana toimiminen / Tulliasiat / Tilintarkastuslaki / Ympäristölainsäädäntö

/ Tilastokeskukselle annettavat tiedot / Henkilötietosäädökset / Kuluttajansuoja /

Julkiset hankinnat / Yhtiö- ja kaupparekisterilainsäädäntö

11. Miettikää yrityksenne kirjanpidon ja tilinpäätöksen hoitamista. Arvioikaa seuraavia syitä niiden hallinnollisen taakan aiheuttamiseen ja valitkaa sopivin vaihtoehto. (Täysin eri mieltä; Jokseenkin eri mieltä; En eri enkä samaa mieltä; Jokseenkin samaa mieltä; Täysin samaa mieltä; En osaa sanoa)

Ulkopuoliset asiantuntijat usein tarpeen / Säännösten yhteensovitus työlästä tai vaikeaa / Alueella paljon vanhentuneita säännöksiä / Sädökset ovat vaikeaselkoisia / Säännökset muuttuvat liian usein / Mahdolliset rangaistukset tai korvausvelvoitteet pelottavat / Liian vähän aikaa valmistautua muutoksiin / Luotettavan tiedon saanti vaikeaa / Aihealueen nykyinen sääntelyn määrä sopiva

12. Miettikää verotusta ja arvioikaa seuraavia syitä sen hallinnollisen taakan aiheuttamiseen ja valitkaa sopivin vaihtoehto. (Täysin eri mieltä; Jokseenkin eri mieltä; En eri enkä samaa mieltä; Jokseenkin samaa mieltä; Täysin samaa mieltä; En osaa sanoa)

Ulkopuoliset asiantuntijat usein tarpeen / Säännösten yhteensovitus työlästä tai vaikeaa / Alueella paljon vanhentuneita säännöksiä / Sädökset ovat vaikeaselkoisia / Säännökset muuttuvat liian usein / Mahdolliset rangaistukset tai korvausvelvoitteet pelottavat / Liian vähän aikaa valmistautua muutoksiin / Luotettavan tiedon saanti vaikeaa / Aihealueen nykyinen sääntelyn määrä sopiva

13. Mitä mieltä olette seuraavasta väittämästä: ”Lakeja tulee korvata entistä enemmän suosituksilla tai alan itsesääntelyllä”?

Täysin eri mieltä / Jokseenkin eri mieltä / En eri enkä samaa mieltä / Jokseenkin samaa mieltä / Täysin samaa mieltä

14. Oletteko hyödyntäneet Kirjanpitolautakunnan antamia ohjeita ja lausuntoja? Kyllä, ja ne ovat ymmärrettäviä / Kyllä, mutta ne ovat vaikeaselkoisia / Emme ole hyödyntäneet / En osaa sanoa

Sähköinen asiointi

15. Tässä on lueteltu erilaisia yrityksen toimintoja. Valitkaa jokaisen kohdalla, kuka toiminnon hoitaa. (Yritys itse; Tilitoimisto; Jokin muu ulkopuolinen taho; Ei tehdä ollenkaan)

Laskutus / Ostoreskontra / Myyntireskontra / Maksatus / Palkanlaskenta /

Kirjanpito ja tilinpäätös / Budjetointi ja taloussuunnittelu / Veroilmoitus /

Kassanhallinta / Saatavien perintä

Vastatkaa seuraavaan kysymykseen mikäli yrityksenne käyttää tilitoimiston palveluita edes jossain määrin. Jos yrityksenne ei käytä niitä ollenkaan, olkaa hyvä ja siirrykää kysymykseen 17.

16. Millä tavalla pääsääntöisesti hoidatte yhteydenpitoa tilitoimistonne kanssa?

Tositteiden toimittaminen tilitoimistolle

Tilitoimisto on laskutusosoitteena / Viedään henkilökohtaisesti / Tilitoimisto noutaa tositteet / Tositteet lähetetään postitse / Tositteet siirretään sähköisessä muodossa

Tilitoimiston raporttien (esim. välitilinpäätös) toimittaminen yrityksellemme

Tuovat henkilökohtaisesti / Haemme henkilökohtaisesti / Sähköpostilla / Puhelimitse / Postissa / Sähköisesti yhteisen tietojärjestelmän välityksellä

Kysymykseen 17 ja siitä eteenpäin vastaavat kaikki.

17. Tässä on lueteltu erilaisia sähköisiä palveluja, joita yritykset voivat käyttää hyväkseen. Alla on kuvaus jokaisesta palvelusta. Valitkaa jokaisen palvelun kohdalla yrityksenne kannalta oikea vaihtoehto. (En ole koskaan kuullut; Olen kuullut, mutta en käyttänyt; Olen kokeillut kerran; Käytän silloin tällöin; Käytän säännöllisesti)

Tyvi / Palkka.fi / YTJ / Vero.fi / Yritys-Suomi -palvelu / Verkkolasku

Tyvi = tietovirrat yritysten ja viranomaisten välillä. TYVI -järjestelmä tarjoaa yrityksille yhdenmukaisen tavan ilmoittaa tietoja sähköisesti viranomaisille ja viranomaistehtäviä hoitaville tahoille. Esim. arvonlisäveron valvontailmoitus ja työnantajasuoritukset. <http://www.tieke.fi/tyvi/>

Palkka.fi -palvelu on maksuton palkanlaskentaohjelma, joka on tarkoitettu pientyönantajille kuten pienyrityksille ja erilaisille yhdistyksille ja järjestöille sekä kotitalouksille. <https://www.palkka.fi/>

YTJ eli Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä mahdollistaa yrityksen perustamiseen, muuttamiseen ja lopettamiseen liittyvien tietojen ilmoittamisen yhdellä ilmoituksella sekä verohallinnolle että Patentti- ja rekisterihallitukselle. Esim. ennakkoperintärekisteriotteen ja arvonlisäverovelvollisuuden tarkistaminen. <http://www.ytj.fi/>

Vero.fi on verkkopalvelu, josta löytyy tietoa verotuksesta ja verohallinnosta sekä julkaisuja ja lomakkeita. Vero.fistä kehitetään parhaillaan kanavaa, jonka kautta tarjotaan asiakasryhmittelyn mukaista tietoa ja ohjausta sekä tilanteisiin kytkettyjä asiointipalveluja. <http://www.vero.fi/>

Yritys-Suomi -verkkopalvelu on erityisesti pk-yrityksille suunnattu, käyttäjille maksuton verkkosivusto, joka tarjoaa tietoa julkisista yrityspalveluista yhteen paikkaan koottuna. <http://www.yrityssuomi.fi/>

Verkkolasku on sähköinen lasku, jonka tiedot välitetään konekielisessä muodossa. Verkkolaskusta voidaan myös tuottaa tietokoneen näytölle paperilaskua muistuttava näkymä.

Verotilijärjestelmä tulee voimaan aikaisintaan vuonna 2010. Järjestelmä koskee ensivaiheessa oma-aloitteisesti ilmoitettavia veroja ja maksuja sekä työnantajan pidättämiä määriä eli alv:a, ennakonpidätystä, työnantajan sosiaaliturvamaksua, lähdeveroa, vakuutusmaksuveroa ja arpajaisveroa. Verotili tulee yhtenäistämään maksukäytäntöä, koska kaikki verot maksetaan kuukausittain yhtenä eräpäivänä ja eri verolajeista voi tehdä ilmoituksen yhdellä lomakkeella. Samalla otettaisiin käyttöön myös pienyritysten pidennetyt verokaudet.

Asiointitilin avulla yritys voi olla yhteydessä viranomaisiin, panna sen kautta asiansa vireille, seurata asioidensa käsittelyn etenemistä ja saada itseään koskevat päätökset vain yhtä kanavaa pitkin. Tulossa yrityksille aikaisintaan vuonna 2011.

eTulli-hanke eli sähköinen tulli tarkoittaa yrityksille mahdollisuutta antaa tulli-ilmoitukset sähköisesti ajasta ja paikasta riippumatta siten kuin se yrityksille parhaiten sopii. Asiointi tullissa vähenee minimiinsä.

18. Mitä mieltä olette tässä lueteltujen sähköisten palvelujen hyödyllisyydestä yrityksellenne? Yllä on kuvaus jokaisesta palvelusta. Listassa on jo käytössä olevien palvelujen lisäksi myös palveluja, jotka ovat vasta suunnitteilla. (Täysin hyödytön; Jokseenkin hyödytön; Ei hyödytön eikä hyödyllinen; Jokseenkin hyödyllinen; Erittäin hyödyllinen)

Tyvi / Palkka.fi / YTJ / Vero.fi / Verotili / Asiointitili / eTulli-hanke

19. Kuinka usein yrityksenne tulisi mielestänne jättää verottajalle valvontailmoituksia arvonlisäveroon ja työnantajasuorituksiin liittyen? (Ohje: Arvonlisäverovelvollinen ja säännöllisesti palkkoja maksava työnantaja antavat tällä hetkellä verovirastolle kuukausittain (tiettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta) tiedot verojen määräytymisperusteista yhteisellä valvontailmoituksella.)
Kuukausittain / 4 kertaa vuodessa (joka kolmas kk) / 3 kertaa vuodessa (joka neljäs kk) / Puolivuosittain / Kerran vuodessa / Jokin muu

20. Kuinka usein yrityksenne tulisi mielestänne maksaa arvonlisäveroa, työnantajasuorituksia (ennakonpidätys, sosiaaliturvamaksu) ja ennakkoveroja?
Kuukausittain / 4 kertaa vuodessa (joka kolmas kk) / 3 kertaa vuodessa (joka neljäs kk) / Puolivuosittain / Kerran vuodessa / Jokin muu

Taloudellinen raportointi

21. Seuraavat väittämät koskevat tilinpäätöstä. Valitkaa jokaisen väittämän kohdalla yrityksenne kannalta oikea vaihtoehto. (Täysin eri mieltä; Jokseenkin eri mieltä; En eri enkä samaa mieltä; Jokseenkin samaa mieltä; Täysin samaa mieltä)
Tietoja käytetään yrityksemme johtamisessa / Mahdollistaa luoton saamisen ja/tai lisärahoituksen / Tukee veron laskemista ja toimittamista / Kertoo liiketoiminnan tilasta omistajillemme / Tuottaa tietoa velkojillemme / Tuottaa tietoa nykyisille ja tuleville asiakkaillemme / Tuottaa tietoa tavarantoimittajillemme / Tuottaa tietoa rahojen riittävyuden hallintaan / Tuottaa tietoa liiketoiminnan kannattavuuden seurantaan / Tuottaa tietoa varallisuuden ja velkojen määrästä

22. Valitkaa oikea vaihtoehto väittämään: ”Ymmärrän yrityksemme tilinpäätöksen ja kaikki siihen sisältyvät tiedot”. (Ohje: Esimerkiksi poistot ja poistoerot, siirtovelat ja -saamiset)

Täysin eri mieltä / Jokseenkin eri mieltä / En eri enkä samaa mieltä / Jokseenkin samaa mieltä / Täysin samaa mieltä

23. Onko tilinpäätösasiakirjojen julkistamispakosta aiheutunut yrityksellenne kilpailullista haittaa? Arvioikaa haittaa yrityksellenne ja valitkaa seuraavista oikea vaihtoehto.

Täysin merkityksetön / Jokseenkin merkityksetön / Ei merkityksetön eikä merkittävä / Jokseenkin merkittävä / Erittäin merkittävä / Meillä ei ole julkistamispakkoa

24. Onko yrityksenne joskus hyödyntänyt omassa toiminnassaan jonkun toisen yrityksen julkaisemia tilinpäätösasiakirjoja? Arvioikaa hyötyä yrityksellenne ja valitkaa seuraavista oikea vaihtoehto.

Täysin merkityksetön / Jokseenkin merkityksetön / Ei merkityksetön eikä merkittävä / Jokseenkin merkittävä / Erittäin merkittävä

Tilintarkastus

25. Onko tilintarkastus tällä hetkellä yrityksellenne pakollista? (Ohje: Osakeyhtiö, osuuskunta, avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö voi jättää tilintarkastajan valitsematta, jos sekä päättyneellä että sitä välittömästi edeltäneellä tilikaudella on ylittynyt enintään yksi seuraavista edellytyksistä: 1) taseen loppusumma ylittää 100 000 euroa; 2) liikevaihto tai sitä vastaava tuotto ylittää 200 000 euroa; tai 3) palveluksessa on keskimäärin yli kolme henkilöä. Yksityisen elinkeinonharjoittajan tilintarkastuksesta ei ole laissa määräyksiä.)

Kyllä / Ei / En osaa sanoa

26. Mitä mieltä olette nykyisistä tilintarkastusvelvollisuuden rajoista? Tulisiko niiden

Olla löysemmät / Pysyä samana / Olla tiukemmat / En osaa sanoa

27. Koetteko saavanne jonkinlaista hyötyä tilintarkastuksesta / tilintarkastajasta?

Jos tilintarkastus ei ole yrityksellenne tällä hetkellä pakollista, voitte miettiä mitä hyötyä siitä voisi olla. Arvioikaa seuraavia kohtia oman yrityksenne kannalta ja valitkaa oikea vaihtoehto. (Täysin hyödytöntä; Jokseenkin hyödytöntä; Ei hyödytöntä eikä hyödyllistä; Jokseenkin hyödyllistä; Erittäin hyödyllistä)

Kirjanpidon ja tilinpäätöksen luotettavuus lisääntyy / Lainarahoituksen saamisen mahdollisuus paranee / Neuvontaa verotusasioihin / Neuvontaa

lakimuutosasioissa / Neuvontaa tietotekniikan käytössä / Neuvontaa

liikkeenjohdossa / Oikeudelliset palvelut (esim. verovalitukset) / Estää ja paljastaa mahdolliset väärinkäytökset

Viranomaisasiointi

28. Numeroikaa seuraavista julkisista organisaatioista kolme (3) sellaista, joissa yrityksenne asioi eniten. Numeroikaa organisaatiot siten, että 1 = tärkein; 2 = toiseksi tärkein; ja 3 = kolmanneksi tärkein.

Lääninhallitus / Rakennusvalvontavirasto / Patentti- ja rekisterihallitus /

Kuluttajavirasto / Verottaja / Tulli / Työvoimatoimisto / Ympäristöviranomaisen /

TE-keskus / Kilpailuvirasto

29. Miettikää edellisessä kysymyksessä numeroimaanne yrityksellenne tärkeintä (nro 1) viranomaista. Arvioikaa sen toimintaa seuraavien väittämien avulla ja

valitkaa sopivin vaihtoehto. (Täysin eri mieltä; Jokseenkin eri mieltä; En eri enkä samaa mieltä; Jokseenkin samaa mieltä; Täysin samaa mieltä; En osaa sanoa)
Ohjeiden ja päätösten määrä on sopiva / Ohjeet ja päätökset ovat selkeitä ja ennakoitavia / Päätösten yritysvaikutukset huomioidaan / Asiat on helppo saada käsittelyyn / Pällekkäistä tai ristiriitaista toimivaltaa / Pällekkäisiä tietoja pyydetään usein / Yritysten kohtelu tasapuolista ja johdonmukaista / Asiakaspalvelu on joutuisaa ja asiakaslähtöistä / Asiantuntemuksen taso on riittävä / Yksiköiden tietojenvaihto voi vaarantaa liikesalaisuuksia / Riittävä mahdollisuus tutustua asiakirjoihin ja osallistua keskusteluun / Tarpeet ilmaistaan yrityksille selkeästi

Halutessanne yhteenvedon tutkimustuloksista, kirjoittakaa laatikkoon sähköpostiosoite, johon yhteenvedon voi lähettää.

Kiitos ajastanne!

Tilitoimistokysely

Voimassaolevat lait ja säädökset

1. Minkälainen käsitys pienyrittäjillä on kokemustenne mukaan Suomen lainsäädäntöjärjestelmästä kokonaisuutena?
Täysin kielteinen / Jokseenkin kielteinen / Siltä väliltä / Jokseenkin myönteinen / Täysin myönteinen

2. Numeroikaa seuraavista lainsäädännön osa-alueista viisi (5) sellaista, jotka aiheuttavat mielestänne mikroyrityksille eniten hallinnollista taakkaa työaikana tai ostopalvelun kustannuksena mitattuna. (Ohje: Hallinnollinen taakka tarkoittaa lainsäädännöstä johtuvia tiedonantovelvoitteita eli tietojen kokoamista, toimittamista ja saatavilla pitämistä viranomaisia (tai yksityisiä tahoja) varten sekä tästä aiheutuvia kustannuksia. Näitä tietoja yritys ei kokoaisi ilman lainsäädäntöä.)
Numeroikaa osa-alueet siten, että 1 = raskain, 2 = toiseksi raskain, jne.
Kilpailulainsäädäntö / Kirjanpitolaki / Verotus / Kemikaalilainsäädäntö / Työnantajana toimiminen / Tulliasiat / Tilintarkastuslaki / Ympäristölainsäädäntö / Tilastokeskukselle annettavat tiedot / Henkilötietosäädökset / Kuluttajansuoja / Julkiset hankinnat / Yhtiö- ja kauppakisterilainsäädäntö

3. Miettikää kirjanpitolakia ja arvioikaa seuraavia syitä sen hallinnollisen taakan aiheuttamiseen mikroyrityksille ja valitkaa sopivin vaihtoehto. (Täysin eri mieltä; Jokseenkin eri mieltä; En eri enkä samaa mieltä; Jokseenkin samaa mieltä; Täysin samaa mieltä; En osaa sanoa)
Ulkopuoliset asiantuntijat usein tarpeen / Säännösten yhteensovitus työlästä tai vaikeaa / Alueella paljon vanhentuneita säännöksiä / Säädökset ovat vaikeaselkoisia / Säännökset muuttuvat liian usein / Mahdolliset rangaistukset tai korvausvelvoitteet pelottavat / Liian vähän aikaa valmistautua muutoksiin / Luotettavan tiedon saanti vaikeaa / Aihealueen nykyinen sääntelyn määrä sopiva

4. Miettikää verotusta ja arvioikaa seuraavia syitä sen hallinnollisen taakan aiheuttamiseen mikroyrityksille ja valitkaa sopivin vaihtoehto. (Täysin eri mieltä; Jokseenkin eri mieltä; En eri enkä samaa mieltä; Jokseenkin samaa mieltä; Täysin samaa mieltä; En osaa sanoa)
Ulkopuoliset asiantuntijat usein tarpeen / Säännösten yhteensovitus työlästä tai vaikeaa / Alueella paljon vanhentuneita säännöksiä / Säädökset ovat vaikeaselkoisia / Säännökset muuttuvat liian usein / Mahdolliset rangaistukset tai korvausvelvoitteet pelottavat / Liian vähän aikaa valmistautua muutoksiin / Luotettavan tiedon saanti vaikeaa / Aihealueen nykyinen sääntelyn määrä sopiva

5. Miettikää tilintarkastuslakia ja arvioikaa seuraavia syitä sen hallinnollisen taakan aiheuttamiseen mikroyrityksille ja valitkaa sopivin vaihtoehto. (Täysin eri mieltä; Jokseenkin eri mieltä; En eri enkä samaa mieltä; Jokseenkin samaa mieltä; Täysin samaa mieltä; En osaa sanoa)
Ulkopuoliset asiantuntijat usein tarpeen / Säännösten yhteensovitus työlästä tai vaikeaa / Alueella paljon vanhentuneita säännöksiä / Säädökset ovat vaikeaselkoisia / Säännökset muuttuvat liian usein / Mahdolliset rangaistukset tai

korvausvelvoitteet pelottavat / Liian vähän aikaa valmistautua muutoksiin /
Luotettavan tiedon saanti vaikeaa / Aihealueen nykyinen sääntelyn määrä sopiva

6. Mitä mieltä olette seuraavasta väittämästä mikroyritysten kannalta: ”Lakeja tulee korvata entistä enemmän suosituksilla tai alan itsesääntelyllä”?

Täysin eri mieltä / Jokseenkin eri mieltä / En eri enkä samaa mieltä / Jokseenkin samaa mieltä / Täysin samaa mieltä

Viranomaisasiointi ja sähköinen asiointi

7. Arvioikaa verottajan toimintaa mikroyritysten näkökulmasta seuraavien väittämien avulla ja valitkaa sopivin vaihtoehto. (Täysin eri mieltä; Jokseenkin eri mieltä; En eri enkä samaa mieltä; Jokseenkin samaa mieltä; Täysin samaa mieltä; En osaa sanoa)

Ohjeiden ja päätösten määrä on sopiva / Ohjeet ja päätökset ovat selkeitä ja ennakoitavia / Päätösten yritysvaikutukset huomioidaan / Asiat on helppo saada käsittelyyn / Päällekkäistä tai ristiriitaista toimivaltaa / Päällekkäisiä tietoja pyydetään usein / Yritysten kohtelu tasapuolista ja johdonmukaista / Asiakaspalvelu on joutuisaa ja asiakaslähtöistä / Asiantuntemuksen taso on riittävä / Yksiköiden tietojenvaihto voi vaarantaa liikesalaisuuksia / Riittävä mahdollisuus tutustua asiakirjoihin ja osallistua keskusteluun / Tarpeet ilmaistaan yrityksille selkeästi

8. Miten pääsääntöisesti toimitte ja hoidatte yhteydenpitoa mikroyrityksi-asiakkaidenne kanssa?

Tositteiden toimittaminen teille

Tilitoimisto on laskutusosoitteena / Asiakkaat tuovat henkilökohtaisesti /
Noudamme tositteet henkilökohtaisesti / Tositteet lähetetään postitse /
Tositteet siirretään sähköisessä muodossa / Sähköisesti yhteisen tietojärjestelmän välityksellä

Raporttien (esim. välitilinpäätös) toimittaminen asiakkaille

Viemme henkilökohtaisesti / Asiakkaat hakevat henkilökohtaisesti /
Sähköpostilla / Puhelimitse / Postissa / Sähköisesti yhteisen tietojärjestelmän välityksellä

9. Kuinka usein mikroyritysten tulisi mielestänne jättää verottajalle

valvontailmoituksia arvonlisäveroon ja työnantajasuorituksiin liittyen?

Kuukausittain / 4 kertaa vuodessa (joka kolmas kk) / 3 kertaa vuodessa (joka neljäs kk) / Puolivuositain / Kerran vuodessa / Jokin muu

10. Kuinka usein mikroyritysten tulisi mielestänne maksaa arvonlisäveroa,

työnantajasuorituksia (ennakonpidätys, sosiaaliturvamaksu) ja ennakkoveroja?

Kuukausittain / 4 kertaa vuodessa (joka kolmas kk) / 3 kertaa vuodessa (joka neljäs kk) / Puolivuositain / Kerran vuodessa / Jokin muu

Taloudellinen raportointi

11. Seuraavat väittämät koskevat tilinpäätöstä. Arvioikaa, mitä hyötyä tilinpäätöksestä on pienyrittäjille. (Täysin eri mieltä; Jokseenkin eri mieltä; En eri enkä samaa mieltä; Jokseenkin samaa mieltä; Täysin samaa mieltä)

Tietoja käytetään yrityksen johtamisessa / Mahdollistaa luoton saamisen ja/tai lisärahoituksen / Tukee veron laskemista ja toimittamista / Kertoo liiketoiminnan tilasta omistajille / Tuottaa tietoa velkojille / Tuottaa tietoa nykyisille ja tuleville asiakkaille / Tuottaa tietoa tavarantoimittajille / Tuottaa tietoa rahojen riittävyden hallintaan / Tuottaa tietoa liiketoiminnan kannattavuuden seurantaan / Tuottaa tietoa varallisuuden ja velkojen määrästä

12. Valitkaa oikea vaihtoehto väittämään: ”Pienyrittäjät ymmärtävät tilinpäätöksen ja kaikki siihen sisältyvät tiedot”.

Täysin eri mieltä / Jokseenkin eri mieltä / En eri enkä samaa mieltä / Jokseenkin samaa mieltä / Täysin samaa mieltä

13. Minkä verran informaatiota (esim. tilinpäätöksen liitetiedot, tuloslaskelma) mikroyritysten tulisi mielestänne julkaista?

Nykyistä vähemmän informaatiota / Suurin piirtein yhtä paljon informaatiota kuin nykyään / Nykyistä enemmän informaatiota

14. Mitä mieltä olette siitä, että kaikilla osakeyhtiöillä ja osuuskunnilla on tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen julkistamispakko?

Asian tulisi pysyä samalla lailla / Pakollisuus tulisi poistaa pienimmiltä yrityksiltä / En osaa sanoa

15. Mitä mieltä olette muiden kirjanpitovelvollisten (tmi, ay, ky) julkistamispakon rajoista? Tulisiko niiden

Olla löysemmät / Pysyä samana / Olla tiukemmat / En osaa sanoa

16. Onko tilinpäätösasiakirjojen julkistamispakosta aiheutunut mikroyritys-asiakkailenne kilpailullista haittaa? Arvioikaa haittaa ja valitkaa seuraavista oikea vaihtoehto.

Täysin merkityksetön / Jokseenkin merkityksetön / Ei merkityksetön eikä merkittävä / Jokseenkin merkittävä / Erittäin merkittävä

17. Tulisiko mikroyritys-asiakkaidenne kirjanpito laatia yleensä mielestänne kassa- (=maksuperusteisesti) vai suoriteperusteisesti?

Kassaperusteisesti (maksuperusteisesti) / Suoriteperusteisesti, mutta laatisimme sen kassaperusteisesti mikäli tilinpäätöskin olisi mahdollista tehdä kokonaan kassaperusteisesti / Suoriteperusteisesti, ja jatkaisimme sen laatimista suoriteperusteisesti, vaikka tilinpäätös olisikin mahdollista tehdä kassaperusteisesti / Jokin muu, mikä?

18. Yrityksen tuloverotus perustuu tällä hetkellä kirjanpidon osoittamaan tulokseen eli se on tulosperusteinen (=suoriteperusteinen). Kassaperusteinen

(=maksuperusteinen) verotus puolestaan perustuu kassaan tulleeseen rahaan.
Kumpi tapa on mielestänne mikroyrityksille oikeudenmukaisempi?
Tulosperusteinen verotus / Kassaperusteinen verotus / En osaa sanoa

19. Vuonna 2005 pörssiyritykset ovat siirtyneet noudattamaan osavuositarkastuksissaan ja konsernitilinpäätöksissään uusia IFRS (International Financial Reporting Standards) -säännöksiä. EU:ssa on suunniteltu erillistä kevennettyä pk-IFRS -standardia pienten ja keskisuurten yritysten tilinpäätössäännöksiksi.
Tulisiko mielestänne Suomessa ottaa käyttöön kansainväliset tilinpäätösstandardit myös pk-yrityksille?
Ei / Kyllä, jos niiden soveltaminen olisi vapaaehtoista / Kyllä, siten että kaikki noudattaisivat niitä / En osaa sanoa

Tilintarkastus

20. Mitä mieltä olette nykyisistä tilintarkastusvelvollisuuden rajoista? Tulisiko niiden
Olla löysemmät / Pysyä samana / Olla tiukemmat / En osaa sanoa

21. Mitä mieltä olette tilintarkastuksen hyödyllisyydestä mikroyrityks-
asiakkailenne seuraavien asioiden osalta? (Täysin hyödytöntä; Jokseenkin
hyödytöntä; Ei hyödytöntä eikä hyödyllistä; Jokseenkin hyödyllistä; Erittäin
hyödyllistä)
Kirjanpidon ja tilinpäätöksen luotettavuus lisääntyy / Lainarahoituksen saamisen
mahdollisuus paranee / Neuvontaa verotusasioihin / Neuvontaa
lakimuutosasioissa / Neuvontaa tietotekniikan käytössä / Neuvontaa
liikkeenjohdossa / Oikeudelliset palvelut (esim. verovalitukset) / Estää ja paljastaa
mahdolliset väärinkäytökset

22. Millä keinoilla ja toimenpiteillä mikroyrittäjien hallinnollista taakkaa
voitaisiin mielestänne parhaiten keventää?

Kysymykset omaa yritystänne koskien
Kaikki loput kysymykset koskevat omaa yritystänne, ei siis enää mikroyrityksiä.

23. Yrityksenne henkilöstön lukumäärä? (Vastatkaa numeroin.)

24. Yrityksenne perustamisvuosi? (Esimerkiksi 1995)

25. Yrityksenne liikevaihto vuonna 2008 tai (jos tilikautenne poikkeaa
kalenterivuodesta) yrityksen viimeisimmän tilikauden liikevaihto?
0 - 199 999 € / 200 000 - 399 999 € / 400 000 - 999 999 € / 1 000 000 - 1 999 999
€ / 2 000 000 € tai enemmän / En halua ilmoittaa

26. Paljonko yrityksellänne on asiakkaina mikroyrityksiä?
Alle 10 / 10 - 49 / 50 - 99 / 100 - 199 / Yli 200 / En halua ilmoittaa

27. Tässä on lueteltu erilaisia sähköisiä palveluja, joita yritykset voivat käyttää hyväkseen. Alla on kuvaus jokaisesta palvelusta. Valitkaa jokaisen palvelun kohdalla yrityksenne kannalta oikea vaihtoehto. (En ole koskaan kuullut; Olen kuullut, mutta en käyttänyt; Olen kokeillut kerran; Käytän silloin tällöin; Käytän säännöllisesti)

Tyvi / Palkka.fi / YTJ / Vero.fi / Yritys-Suomi -palvelu / Verkkolasku

Tyvi = tietovirrat yritysten ja viranomaisten välillä. TYVI -järjestelmä tarjoaa yrityksille yhdenmukaisen tavan ilmoittaa tietoja sähköisesti viranomaisille ja viranomaistehtäviä hoitaville tahoille. Esim. arvonlisäveron valvontailmoitus ja työnantajasuoritukset. <http://www.tieke.fi/tyvi/>

Palkka.fi -palvelu on maksuton palkanlaskentaohjelma, joka on tarkoitettu pientyönantajille kuten pienyrityksille ja erilaisille yhdistyksille ja järjestöille sekä kotitalouksille. <https://www.palkka.fi/>

YTJ eli Yritys- ja yhteisötietojärjestelmä mahdollistaa yrityksen perustamiseen, muuttamiseen ja lopettamiseen liittyvien tietojen ilmoittamisen yhdellä ilmoituksella sekä verohallinnolle että Patentti- ja rekisterihallitukselle. Esim. ennakkoperintärekisteriotteen ja arvonlisäverovelvollisuuden tarkistaminen. <http://www.ytj.fi/>

Vero.fi on verkkopalvelu, josta löytyy tietoa verotuksesta ja verohallinnosta sekä julkaisuja ja lomakkeita. Vero.fistä kehitetään parhaillaan kanavaa, jonka kautta tarjotaan asiakasryhmittelyn mukaista tietoa ja ohjausta sekä tilanteisiin kytkettyjä asiointipalveluja. <http://www.vero.fi/>

Yritys-Suomi -verkkopalvelu on erityisesti pk-yrityksille suunnattu, käyttäjille maksuton verkkosivusto, joka tarjoaa tietoa julkisista yrityspalveluista yhteen paikkaan koottuna. <http://www.yrityssuomi.fi/>

Verkkolasku on sähköinen lasku, jonka tiedot välitetään konekielisessä muodossa. Verkkolaskusta voidaan myös tuottaa tietokoneen näytölle paperilaskua muistuttava näkymä.

Verotilijärjestelmä tulee voimaan aikaisintaan vuonna 2010. Järjestelmä koskee ensivaiheessa oma-aloitteisesti ilmoitettavia veroja ja maksuja sekä työnantajan pidättämiä määriä eli alv:a, ennakonpidätystä, työnantajan sosiaaliturvamaksua, lähdeveroa, vakuutusmaksuveroa ja arpajaisveroa. Verotili tulee yhtenäistämään maksukäytäntöä, koska kaikki verot maksetaan kuukausittain yhtenä eräpäivänä ja eri verolajeista voi tehdä ilmoituksen yhdellä lomakkeella. Samalla otettaisiin käyttöön myös pienyritysten pidennetyt verokaudet.

Asiointitilin avulla yritys voi olla yhteydessä viranomaisiin, panna sen kautta asiansa vireille, seurata asioidensa käsittelyn etenemistä ja saada itseään koskevat päätökset vain yhtä kanavaa pitkin. Tulossa yrityksille aikaisintaan vuonna 2011.

eTulli-hanke eli sähköinen tulli tarkoittaa yrityksille mahdollisuutta antaa tulli-ilmoitukset sähköisesti ajasta ja paikasta riippumatta siten kuin se yrityksille parhaiten sopii. Asiointi tullissa vähenee minimiinsä.

28. Mitä mieltä olette tässä lueteltujen sähköisten palvelujen hyödyllisyydestä yrityksellenne? Yllä on kuvaus jokaisesta palvelusta. Listassa on jo käytössä olevien palvelujen lisäksi myös palveluja, jotka ovat vasta suunnitteilla. (Täysin hyödytön; Jokseenkin hyödytön; Ei hyödytön eikä hyödyllinen; Jokseenkin hyödyllinen; Erittäin hyödyllinen)

Tyvi / Palkka.fi / YTJ / Vero.fi / Verotili / Asiointitili / eTulli-hanke

Halutessanne yhteenvedon tutkimustuloksista, kirjoittakaa laatikkoon sähköpostiosoite, johon yhteenvedon voi lähettää.

Allaolevaan laatikkoon voitte halutessanne kommentoida kyselyä, kertoa siitä huomioita ja antaa palautetta.

Kiitos ajastanne!